

2018 -06- 04

Warszawa, 25 maja 2018 r.

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

DL-V-4391-7/18

NUM: 180525-00113

Przewodniczący
Wiceprzewodniczący
Przewodniczący
Przewodniczący
Przewodniczący

3BE
BBK
SM

Według rozdzielnika

Stosownie do postanowień § 36 uchwały Rady Ministrów Nr 190 z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) w związku z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.) oraz art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.), w załączeniu przesyłam **projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw** (wpisany w wykazie prac Rządu pod nr UD 357) wraz z uzasadnieniem i oceną skutków regulacji.

Zasadniczym celem proponowanej regulacji jest usprawnienie już funkcjonujących i wprowadzenie alternatywnych sposobów rozwiązania problemu nadmiernego zadłużenia osób nieprowadzących działalności gospodarczej.

Zwracam się z uprzejmą prośbą z uprzejmą prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag do tego projektu, również elektronicznie w wersji edytowalnej (e-mail: Emil.Szczepanik@ms.gov.pl oraz Joanna.Debkowska-Matwijow@ms.gov.pl), w terminie 30 dni od otrzymania niniejszego pisma.

Załącznik:

- projekt ustawy z uzasadnieniem i OSR.

Otrzymują:

1. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”,
2. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
3. Forum Związków Zawodowych,
4. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej,
5. Związek Rzemiosła Polskiego,
6. Konfederacja Lewiatan,
7. Business Centre Club,

U S T A W A

z dnia.....

o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 2344 i z 2018 r. poz. 398) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2:
  - a) uchyla się ust. 1a,
  - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie uregulowane ustawą wobec osób fizycznych należy prowadzić również tak, aby umożliwić umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym.”;
- 2) dodaje się art. 24a w brzmieniu:

„Art. 24a. Do wniosku o ogłoszenie upadłości załącza się jego odpis oraz odpisy załączników.”;
- 3) w art. 38 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd może zabezpieczyć majątek dłużnika przez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego. Do tymczasowego nadzorcy sądowego przepisy art. 157, art. 157a, art. 159-161, art. 166 ust. 6, art. 167 ust. 2, art. 167a, art. 167b, art. 170-172 i art. 178 stosuje się odpowiednio.”;
- 4) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Zabezpieczenia zastosowane przez sąd upadają z dniem ogłoszenia upadłości, uprawomocnienia się zarządzenia o zwrocie wniosku albo postanowienia o odrzuceniu wniosku lub oddaleniu wniosku albo umorzeniu postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku. O upadku zabezpieczenia w postaci ustanowienia tymczasowego nadzorcy sądowego albo zarządu przymusowego obwieszcza się.”;
- 5) w art. 51 w ust. 1 pkt 4 i 5 otrzymują brzmienie:

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

- „4) wzywa wierzycieli upadłego do zgłoszenia wierzytelności syndykowi w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia postanowienia o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze;
- 5) wzywa osoby, którym przysługują prawa oraz prawa osobiste i roszczenia ciężące na nieruchomości należącej do upadłego, jeżeli nie zostały ujawnione przez wpis w księdze wieczystej, do ich zgłoszenia syndykowi w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia postanowienia o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze pod rygorem utraty prawa powoływania się na nie w postępowaniu upadłościowym;”;
- 6) w art. 56a:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. W postępowaniu o ogłoszenie upadłości uczestnik może złożyć wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części lub składników majątku o znacznej wartości na rzecz jednego lub większej liczby nabywców.”;
- b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:
- „5. Wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży może przewidywać wydanie przedmiotu sprzedaży nabywcy z dniem ogłoszenia upadłości dłużnika. W takim przypadku do wniosku dołącza się dowód wpłaty pełnej ceny na rachunek depozytowy sądu.”;
- 7) art. 56e ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Syndyk zawiera umowę sprzedaży na warunkach określonych w postanowieniu sądu nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia stwierdzenia prawomocności tego postanowienia, chyba że zaakceptowane przez sąd warunki umowy przewidywały inny termin.”;
- 8) w art. 56f:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Jeżeli do wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży był dołączony dowód wpłaty pełnej ceny na rachunek depozytowy sądu, wydanie przedmiotu sprzedaży nabywcy następuje niezwłocznie po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości.”;
- b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
- „1a. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wpłaty pełnej ceny na rachunek depozytowy sądu po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości.”;

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wydanie przedmiotu sprzedaży nabywcy następuje bezpośrednio do rąk nabywcy, przy udziale syndyka. Przepis art. 174 stosuje się odpowiednio.”;

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Uchylając postanowienie zatwierdzające warunki sprzedaży, sąd zobowiązuje nabywcę do zwrotu przedmiotu sprzedaży do rąk syndyka lub dłużnika. Postanowienie jest tytułem egzekucyjnym przeciwko nabywcy.”;

9) art. 56g ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W innych przypadkach niż określony w ust. 1 o wydaniu ceny z depozytu orzeka na wniosek nabywcy sąd w terminie trzydziestu dni od dnia wydania przedmiotu sprzedaży syndykowi lub dłużnikowi. Syndyk lub dłużnik może złożyć wniosek o zatrzymanie ceny w depozycie na kolejne dwa tygodnie potrzebne do złożenia wniosku o zabezpieczenie powództwa o odszkodowanie według przepisów ogólnych. Po upływie tego terminu sąd niezwłocznie postanowi o wydaniu ceny z depozytu, chyba że został złożony wniosek o zabezpieczenie.”;

10) art. 56h otrzymuje brzmienie:

„Art. 56h. W terminie przewidzianym na zawarcie umowy sprzedaży syndyk lub nabywca może złożyć wniosek do sądu o uchylenie lub zmianę postanowienia zatwierdzającego warunki sprzedaży, jeżeli po wydaniu postanowienia zmieniły się lub zostały ujawnione okoliczności mające istotny wpływ na wartość składnika majątkowego będącego przedmiotem sprzedaży. Na postanowienie uwzględniające wniosek przysługuje zażalenie. Przepisy art. 56a – 56g stosuje się odpowiednio.”;

11) w art. 63 po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1d w brzmieniu:

„1a. W przypadku ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, na której utrzymaniu nie pozostają inne osoby, do masy upadłości nie wchodzi także część dochodu upadłego, która łącznie z dochodami wyłączonymi z masy upadłości na podstawie ust. 1 odpowiada kwocie stanowiącej kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania prawa do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i 1985).

1b. W przypadku ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, na której utrzymaniu pozostają inne osoby, do masy upadłości nie wchodzi także część dochodu upadłego, która łącznie z dochodami wyłączonymi z masy upadłości na podstawie ust. 1, odpowiada iloczynowi liczby osób pozostających na utrzymaniu upadłego, w tym

upadłego i kryterium dochodowego na osobę w rodzinie określone w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

1c. Sędzia-komisarz na wniosek upadłego albo syndyka może w inny sposób określić część dochodu upadłego, która nie wchodzi do masy upadłości zgodnie z ust. 1a lub 1b, biorąc pod uwagę potrzeby upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym ich potrzeby mieszkaniowe oraz możliwości ich zaspokojenia. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie upadłemu i wierzycielom.

1d. Część dochodu upadłego, która nie wchodzi do masy upadłości zgodnie z ust. 1a – 1c, nie podlega egzekucji.”;

- 12) po art. 63 dodaje się art. 63a w brzmieniu:

„Art. 63a. Wątpliwości co do tego, które z przedmiotów należących do upadłego wchodzi w skład masy upadłości, rozstrzyga sędzia-komisarz na wniosek syndyka, upadłego lub wierzyciela. Na postanowienie przysługuje zażalenie wnioskodawcy, upadłemu i wierzycielom.”;

- 13) w art. 125 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy rozdzielnosc majątkowa powstała z mocy prawa w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w wyniku rozvodu, separacji albo ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków, chyba że pozew lub wniosek w sprawie został złożony co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jednak rozwiedziony małżonek upadłego albo małżonek upadłego, może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania rozdzielnosci majątkowej za skuteczną wobec masy upadłości, jeżeli w chwili powstania rozdzielnosci majątkowej nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, a powstanie rozdzielnosci majątkowej nie doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli.”;

- 14) w art. 144 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W postępowaniach, o których mowa w ust. 3, syndyk ma uprawnienia interwenienta ubocznego, do którego przepisy o współuczestnictwie jednolitym stosuje się odpowiednio.”;

- 15) w art. 176:

- a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Syndyk niezwłocznie zawiadamia o upadłości tych wierzycieli, których adresy są znane na podstawie ksiąg upadłego, a także komornika ogólnej własności upadłego. W zawiadomieniu skierowanym do wierzycieli syndyk

poucza wierzycieli o treści art. 54a, art. 236, art. 237, art. 239 i art. 240, wskazuje sąd, do którego można zaskarżyć postanowienie o ogłoszeniu upadłości zgodnie z art. 54a ust. 1 oraz wskazuje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres syndyka, któremu należy dokonać zgłoszenia wierzytelności wraz z terminem, w którym należy dokonać zgłoszenia wierzytelności albo sposobem obliczenia tego terminu.

2. Syndyk zawiadamia placówki pocztowe w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1481 i z 2018 r. poz. 106 i 138) o ogłoszeniu upadłości. Placówki te doręczają syndykowi adresowane do upadłego przesyłki pocztowe za wyjątkiem przesyłek, o których mowa w ust. 2a i 2b. Syndyk wydaje upadłemu przesyłki pocztowe, które nie dotyczą majątku masy upadłości lub których zatrzymanie nie jest potrzebne ze względu na zawarte w nich wiadomości.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Jednocześnie z zawiadomieniem, o którym mowa w ust. 2 syndyk, wskazuje placówkom pocztowym nadawców albo kategorii nadawców przesyłek adresowanych do upadłego, do których nie stosuje się przepisu ust. 2 zdanie drugie.

2b. Na wniosek upadłego, będącego osobą fizyczną, syndyk może wskazać placówkom pocztowym dodatkowych nadawców określonych przez upadłego albo dodatkowe kategorie nadawców przesyłek adresowanych do upadłego, do których nie stosuje się przepisu ust. 2 zdanie drugie.”;

16) w art. 178 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Syndyk może złożyć wniosek o poszukiwanie majątku upadłego przez komornika. Przepisów art. 801 oraz art. 801¹ Kodeksu postępowania cywilnego nie stosuje się.”;

17) w art. 230 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Do innych zobowiązań masy upadłości, o których mowa w ust. 2, nie zalicza się powstałych po ogłoszeniu upadłości zobowiązań wynikających ze zdarzeń, które miały miejsce przed ogłoszeniem upadłości, w szczególności zobowiązań za okres do dnia ogłoszenia upadłości, do których stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.

4. Zobowiązań z tytułu rękojmi wynikających z umów zawartych przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości, z wyjątkiem umów, których wykonania zażądał syndyk lub które są wykonywane po ogłoszeniu upadłości z mocy przepisów szczególnych, nie

zalicza się do innych zobowiązań masy upadłości, o których mowa w ust. 2, jeżeli syndyk nie prowadzi przedsiębiorstwa upadłego.”;

18) w art. 235:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wierzyciel uiszcza koszty, o których mowa w ust. 1, w zryczałtowanej wysokości stanowiącej równowartość 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Przepis art. 130 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się.”;

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 1 przekraczają zryczałtowaną wysokość, o której mowa w ust. 2, sędzia-komisarz może zobowiązać wierzyciela do złożenia zaliczki na pokrycie kosztów. W razie niezłożenia zaliczki zgłoszenie wierzytelności podlega zwrotowi.”;

19) w art. 236 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wierzyciel osobisty upadłego, który chce uczestniczyć w postępowaniu upadłościowym, jeżeli niezbędne jest ustalenie jego wierzytelności, powinien w terminie oznaczonym w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości zgłosić syndykowi swoją wierzytelność.”;

20) w art. 240 po pkt 8 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) numer rachunku bankowego wierzyciela, jeżeli wierzyciel posiada rachunek bankowy.”;

21) po art. 240 dodaje się art. 240a w brzmieniu:

„Art. 240a. Zgłoszenie wierzytelności przerywa bieg przedawnienia. Po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego.”;

22) art. 241 otrzymuje brzmienie:

„Art. 241.1. Jeżeli zgłoszenie wierzytelności nie odpowiada wymaganiom pisma procesowego lub wymaganiom określonym w art. 239 i art. 240 stosuje się odpowiednio art. 130 Kodeksu postępowania cywilnego. Zarządzenie syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności wymaga uzasadnienia.

2. Na zarządzenie syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności wierzycielowi przysługuje skarga do sędziego-komisarza.

3. Skarga powinna czynić zadość wymaganiom pisma procesowego oraz określać zwrócone zgłoszenie wierzytelności.

4. Skargę wnosi się w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności wraz z uzasadnieniem.

5. Skargę wnosi się do syndyka. Syndyk w terminie trzech dni od dnia otrzymania skargi przekazuje sędziemu-komisarzowi skargę wraz ze zgłoszeniem wierzytelności oraz zarządzeniem o zwrocie zgłoszenia wierzytelności, chyba że skargę w całości uwzględni. O uwzględnieniu skargi syndyk zawiadamia skarżącego.

6. Sędzia-komisarz rozpoznaje skargę w terminie tygodniowym od dnia jej wpływu do sędziego-komisarza, a gdy skarga zawiera braki formalne, które podlegają uzupełnieniu, w terminie tygodniowym od jej uzupełnienia.

7. Sędzia-komisarz odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie. Na postanowienie sędziego-komisarza o odrzuceniu skargi służy zażalenie.”;

23) art. 315 otrzymuje brzmienie:

„Art. 315. Sędzia-komisarz może wyłączyć określone składniki z masy upadłości, w tym nieruchomości lub jej ułamkową część, jeżeli nie można ich zbyć z zachowaniem przepisów ustawy lub jeżeli ich zbycie w toku postępowania upadłościowego nie przyniosłoby istotnych korzyści dla wierzycieli. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.”;

24) w art. 316 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. O sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego obwieszcza się.”;

25) w art. 317:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Nabywca przedsiębiorstwa upadłego wstępuje w miejsce upadłego w prawa i obowiązki wynikające wyłącznie z tych umów, które zostały wymienione w umowie sprzedaży przedsiębiorstwa. O ile przepis szczególny nie stanowi inaczej druga strona umowy może od niej odstąpić w terminie 30 dni od dnia obwieszczenia o sprzedaży przedsiębiorstwa, bez prawa do odszkodowania.”;

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Nabywca przedsiębiorstwa upadłego może używać oznaczenia przedsiębiorstwa upadłego, w którym mieści się jego nazwisko, tylko za zgodą upadłego. Nabywca przedsiębiorstwa upadłego nabywa je w stanie wolnym od obciążeń i nie odpowiada za zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa powstałe przed jego nabyciem. Wszelkie obciążenia na składnikach przedsiębiorstwa wygasają, z wyjątkiem obciążeń wymienionych w art. 313 ust. 3 i 4.

3. Nabywca przedsiębiorstwa upadłego wstępuje w miejsce upadłego lub syndyka do postępowań cywilnych, administracyjnych, sądowo-administracyjnych oraz przed sądami polubownymi, dotyczących przedsiębiorstwa lub jego składników, bez zezwolenia strony przeciwnej, z chwilą zawiadomienia o nabyciu przedsiębiorstwa sądu, sądu polubownego lub organu prowadzącego postępowanie.”;

26) w art. 320 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przy sprzedaży nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu oraz statku morskiego wpisanego do rejestru okrętowego, przepisy art. 317 ust. 3 oraz art. 319 stosuje się odpowiednio.”;

27) w art. 330a dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Przepis art. 317 ust. 3 stosuje się odpowiednio.”;

28) w art. 334 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Przepis art. 317 ust. 3 stosuje się odpowiednio.”;

29) po art. 342 dodaje się art. 342a w brzmieniu:

„Art. 342a.1. Jeżeli upadły jest osobą fizyczną i w skład masy upadłości wchodzi lokal mieszkalny albo dom jednorodzinny, w którym zamieszkuje upadły, a konieczne jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, z sumy uzyskanej z jego sprzedaży wydziela się upadłemu kwotę odpowiadającą przeciętnemu czynszowi najmu lokalu mieszkalnego w tej samej lub sąsiedniej miejscowości za okres od dwunastu do dwudziestu czterech miesięcy.

2. Kwotę, o której mowa w ust. 1, na wniosek upadłego, określa sędzia-komisarz, biorąc pod uwagę potrzeby mieszkaniowe upadłego, w tym liczbę osób pozostających na jego utrzymaniu, zdolności zarobkowe upadłego, sumę uzyskaną ze sprzedaży lokalu

mieszkalnego albo domu jednorodzinnego oraz opinię syndyka. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.

3. Jeżeli fundusze masy upadłości na to pozwalają, a opuszczony przez upadłego lokal mieszkalny albo dom jednorodzinny nie został jeszcze zbyty, sędzia-komisarz może przyznać upadłemu zaliczkę na poczet kwoty, o której mowa w ust. 1.

4. Przepisów ust. 1 - 3 nie stosuje się, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 369 ust. 3, chyba że przyznanie upadłemu kwoty, o której mowa w ust. 1, jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.”;

30) w art. 361:

a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wszyscy wierzyciele, którzy zgłosili swoje wierzytelności, żądają umorzenia postępowania, a dłużnik wyraził na to zgodę.”;

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Jeśli w toku postępowania doszło do sprzedaży rzeczy, wierzytelności lub praw, wymagającej sporządzenia oddzielnego planu podziału, o którym mowa w art. 348, umorzenie postępowania nie może nastąpić wcześniej niż po wykonaniu planu podziału sum uzyskanych ze sprzedaży tych rzeczy, wierzytelności lub praw.”;

31) w art. 369:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W terminie wskazanym w ust. 1 upadły będący osobą fizyczną może również złożyć wniosek o umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli. Przepis art. 370f ust. 2 stosuje się.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakteru trwałego, sąd umarza zobowiązania bez ustalenia planu spłaty wierzycieli pod warunkiem, że w terminie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez

ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Przepis art. 370f ust. 2 stosuje się.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a-2h w brzmieniu:

„2a. Na skutek wniosku wierzyciela, o którym mowa w ust. 2 sąd może uchylić postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustalić plan spłaty wierzycieli również po upływie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

2b. W okresie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, upadły nie może dokonywać czynności prawnych, dotyczących jego majątku, które mogłyby pogorszyć jego sytuację majątkową.

2c. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd, na wniosek upadłego, może wyrazić zgodę na dokonanie albo zatwierdzić dokonanie czynności prawnej, o której mowa w ust. 2b.

2d. W okresie, o którym mowa w ust. 2b, upadły jest obowiązany składać sądowi corocznie, do końca kwietnia, sprawozdanie ze swojej sytuacji majątkowej i osobistej za poprzedni rok kalendarzowy, w którym wykazuje osiągnięte przychody oraz nabyte składniki majątkowe o wartości przekraczającej przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ostatni kwartał okresu sprawozdawczego, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, jak również swoje możliwości zarobkowe, wydatki potrzebne na swoje utrzymanie i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym potrzeby mieszkaniowe. Do sprawozdania upadły dołącza kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

2e. W okresie, o którym mowa w ust. 2b, art. 370c ust. 1 stosuje się odpowiednio.

2f. Sąd uchyla postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 2b upadły:

- 1) nie złożył w terminie sprawozdania, o którym mowa w ust. 2d;
- 2) w sprawozdaniu, o którym mowa w ust. 2d, wskazał nieprawdę, w szczególności zataił osiągnięte przychody lub nabyte składniki majątkowe;

- 3) dokonał czynności prawnej, o której mowa w ust. 2b, bez uzyskania zgody sądu albo czynność ta nie została przez sąd zatwierdzona;
- 4) ukrywał majątek lub czynność prawna upadłego została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli.

2g. W razie uchylecia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu.

2h. Jeżeli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku, o którym mowa w ust. 2, zobowiązania upadłego ulegają umorzeniu z upływem 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli. Na wniosek upadłego sąd wydaje postanowienie stwierdzające umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty. W postanowieniu sąd wskazuje datę umorzenia zobowiązań.”,

d) w ust. 3 wprowadza się następujące zmiany:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„3. Sąd oddala wniosek, o którym mowa w ust. 1 albo 1a, jeżeli:”,

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w okresie dziesięciu lat przed dniem złożenia wniosku wobec upadłego prawomocnie orzeczono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 373, lub”,

- w pkt 5 po słowie „wierzycieli” dodaje się przecinek oraz słowo „lub”,

- dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) w okresie dziesięciu lat przed dniem złożenia wniosku upadły został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwa określone w przepisach art. 300, art. 301 lub art. 302 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204), lub art. 586 Kodeksu spółek handlowych”,

e) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Jeżeli wobec upadłego toczy się postępowanie w sprawie, o której mowa w ust. 3 pkt 1, 5 lub 6, sąd wstrzymuje rozpoznanie wniosku o ustalenie planu spłaty i umorzenie pozostałej części zobowiązań albo wniosku o umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli do czasu uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie zakazu prowadzenia

działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 373 albo do czasu uprawomocnienia się wyroku.

5. Po wydaniu postanowienia, o którym mowa w ust. 1a, niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności powstałej przed dniem wydania postanowienia, z wyjątkiem wierzytelności wynikających ze zobowiązań, o których mowa w art. 370f ust. 2.”;

32) w art. 370a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W postanowieniu określającym plan spłaty wierzycieli, sąd ustala czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa oraz określa, w jakim zakresie i w jakim czasie, nie dłuższym niż 36 miesiące, upadły jest obowiązany spłacać zobowiązania uznane na liście wierzytelności a niewykonane w toku postępowania upadłościowego na podstawie planów podziału oraz jaka część zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty wierzycieli.”,

b) dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. W przypadku ustalenia, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, plan spłat wierzycieli nie może być ustalony na czas krótszy od 36 miesięcy i dłuższy od 84 miesięcy.

1b. Osoba, która pełniła w postępowaniu funkcję syndyka na żądanie sądu składa w terminie 14 dni opis przyczyn powstania stanu niewypłacalności upadłego.”,

c) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Inne zobowiązania masy upadłości niewykonane w toku postępowania uwzględnia się w planie spłaty wierzycieli w pełnej wysokości, chyba że możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz ich potrzeby mieszkaniowe nie pozwalają na pełne ich zaspokojenie.

3. Sąd nie jest związany stanowiskiem upadłego co do treści planu spłaty wierzycieli. Ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na

jego utrzymaniu, w tym ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych wierzytelności oraz stopień ich zaspokojenia z likwidacji majątku oraz bieżących przychodów dłużnika w postępowaniu upadłościowym.”;

d) dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Ustalając wysokość kosztów utrzymania osób pozostających na utrzymaniu upadłego sąd nie jest związany wysokością alimentów lub rent, o których mowa w art. 903 oraz 913 § 1 Kodeksu cywilnego, w tym ustalonych prawomocnym wyrokiem sądu, ugodą sądową lub ugodą zatwierdzoną przez sąd.”;

e) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Postanowienie sądu o ustaleniu planu spłaty wierzycieli albo o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub o warunkowym umorzeniu zobowiązań obwieszcza się. Na postanowienie sądu w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli oraz w przedmiocie umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli przysługuje zażalenie.”;

33) w art. 370b ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli oraz w przedmiocie umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty lub warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli przysługuje skarga kasacyjna.”;

34) w art. 370c ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W okresie wykonywania planu spłaty wierzycieli niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności, o których mowa w art. 370a ust. 1 i 2, z wyjątkiem wierzytelności wynikających ze zobowiązań, o których mowa w art. 370f ust. 2.”;

35) w art. 370d po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli brak możliwości wywiązania się z obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli ma charakter trwały i wynika z okoliczności niezależnych od upadłego, sąd na wniosek upadłego, po wysłuchaniu wierzycieli, może uchylić plan spłaty wierzycieli i umorzyć niewykonane zobowiązania upadłego, o których mowa w art. 370a ust. 1 i 2. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie, a na postanowienia sądu drugiej instancji - skarga kasacyjna.”;

36) w art. 370f:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Po wykonaniu przez upadłego obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli sąd wydaje postanowienie o stwierdzeniu wykonania planu spłaty i umorzeniu zobowiązań upadłego, o których mowa w art. 370a ust. 1 i 2 niezaspokojonych w wyniku wykonania planu spłaty wierzycieli.”;

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Po wydaniu postanowienia, o którym mowa w ust. 1, niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności wynikającej ze zobowiązań upadłego, o których mowa w art. 370a ust. 1 i 2, z wyjątkiem wierzytelności, wynikających ze zobowiązań, o których mowa w ust. 2.”;

37) w art. 376 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Postępowanie w sprawach, o których mowa w art. 373 i art. 374, wszczyna się wyłącznie na wniosek wierzyciela, tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, syndyka, prokuratora, a także Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Komisji Nadzoru Finansowego. Wygaśnięcie w toku postępowania funkcji tymczasowego nadzorcy, zarządcy przymusowego lub syndyka oraz zaspokojenie wierzytelności wierzyciela będącego wnioskodawcą nie ma wpływu na dalszy bieg postępowania wszczętego na jego wniosek. W sprawach tych stosuje się przepisy o postępowaniu nieprocesowym, z wyjątkiem przepisów o zawieszeniu postępowania. Przepisy art. 12a, art. 29, art. 29a, art. 30 i art. 34 stosuje się odpowiednio.”;

38) art. 377 otrzymuje brzmienie:

„Art. 377.1. Nie orzeka się zakazu, o którym mowa w art. 373 z przyczyn wskazanych w art. 373 ust. 1 pkt 1 lub 1a, jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od dnia ogłoszenia upadłości albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13, a gdy wniosek o ogłoszenie upadłości nie był złożony, w terminie trzech lat od dnia ustania stanu niewypłacalności albo wygaśnięcia obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez daną osobę.

2. Nie orzeka się zakazu, o którym mowa w art. 373 z przyczyn wskazanych w art. 373 ust. 1 pkt 2 - 4, jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od dnia zakończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego.”;

39) art. 425g otrzymuje brzmienie:

„Art. 425g. Jeżeli nieruchomość, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, obciążona jest hipoteką, której przysługuje pierwszeństwo przed roszczeniami chociażby jednego nabywcy, a wierzyciel zabezpieczony hipoteką wyraził zgodę na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 17 ustawy o ochronie nabywcy, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2017 r. poz. 1007 i z 2018 r. poz. 106 i 431), lub zobowiązał się do wydania takiej zgody, zgoda taka lub zobowiązanie do jej wydania pozostaje w mocy na warunkach w niej określonych, przy czym warunek wykonania zobowiązania nabywcy względem upadłego uznaje się za spełniony w przypadku wykonania zobowiązania do rąk syndyka lub zarządcy ustanowionego we wcześniejszym postępowaniu sanacyjnym.”;

40) art. 425i otrzymuje brzmienie:

„Art. 425i. Sumy uzyskane z likwidacji nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, podlegają podziałowi na zasadach ogólnych, z tym że w przypadku wyrażenia przez wierzyciela zabezpieczonego hipoteką zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 17 ustawy o ochronie nabywcy, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, lub zobowiązania się przez niego do wydania takiej zgody, uznaje się, że roszczeniu nabywcy lokalu, którego ta zgoda lub zobowiązanie do jej wydania dotyczy, przysługuje pierwszeństwo przed hipoteką w zakresie, w jakim dokonał wpłat na poczet umowy.”;

41) dodaje się art. 434a w brzmieniu:

„Art. 434a. Jeżeli wiarygodność banku jest zabezpieczona hipoteką na nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, a bank wyraził zgodę na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 17 ustawy o ochronie nabywcy, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, lub zobowiązał się do wydania takiej zgody, zgoda taka lub zobowiązanie do jej wydania pozostaje w mocy na warunkach w niej określonych. Przepis art. 425c pkt 2 stosuje się odpowiednio.”;

42) w art. 491²:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym tytule przepisy o postępowaniu upadłościowym stosuje się odpowiednio, z tym że przepisów art. 13,

art. 21, art. 25, art. 32 ust.5, art. 36, art. 38 ust. 1, 2 i 3, art. 150 ust. 3, art. 163, art. 164, art. 307 ust. 1 i art. 361 nie stosuje się. Art. 22a, art. 38a, art. 39 i art. 40 stosuje się wyłącznie jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości zgłasza wierzyciel.”,

b) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. We wniosku dłużnik może również podać numer telefonu do kontaktu z dłużnikiem oraz adres poczty elektronicznej;”;

43) po art. 491³ dodaje się art. 491^{3a}, 491^{3b} i 491^{3c} w brzmieniu:

„Art. 491^{3a}. 1. Dłużnik może wystąpić do sądu upadłościowego o zatwierdzenie układu.

2. Sąd może skierować dłużnika, który złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, do postępowania o zatwierdzenie układu, jeżeli możliwości zarobkowe upadłego oraz jego sytuacja osobista wskazują na możliwość zawarcia układu z wierzycielami.

3. W postanowieniu o skierowaniu wniosku, o którym mowa w ust. 2, do postępowania o zatwierdzenie układu, sąd wskazuje doradcę restrukturyzacyjnego, który ma pełnić funkcję nadzorcy układu.

4. Dłużnik, w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia, może odmówić udziału w postępowaniu o zatwierdzenie układu, jeżeli przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości zostało wszczęte przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne albo wskazać innego doradcę restrukturyzacyjnego do pełnienia funkcji nadzorcy układu.

5. Kierując dłużnika do postępowania o zatwierdzenie układu sąd określa termin, nie krótszy niż 3 miesiące, w którym dłużnik powinien złożyć wniosek o zatwierdzenie układu. Z ważnych powodów, termin ten może zostać przedłużony do 5 miesięcy.

6. Po bezskutecznym upływie terminu na złożenie wniosku o zatwierdzenie układu albo prawomocnym oddaleniu wniosku o zatwierdzenie układu, sąd rozpoznaje wniosek dłużnika o ogłoszenie upadłości.

7. Sąd, na wniosek dłużnika lub nadzorcy układu, może zawiesić postępowania egzekucyjne oraz uchylić zajęcia jeżeli jest to niezbędne do osiągnięcia celów postępowania o zatwierdzenie układu.

8. W układzie określa się łącznie kwotę przeznaczoną na zaspokojenie zobowiązań objętych układem oraz na wynagrodzenie nadzorcy układu.

9. Wynagrodzenie nadzorcy układu stanowi 15 % kwoty wskazanej w ust. 8 i jest pobierane przez nadzorcę układu jednocześnie z wypłatami na rzecz wierzycieli.

10. Dłużnik wykonuje układ za pośrednictwem nadzorcy wykonania układu.

11. Układ zawierany jest na okres nieprzekraczający 5 lat, chyba że dotyczy wierzytelności, o których mowa w art. 151 ust. 2 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne.

12. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym artykule do postępowania o zatwierdzenie układu przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne.

Art. 491^{3b}. 1. W przypadku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez dłużnika i przez wierzyciela, w pierwszej kolejności rozstrzyga się wniosek dłużnika. Nie wyklucza to możliwości zabezpieczenia majątku dłużnika w sprawie wywołanej wnioskiem wierzyciela.

2. W przypadku ogłoszenia upadłości na wniosek dłużnika wniosek wierzyciela pozostawia się bez rozpoznania. Na postanowienie o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania nie przysługuje zażalenie. Oddalenie wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości nie wyklucza ogłoszenia upadłości na wniosek wierzyciela.

Art. 491^{3c}. 1. Jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości złożył wierzyciel albo jeżeli treść wniosku o ogłoszenie upadłości złożonego przez dłużnika uprawdopodobnia, że dłużnik nie posiada majątku oraz nie byłby zdolny do dokonania jakiegokolwiek splat w ramach planu spłaty wierzycieli sąd, po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, może ustanowić tymczasowego nadzorcę sądowego. Do tymczasowego nadzorcy sądowego przepisy art. 157, art. 157a, art. 159 - 161, art. 166 ust. 6, art. 167 ust. 2, art. 167a, art. 167b, art. 170 - 172 i art. 178 stosuje się odpowiednio.

2. Tymczasowy nadzorca sądowy:

- 1) zwraca się do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla upadłego z wnioskiem o udzielenie informacji dotyczących dłużnika, mających wpływ na ocenę jego sytuacji majątkowej, w szczególności dotyczących okoliczności powodujących powstanie po stronie dłużnika obowiązku podatkowego w okresie pięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości;
- 2) zasięga informacji w Krajowym Rejestrze Sądowym, czy upadły jest współnikiem spółek handlowych, jak również czy w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości sprawował funkcję członka organu spółek handlowych i czy w stosunku do tych spółek ogłoszono upadłość;

- 3) zwraca się do właściwego terenowego organu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o informację o sytuacji ubezpieczeniowej dłużnika, w tym o płatnikach składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne dłużnika;
- 4) zwraca się do komornika własności ogólnej dłużnika o udzielenie informacji na temat prowadzonych przeciwko dłużnikowi lub na jego wniosek postępowań egzekucyjnych;
- 5) sporządza spis majątku dłużnika, który zgodnie z przepisami ustawy mógłby stanowić masę upadłości;
- 6) sporządza spis wierzycieli dłużnika;
- 7) sporządza opinię, w której wskazuje:
  - a) czy dłużnik posiada majątek, którego likwidacja pozwoliłaby na dokonanie podziału funduszy masy upadłości, lub podziału sum uzyskanych ze sprzedanych rzeczy lub praw obciążonych prawami, o których mowa w art. 345 i 346,
  - b) czy i kiedy dłużnik dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli,
  - c) czy dłużnik dokonał czynności prawnych bezskutecznych według przepisów ustawy, którymi wyzbył się majątku, a okoliczności sprawy wskazują, że zastosowanie przepisów o bezskuteczności i zaskarżaniu czynności upadłego doprowadzi do przekazania majątku do masy upadłości,
  - d) źródła i wysokość przychodów dłużnika,
  - e) wysokość miesięcznej kwoty niezbędnej dla utrzymania dłużnika i osób pozostających na jego utrzymaniu,
  - f) możliwość wykonania przez dłużnika planu spłaty wierzycieli albo informację, że osobista sytuacja dłużnika w oczywisty sposób wskazuje, że dłużnik nie jest zdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli.

3. Dłużnik udziela tymczasowemu nadzorcy sądowemu informacji o swoim majątku, zobowiązaniach i przychodach oraz innych informacji potrzebnych do wykonania obowiązków tymczasowego nadzorcy sądowego, o których mowa w ust. 2, pod rygorem odpowiedzialności karnej za podanie nieprawdziwych informacji w celu

wykorzystania w postępowaniu upadłościowym, o czym poucza go tymczasowy nadzorca sądowy.

4. Tymczasowy nadzorca sądowy nie ponosi odpowiedzialności za prawdziwość informacji dostarczonych mu przez dłużnika, pouczonego o odpowiedzialności karnej, o której mowa w ust. 3. Nie zwalnia to tymczasowego nadzorcy sądowego z obowiązku rzetelnego weryfikowania przedstawionych informacji, w szczególności w przypadku gdy istnieją uzasadnione wątpliwości co do ich prawdziwości.

5. Tymczasowy nadzorca sądowy informuje sąd o niezgodności informacji, o których mowa w ust. 3, z danymi podanymi przez dłużnika we wniosku o ogłoszenie upadłości, o nieprawdziwości informacji podanych przez dłużnika we wniosku o ogłoszenie upadłości albo o tym, że dłużnik nie udzielił informacji.

6. O wynagrodzeniu tymczasowego nadzorcy sądowego i zwrocie wydatków koniecznych poniesionych w związku z pełnieniem funkcji orzeka sąd na jego wniosek złożony łącznie z opinią, o której mowa w ust. 2 pkt 7. Złożenie wniosku z uchybieniem terminu skutkuje przyznaniem wynagrodzenia w wysokości jednej czwartej przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

7. Przepis art. 491⁷ stosuje się odpowiednio.

8. Zabezpieczenie w postaci ustanowienia tymczasowego nadzorcy sądowego upada również z dniem uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości i umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli albo wydania postanowienia o wyznaczeniu syndyka.”;

44) w art. 491⁴:

a) uchyla się ust. 1,

b) w ust. 2 wprowadza się następujące zmiany:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Sąd oddała wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli nie wcześniej niż w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku:”;

– pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) wobec dłużnika prawomocnie orzeczono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 373,

- 4) czynność prawna dłużnika została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli,”
- dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
  - „5) dłużnik został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwa określone w przepisach art. 300, art. 301 lub art. 302 Kodeksu karnego, lub art. 586 Kodeksu spółek handlowych”,
- c) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:
  - „4. Sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dane podane przez dłużnika we wniosku są niezgodne z prawdą lub niepełne lub dłużnik nie udzielił informacji albo udzielił tymczasowemu nadzorcy sądowemu nieprawdziwych informacji o swoim majątku, zobowiązaniach i przychodach oraz innych informacji potrzebnych do wykonania obowiązków tymczasowego nadzorcy sądowego, chyba że niezgodność lub niepełność albo rodzaj i znaczenie nieprawdziwych informacji nie są istotne lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.
  - 5. Do wniosku o ogłoszenie upadłości, złożonego przez wierzyciela, przepisów ust. 2 -4 nie stosuje się.”,
- d) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:
  - „6. Jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości złożył wierzyciel, a zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 2 - 4, art. 13 stosuje się odpowiednio.”;
- 45) w art. 491⁵:
  - a) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1,
  - b) w ust. 1 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
    - „3) wzywa wierzycieli upadłego do zgłaszania wierzytelności syndykowi w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia postanowienia o ogłoszeniu upadłości;
    - 4) wzywa osoby, którym przysługują prawa oraz prawa i roszczenia osobiste ciężące na nieruchomości należącej do upadłego, jeżeli nie zostały ujawnione w księdze wieczystej, do ich zgłaszania syndykowi w terminie trzydziestu dni od dnia obwieszczenia postanowienia o ogłoszeniu upadłości, pod rygorem utraty prawa powoływania się na nie w postępowaniu;”,
  - c) dodaje się ust. 2 - 6 w brzmieniu:

„2. Uwzględniając wniosek o ogłoszenie upadłości złożony przez wierzyciela, sąd w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości określa także, czy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 491⁴ ust. 2 - 4.

3. Do pełnienia funkcji sędziego-komisarza może zostać wyznaczony referendarz sądowy.

4. Jeżeli do pełnienia funkcji sędziego-komisarza został wyznaczony referendarz sądowy, czynności sędziego-komisarza wskazane w art. 57 ust. 2 i 3, art. 58 ust. 1 - 3, art. 73, art. 491¹¹ oraz w części pierwszej tytułu VIII działu III rozdziału 1 ustawy dokonuje sąd upadłościowy. Art. 150 ust. 2 i art. 222 ust. 1 zdanie drugie stosuje się.

5. Jeżeli do pełnienia funkcji sędziego-komisarza został wyznaczony referendarz sądowy czynności sędziego-komisarza wskazane w rozdziale 2 działu II tytułu V części pierwszej ustawy dokonuje wyznaczony sędzia. Art. 150 ust. 2 i art. 222 ust. 1 zdanie drugie stosuje się.

6. Na czynności referendarza sądowego pełniącego funkcję sędziego-komisarza przysługuje skarga w przypadkach, w których na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie. Wniesienie skargi nie powoduje utraty mocy przez zaskarżone postanowienie referendarza sądowego. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego, jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu. Rozpoznając skargę, sąd wydaje postanowienie, w którym zaskarżone postanowienie referendarza sądowego utrzymuje w mocy albo je zmienia.”;

46) po art. 491⁵ dodaje się art. 491^{5a} w brzmieniu:

„Art. 491^{5a}.1. Uwzględniając wniosek dłużnika o ogłoszenie upadłości sąd może jednocześnie umorzyć zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli ustali, że:

- 1) upadły nie posiada żadnego majątku, którego likwidacja pozwoliłaby na dokonanie podziału funduszków masy upadłości lub podziału sum uzyskanych ze sprzedanych rzeczy lub praw obciążonych prawami, o których mowa w art. 345 i 346;
- 2) upadły nie dokonał czynności prawnych bezskutecznych według przepisów ustawy, którymi wyzbył się majątku i co do których okoliczności sprawy wskazują, że zastosowanie przepisów o bezskuteczności i zaskarżaniu czynności upadłego

doprowadziłoby do przekazania do masy upadłości majątku o wartości przekraczającej przewidywaną wysokość kosztów;

- 3) osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli;
- 4) upadły nie doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

2. Jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakter trwałego, sąd może umorzyć zobowiązania bez ustalenia planu spłaty wierzycieli pod warunkiem, że w terminie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości i warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Przepis art. 491²¹ ust. 2 stosuje się.

3. Przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w ust. 1 lub ust. 2, sąd obwieszcza o możliwości ogłoszenia upadłości i umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli. W terminie 30 dni od dnia obwieszczenia wierzyciele mogą zgłaszać zastrzeżenia przeciwko ogłoszeniu upadłości i umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

4. Sąd wydaje postanowienie, o którym mowa w ust. 1 lub ust. 2, po wysłuchaniu wierzycieli, którzy zgłosili zastrzeżenia. Sąd nie bierze pod uwagę zastrzeżeń zgłoszonych po terminie lub niespełniających wymogów formalnych pisma procesowego. Przepis art. 491¹⁴ ust. 3a stosuje się.

5. Do postanowienia, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2, nie stosuje się przepisów art. 491⁵ ust. 1 pkt 3, 4 i 5.

6. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2, doręcza się dłużnikowi i wierzycielom wskazanym w spisie wierzycieli sporządzonym przez tymczasowego nadzorcę sądowego oraz wierzycielom, którzy zgłosili zastrzeżenia. Na postanowienie o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli przysługuje zażalenie. Przepis art. 491¹⁷ ust. 1 stosuje się.

7. W przypadku zmiany postanowienia, o którym mowa w ust. 1 lub ust. 2, przez uchylenie orzeczenia o umorzeniu zobowiązań lub warunkowym umorzeniu zobowiązań sąd uzupełnia postanowienie o ogłoszeniu upadłości o rozstrzygnięcia wskazane w art. 491⁵ ust. 1 pkt 3, 4 i 5. Od dnia zmiany postanowienia do dnia wyznaczenia syndyka tymczasowy nadzorca sądowy wykonuje uprawnienia syndyka.

8. Przepisu art. 27 ust. 3 nie stosuje się.”;

47) w art. 491⁶ dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wraz z zawiadomieniem o ogłoszeniu upadłości syndyk poucza wierzycieli o treści art. 491⁴ oraz art. 491¹⁰ ust. 2 i 3.”;

48) w art. 491⁷:

a) uchyla się ust. 2,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jednocześnie z ogłoszeniem upadłości sąd przyznaje syndykowi zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa, chyba że majątek upadłego pozwala na bieżące pokrywanie kosztów postępowania. W dalszym toku postępowania, w razie potrzeby, sędzia-komisarz przyznaje zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.”,

c) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. W przypadku postępowania wszczętego na wniosek wierzyciela przepisów ust. 1 i 3 nie stosuje się, jeżeli w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości albo w postanowieniu wydanym zgodnie z art. 491¹⁰ ust. 6 sąd stwierdził, że zachodzą okoliczności wskazane w art. 491⁴ ust. 2 - 5 albo w art. 491¹⁰ ust. 2. Art. 361 stosuje się.”;

49) w art. 491⁸ dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli informacje wskazane w tych przepisach zostały ustalone przez tymczasowego nadzorcę sądowego.”;

50) w art. 491⁹:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd może ustalić wynagrodzenie syndyka na podstawie stosowanego odpowiednio przepisu art. 162. Wynagrodzenie ustalone na podstawie art. 162 w części przekraczającej kwotę określoną w ust. 2, podlega zaspokojeniu wyłącznie z funduszków masy upadłości

po uprzednim zwrocie Skarbowi Państwa kwot wypłaconych na tymczasowe pokrycie kosztów postępowania.”,

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a - 3d w brzmieniu:

„3a. Sąd wydaje postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia na wniosek syndyka złożony łącznie ze spisem inwentarza albo w terminie tygodnia od doręczenia mu postanowienia o odwołaniu, zmianie lub stwierdzeniu wygaśnięcia funkcji syndyka albo umorzeniu postępowania jeżeli wydanie tego postanowienia nastąpiło przed złożeniem spisu inwentarza. Złożenie wniosku z uchybieniem terminu skutkuje przyznaniem wynagrodzenia w wysokości jednej czwartej przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, chyba że uchybienie to zostało usprawiedliwione przez syndyka jednocześnie ze złożeniem wniosku.

3b. Po prawomocnym ustaleniu wynagrodzenia syndyk pobiera z masy upadłości zaliczkę w wysokości połowy ustalonej kwoty wynagrodzenia. Zaliczkę na wynagrodzenie wypłaca się na podstawie rachunku wystawionego przez syndyka.

3c. Syndyk pobiera wynagrodzenie w wysokości ustalonej w prawomocnym postanowieniu o ustaleniu wynagrodzenia z uwzględnieniem pobranej uprzednio zaliczki niezwłocznie po złożeniu sprawozdania ostatecznego lub projektu planu spłaty wierzycieli lub informacji o istnieniu podstaw do wydania postanowienia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli albo postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

3d. W razie zmiany okoliczności po wydaniu postanowienia o ustaleniu wynagrodzenia syndyka sąd na wniosek syndyka złożony nie później niż wraz ze złożeniem sprawozdania ostatecznego lub projektu planu spłaty wierzycieli lub informacji o istnieniu podstaw do wydania postanowienia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli może wydać postanowienie o zmianie wysokości wynagrodzenia.”,

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przedmiocie wynagrodzenia syndyka orzeka sąd upadłościowy w składzie jednego sędziego zawodowego.”;

51) w art. 491¹⁰ dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Jeżeli w postępowaniu wszczętym na wniosek wierzyciela po ogłoszeniu upadłości ujawnią się okoliczności wskazane w ust. 2 albo w art. 491⁴ ust. 2 - 4, sąd, działając z urzędu albo na wniosek syndyka lub wierzyciela, stwierdza ich zajęcie wydając postanowienie, po wysłuchaniu upadłego, syndyka, a w razie potrzeby także wierzycieli.”;

52) uchyla się art. 491¹¹;

53) w art. 491¹³ ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku postępowania wszczętego na wniosek wierzyciela przepisów ust. 1-3 nie stosuje się, jeżeli w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości albo w postanowieniu wydanym zgodnie z art. 491¹⁰ ust. 6 sąd stwierdził, że zachodzą okoliczności wskazane w art. 491⁴ ust. 2 - 4 albo w art. 491¹⁰ ust. 2, chyba że przyznanie upadłemu kwoty, o której mowa w ust. 1, jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.”;

54) po art. 491¹³ dodaje się art. 491^{13a} w brzmieniu:

„Art. 491^{13a}. W przypadku postępowania wszczętego na wniosek wierzyciela przepisów art. 491¹⁴ - 491²¹ nie stosuje się, jeżeli w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości albo w postanowieniu wydanym zgodnie z art. 491¹⁰ ust. 6 sąd stwierdził, że zachodzą okoliczności wskazane w art. 491⁴ ust. 2 - 4 albo w art. 491¹⁰ ust. 2, chyba że ustalenie planu spłaty wierzycieli albo umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.”;

55) w art. 491¹⁴:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Syndyk składa sądowi projekt planu spłaty wierzycieli z uzasadnieniem albo informację, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491¹⁶ ust. 1, po wykonaniu ostatecznego planu podziału. W projekcie planu spłaty wierzycieli syndyk uwzględnia kwoty, które wpłynęły do masy upadłości po złożeniu ostatecznego planu podziału. Jeżeli z uwagi na brak majątku upadłego w postępowaniu nie przewiduje się sporządzenia planu podziału syndyk składa sądowi projekt planu spłaty wierzycieli z uzasadnieniem po zatwierdzeniu listy

wierzytelności albo składa informację, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491¹⁶ ust. 1 po złożeniu spisu inwentarza. Projekt planu spłat zawiera także opis przyczyn powstania stanu niewypłacalności dłużnika”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1d w brzmieniu:

„1a. Sąd ustala plan spłaty wierzycieli albo w przypadku, o którym mowa w art. 491¹⁶ ust. 1, umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli po wysłuchaniu upadłego, syndyka i wierzycieli. W postanowieniu określającym plan spłat, sąd ustala czy dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

1b. W przypadku braku zgłoszeń wierzytelności i braku wierzytelności podlegających z urzędu umieszczeniu na liście wierzytelności sąd, po upływie terminu przewidzianego w art. 244, bez ustalania listy wierzytelności, wydaje postanowienie o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, chyba że w toku postępowania nie zostały zaspokojone koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa lub inne zobowiązania masy upadłości.

1c. W przypadku gdy z uwagi na brak majątku upadłego w postępowaniu nie przewiduje się sporządzenia planu podziału, a syndyk złoży informację, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491¹⁶ ust. 1, umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli może nastąpić bez ustalenia listy wierzytelności po upływie terminu przewidzianego w art. 244.

1d. Zgłoszenie wierzytelności złożone po złożeniu przez syndyka projektu planu spłaty wierzycieli z uzasadnieniem albo informacji, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 491¹⁶ ust. 1, pozostawia się bez rozpoznania.”,

c) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli albo umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli obwieszcza się. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

3. Wydanie postanowienia o ustaleniu planu spłaty wierzycieli albo umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli oznacza zakończenie postępowania.”,

d) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Jeżeli wobec upadłego toczy się postępowanie w sprawie, o której mowa w art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 - 5, sąd wstrzymuje wydanie postanowienia o ustaleniu planu spłaty wierzycieli albo postanowienia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie, o której mowa w art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 - 5.”;

56) uchyla się art. 491^{14a};

57) w art. 491¹⁵:

a) ust. 1 – 4 otrzymują brzmienie:

„1. W postanowieniu o ustaleniu planu spłaty wierzycieli sąd określa, w jakim zakresie i w jakim czasie, nie dłuższym niż trzydzieści sześć miesięcy, upadły jest obowiązany spłacać zobowiązania uznane na liście wierzytelności, niewykonane w toku postępowania na podstawie planów podziału, oraz jaka część zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty wierzycieli. W przypadku ustalenia, że dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa okres trwania planu spłat nie może być krótszy od 48 miesięcy i dłuższy od 84 miesięcy.

2. Koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa lub inne zobowiązania masy upadłości niezaspokojone w toku postępowania uwzględnia się w planie spłaty wierzycieli w pełnej wysokości, chyba że możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz ich potrzeby mieszkaniowe nie pozwalają na pełne ich zaspokojenie. Jeżeli w postępowaniu nie ustalono listy wierzytelności z powodu braku zgłoszeń wierzytelności i braku wierzytelności podlegających z urzędu umieszczeniu na liście wierzytelności, w planie spłaty wierzycieli uwzględnia się wyłącznie zobowiązania, o których mowa w zdaniu poprzednim.

3. Koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa nieuwzględnione w planie spłaty wierzycieli albo nie zaspokojone w ramach wykonania planu spłaty ponosi Skarb Państwa.

4. Sąd nie jest związany stanowiskiem upadłego co do treści planu spłaty wierzycieli. Ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych

wierzytelności oraz stopień ich zaspokojenia z likwidacji majątku oraz bieżących przychodów dłużnika.”,

b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Ustalając wysokość kosztów utrzymania osób pozostających na utrzymaniu upadłego sąd nie jest związany wysokością alimentów lub rent, o których mowa w art. 903 oraz 913 § 1 Kodeksu cywilnego, w tym ustalonych prawomocnym wyrokiem sądu, ugodą sądową lub ugodą zatwierdzoną przez sąd.”;

58) w art. 491¹⁶:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a - 2i w brzmieniu:

„2a. Jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakteru trwałego, sąd umarza zobowiązania bez ustalenia planu spłaty wierzycieli pod warunkiem, że w terminie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli.

2b. Na skutek wniosku wierzyciela, o którym mowa w ust. 2a sąd może uchylić postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustalić plan spłaty wierzycieli również po upływie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

2c. W okresie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, upadły nie może dokonywać czynności prawnych, dotyczących jego majątku, które mogłyby pogorszyć jego sytuację majątkową.

2d. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd, na wniosek upadłego, może wyrazić zgodę na dokonanie albo zatwierdzić dokonanie czynności prawnej, o której mowa w ust. 2c.

2e. W okresie, o którym mowa w ust. 2c, upadły jest obowiązany składać sądowi corocznie, do końca kwietnia, sprawozdanie ze swojej sytuacji majątkowej i osobistej za poprzedni rok kalendarzowy, w którym wykazuje osiągnięte przychody oraz nabyte składniki majątkowe o wartości przekraczającej przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ostatni kwartał okresu sprawozdawczego, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, jak również swoje możliwości zarobkowe, wydatki potrzebne na swoje utrzymanie i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym potrzeby mieszkaniowe. Do sprawozdania upadły dołącza kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

2f. W okresie, o którym mowa w ust. 2c, art. 491¹⁵ ust. 6 stosuje się odpowiednio.

2g. Sąd uchyła postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 2c upadły:

- 1) nie złożył w terminie sprawozdania, o którym mowa w ust. 2e;
- 2) w sprawozdaniu, o którym mowa w ust. 2e, wskazał nieprawdę, w szczególności zataił osiągnięte przychody lub nabyte składniki majątkowe;
- 3) dokonał czynności prawnej, o której mowa w ust. 2c, bez uzyskania zgody sądu albo czynność ta nie została przez sąd zatwierdzona;
- 4) ukrywał majątek lub czynność prawna upadłego została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli.

2h. W razie uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu.

2i. Jeżeli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku, o którym mowa w ust. 2a, zobowiązania upadłego ulegają umorzeniu z upływem 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli. Na wniosek upadłego sąd wydaje postanowienie

stwierdzające umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty. W postanowieniu sąd wskazuje datę umorzenia zobowiązań.”;

59) w art. 522 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Tej samej karze podlega, kto będąc dłużnikiem lub osobą uprawnioną do reprezentowania dłużnika, który jest osobą prawną lub spółką handlową niemającą osobowości prawnej, w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości podaje organom postępowania nieprawdziwe informacje co do stanu majątku dłużnika.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. 2017 r. poz. 201 z późn. zm.²⁾) w art. 70 uchyla się § 3 i § 3a.

Art. 3. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 i z 2018 r. poz. 106, 138 i 398) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24 uchyla się ust. 5c;
- 2) w art. 50 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, mogą być udostępniane sądom, prokuratorom, organom podatkowym, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej, komornikom sądowym, organom egzekucyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1201, 1475 i 1954), syndykowi, tymczasowemu nadzorcy sądowemu oraz zarządcy przymusowemu w postępowaniu upadłościowym, nadzorcy sądowemu, zarządcy, tymczasowemu nadzorcy sądowemu oraz tymczasowemu zarządcy w postępowaniu restrukturyzacyjnym, ministrowi właściwemu do spraw rodziny, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, organom realizującym świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie, publicznym służbom zatrudnienia, Komisji Nadzoru Finansowego oraz wojewodzie i Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 648, 768, 935, 1428, 1537, 2169, 2491 i z 2018 r. poz. 106, 138 i 398.

legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych."

Art. 4. W ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554) w art. 2 wprowadza się następujące zmiany:

1) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) bezskuteczności egzekucji - oznacza to egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych albo postępowanie upadłościowe, w toku którego w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie otrzymano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych; za bezskuteczną egzekucję uważa się również niemożność wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności z powodu:

- a) braku podstawy prawnej do pojęcia czynności zmierzających do wykonania tytułu wykonawczego w miejscu zamieszkania dłużnika,
- b) braku możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą;”;

2) po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) organie prowadzącym postępowanie egzekucyjne – oznacza to organ, który prowadzi egzekucję albo syndyka wyznaczonego w postępowaniu upadłościowym dłużnika;”.

Art. 5. W ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1508 i z 2018 r. poz. 149 i 398) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 105 dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. Zawiadomień wierzycieli o terminie zgromadzenia wierzycieli dokonuje nadzorca sądowy albo zarządca.

6. Przed terminem zgromadzenia wierzycieli nadzorca sądowy albo zarządca przedkłada sędziemu-komisarzowi:

- 1) otrzymane karty do głosowania, wraz z odpisami lub wydrukami z rejestru i pełnomocnictwami koniecznymi dla wykazania uprawnienia do oddania głosu oraz informacją, czy w stosunku do wierzyciela nie zachodzą okoliczności wskazane w art. 116, uszeregowane zgodnie z kolejnością przyjętą w spisie wierzytelności;

- 2) dowód wysłania co najmniej na trzy tygodnie przed dniem zgromadzenia wierzycieli zawiadomienia o zgromadzeniu wierzycieli, na adres wskazany w rejestrze, do którego jest wpisany wierzyciel, o ile wierzyciel jest wpisany do rejestru, w przeciwnym przypadku na adres zamieszkania wierzyciela znany dłużnikowi.”;
- 2) w art. 235:
  - a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. O otwarciu postępowania zawiadamia się właściwą izbę administracji skarbowej i właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także znane organy egzekucyjne prowadzące postępowania egzekucyjne przeciwko dłużnikowi.”,
  - b) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Zawiadomienia nadzorcy sądowego dokonuje się w dniu otwarcia postępowania przy zastosowaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w szczególności przez telefon, faks lub pocztę elektroniczną.”,
  - c) po ust. 8 dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

„9. Zawiadomień, o których mowa w ust. 4-7 dokonuje nadzorca sądowy w dniu otwarcia postępowania przy zastosowaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w szczególności przez telefon, faks lub pocztę elektroniczną, a jeżeli jest to niemożliwe w ciągu 3 dni.”;
- 3) w art. 259 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W odniesieniu do roszczeń, co do których jest niedopuszczane wszczęcie postępowania egzekucyjnego oraz wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia lub zarządzenia zabezpieczenia roszczenia bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu.”;
- 4) art. 264 otrzymuje brzmienie:

„Art. 264.1. O terminie zgromadzenia wierzycieli zwołanego w celu przyjęcia układu nadzorca sądowy zawiadamia wierzycieli umieszczonych w spisie wierzytelności, jednocześnie doręczając im propozycje układowe, informację o podziale wierzycieli umieszczonych w spisie wierzytelności ze względu na kategorie interesów, informację o sposobie głosowania na zgromadzeniu wierzycieli oraz pouczenie o treści przepisów art. 107-110, art. 113 i art. 115-119.

2. Do wierzycieli umieszczonych w spisie wierzytelności spornych przepis ust. 1 stosuje się. Zawiadamiając wierzyciela umieszczonego w spisie wierzytelności spornych, nadzorca sądowy wskazuje, że sędzia-komisarz może dopuścić go do udziału w zgromadzeniu wierzycieli, jeżeli uprawdopodobni istnienie wierzytelności.”;

5) w art. 278 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepisy art. 259 ust. 2 - 4 stosuje się odpowiednio.”;

6) w art. 312 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. W odniesieniu do roszczeń, co do których jest niedopuszczane wszczęcie postępowania egzekucyjnego oraz wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia lub zarządzenia zabezpieczenia roszczenia bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu.”;

7) art. 361 otrzymuje brzmienie:

„Art. 361. Jeżeli nieruchomość, na której jest prowadzone przedsięwzięcie deweloperskie, jest obciążona hipoteką, której przysługuje pierwszeństwo przed roszczeniami chociażby jednego nabywcy, a wierzyciel zabezpieczony hipoteką wyraził zgodę na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, zgodnie z art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2017 r. poz. 1007 i z 2018 r. poz. 106 i 431), lub zobowiązał się do wydania takiej zgody, zgoda taka lub zobowiązanie do jej wydania pozostaje w mocy na warunkach w niej określonych, przy czym warunek wykonania zobowiązania nabywcy względem dłużnika uznaje się za spełniony w przypadku wykonania zobowiązania do rąk zarządcy.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2030) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1:

a) w pkt 4 kropkę zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się wyraz „lub”,

b) dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) zapewnienie osobom nieprowadzącym działalności gospodarczej bezpłatnej informacji prawnej oraz pomocy w składaniu, w tym również za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wniosków o ogłoszenie ich upadłości oraz innych wniosków w prowadzonych wobec nich postępowaniach upadłościowych w trybie określonym w części trzeciej tytuł

V ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 2344 i z 2018 r. poz. 398).”;

2) w art. 4 w ust. 1:

- a) w pkt 8 kropkę zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się wyraz „lub”,
- b) dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) która zamierza złożyć wniosek o ogłoszenie swojej upadłości albo inne pismo w prowadzonym wobec niej postępowaniu upadłościowym w trybie określonym w części trzeciej tytuł V ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe.”.

Art. 7. Przepisy o skutkach wszczęcia postępowania co do osoby, majątku i zobowiązań upadłego stosuje się również do zdarzeń prawnych, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 8. W sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

W dniu 31 grudnia 2014 r. weszła w życie nowelizacja ustawy - *Prawo upadłościowe i naprawcze* w zakresie dotyczącym tzw. upadłości konsumenckiej zasadniczo zmieniająca sytuację prawną niewypłacalnych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (*ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. poz. 1306*). Zmiana stanu prawnego spowodowała istotny wzrost zarówno liczby wniosków o ogłoszenie upadłości konsumenckiej jak i prowadzonych postępowań upadłościowych. Dla porównania, w ostatnim roku obowiązywania poprzedniego modelu upadłości konsumenckich, to jest w 2014 roku, wpłynęło do sądów upadłościowych 300 wniosków o ogłoszenie upadłości konsumentów i ogłoszono 31 upadłości tego typu, a w 2015 r. odnotowano już 5616 wniosków, przy 2220 ogłoszonych upadłościach konsumenckich.

Od 1 stycznia 2016 r. (wejście w życie ustawy z dnia 15 maja 2015 roku - *Prawo restrukturyzacyjne, Dz. U. z 2016 r. poz. 1574*) postępowanie upadłościowe według przepisów tytułu V części trzeciej p.u. (tzw. upadłość konsumencka) prowadzi się również wobec byłych przedsiębiorców w okresie roku od wykreślenia z właściwego rejestru lub zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, co m.in. przyczyniło się do jeszcze większego wzrostu liczby postępowań prowadzonych w trybie upadłości konsumenckiej (w 2017 r. ogłoszono 5470 upadłości konsumenckich, przy 11 120 złożonych wnioskach, w 2016 r. ogłoszono 4447 upadłości konsumenckich przy 8694 złożonych wnioskach, podczas gdy w 2015 roku złożono 5616 wniosków przy 2153 ogłoszonych upadłościach konsumenckich¹⁾).

Zwiększona liczba spraw nieuchronnie ujawniła wiele problemów, które wiążą się ze stosowaniem znowelizowanych przepisów. Przeprowadzone przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości badania wykazały m.in. dużą liczbę spraw upadłościowych byłych przedsiębiorców, korzystających z postępowania przewidzianego dla konsumentów, dodatkowe obciążenie sądów zajmujących się formalnie upadłością konsumencką, koniecznością badania wykonania przez byłych przedsiębiorców obowiązków wynikających z prawa upadłościowego (por. art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 p.u.), częste przypadki długiego trwania postępowania po ogłoszeniu upadłości związane m.in. z trudnościami z ustalaniem listy wierzycieli, problemami z likwidacją masy upadłości, przypadkami niewystarczającej współpracy innych podmiotów z organami postępowania upadłościowego, trudności ze stosowaniem przepisów dotyczących zaliczkowego ponoszenia kosztów postępowania przez Skarb Państwa, przypadki ponoszenia kosztów postępowania przez syndyków, problemy organizacyjne sądów związane ze znacznym wzrostem liczby obsługiwanych spraw przez sądy upadłościowe.

Ponadto, z informacji wpływających bezpośrednio do Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że brak w prawie upadłościowym odpowiednich regulacji chroniących przed

¹⁾Dane ze sprawozdań statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości S20UN.

konsekwencjami upadłości konsumenckiej byłego małżonka, przepisów które właściwie korelowałyby przepisy z zakresu egzekucji alimentacyjnej z upadłością oraz dostęp upadłego do korespondencji, a także pozwalałyby na zabezpieczenie środków materialnych dla funkcjonowania rodziny, której członkowie objęci są postępowaniem upadłościowym.

Zaproponowane w projekcie rozwiązania stanowią odpowiedź na opisane wyżej słabości obowiązującego modelu upadłości konsumenckiej, co dokładniej zostanie zaprezentowane w części szczegółowej uzasadnienia. Podstawowym instrumentem mającym umożliwić sprawniejsze rozwiązywanie problemu nadmiernego zadłużenia jest wprowadzenie możliwości zawierania przez dłużników układów z wierzycielami poza sądem, z udziałem licencjonowanego doradcy restrukturyzacyjnego, który będzie jednocześnie czuwał nad wykonaniem tak zawartego układu. Zakłada się, że rozwiązanie to pozwoli na znaczące zmniejszenie przyrostu nowych postępowań, w których konieczne jest ogłoszenie upadłości dłużnika²⁾.

Innym przewidzianym w ustawie instrumentem mającym usprawnić procedurę upadłościową jest rezygnacja z konieczności badania przez sąd, na etapie ogłoszenia upadłości, zawinienia dłużnika w doprowadzeniu lub pogłębieniu stanu niewypłacalności. Tak jak w przypadku niewypłacalności przedsiębiorców, o ogłoszeniu upadłości powinien przede wszystkim decydować stan niewypłacalności, natomiast podstawy oddalenia wniosku dłużnika powinny być precyzyjnie zdefiniowane, ograniczając do minimum rozbieżności w orzecznictwie sądowym w tak istotnym zakresie jak możliwość ogłoszenia upadłości i rozpoczęcia procedury oddłużenia, w przypadku osoby nieprowadzącej działalności gospodarczej³⁾. Ewentualne niewłaściwe zachowania dłużnika, niestanowiące przestępstwa lub czynności bezpośrednio nakierowanych na pokrzywdzenie wierzycieli, będą badane na etapie ustalenia planu spłat, w więc wtedy, gdy o zachowaniach dłużnika będą mogli wypowiedzieć się także wierzyciele. Mając na uwadze dużą liczbę postępowań upadłościowych, w których brak jest majątku podlegającego egzekucji, projekt przewiduje możliwość ustanowienia tymczasowego nadzorca sądowego na etapie postępowania o ogłoszenie upadłości dłużnika (przed ogłoszeniem upadłości) i wydania orzeczenia kończącego postępowanie bez fazy właściwego postępowania upadłościowego, to jest przez ustalenie planu spłat. Zakłada się, że ta zmiana w najbardziej odczuwalny sposób wpłynie na usprawnienie postępowania i ułatwienie dłużnikom oddłużenia, w szczególności we wszystkich tych przypadkach, gdy wierzyciele nie będą skłonni do zawarcia układu z dłużnikiem w drodze postępowania o zatwierdzenie układu oraz przy upadłościach osób niedysponujących majątkiem podlegającym egzekucji.

Projekt przesądza także, że dla dłużnika nie będącego przedsiębiorcą, będzie możliwe zaproponowanie szybkiej sprzedaży całego podlegającego egzekucji majątku w trybie przygotowanej likwidacji (art. 56a – 56h p.u., tzw. „pre-pack”), co zwiększy elastyczność dostępnych dla dłużnika opcji szybkiego wyjścia ze stanu niewypłacalności i nowego startu. Jednocześnie projekt wprowadza korekty we wspomnianej procedurze przygotowanej

²⁾ W Anglii i Walii notuje się rocznie około 50 tys. tego typu postępowań, przy ok. 11 tys. upadłości konsumenckich i ok. 26 tys. całkowitych umorzeń zadłużenia (tzw. upadłość bezmajątkowa).

³⁾ Z danych statystycznych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że w sprawach, w których wydano merytoryczne rozstrzygnięcie, udział spraw, w których oddalano wniosek, waha się w granicach, w zależności od okręgu sądowego, od ok. 8 % do ok. 48 %.

likwidacji, usuwające trudności w jej stosowaniu w praktyce, dostrzeżone przez ostatnie dwa lata obowiązywania znowelizowanego prawa upadłościowego.

Dopelnieniem nowej regulacji jest przyjęcie rozwiązania, zgodnie z którym umorzenie zobowiązań bez planu spłat będzie miało charakter warunkowy we wszystkich tych przypadkach, gdy niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli będzie wynikała z osobistej sytuacji upadłego, która będzie miała trwały charakter. Ma to zapobiegać zbyt pochopnemu umarzaniu zobowiązań bez jakichkolwiek spłat na rzecz wierzycieli, a tym samym skłaniać dłużników do podjęcia się wykonania planu spłat, który co do zasady ma trwać maksymalnie 3 lata (w opcji upadłościowej) i 5 lat (przy zawarciu układu z wierzycielami). Ponadto, wprowadza się zasadę, że zgłoszenia wierzytelności powinny być składane bezpośrednio doradcy restrukturyzacyjnemu pełniącemu funkcję syndyka w miejsce obowiązującego sytemu, w którym zgłoszenia składane są do sądu, a następnie przekazywane syndykom, co w praktyce opóźnia sporządzenie listy wierzytelności przez doradcę restrukturyzacyjnego.

II. Uzasadnienie rozwiązań szczegółowych

Zmiany w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe

Art. 2

W związku z możliwością objęcia postępowaniem upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej także osoby, które zakończyły działalność gospodarczą bez oczekiwania upływu jednego roku od zakończenia działalności (zmiany wprowadzone z dniem 1 stycznia 2016 roku) i wyłączeniem możliwości oddłużenia, także przedsiębiorców, tylko w ściśle określonych przypadkach, projekt zakłada ujednoczenie ogólnej dyrektywy prowadzenia postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych, niezależnie od tego czy sąd prowadzi postępowanie wobec przedsiębiorcy, byłego przedsiębiorcy, czy też osoby fizycznej, która nigdy nie prowadziła działalności gospodarczej. Wymaga podkreślenia, że projekt zakłada praktyczne ujednoczenie sytuacji prawnej osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą z osobą nieprowadzącą takiej działalności na gruncie prawa upadłościowego. W konsekwencji proponuje się również uchylenie ust. 1a w art. 2.

Art. 24a

Przepis dodany dla wyjaśnienia wątpliwości związanych ze składaniem wniosków o ogłoszenie upadłości.

Art. 38

Zmiana polega na dodaniu do przepisów, które stosuje się wobec tymczasowego nadzorcy sądowego, art. 178 p.u. (także zmienionego projektem niniejszej ustawy), który przewiduje, że syndyk może żądać od organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego potrzebnych informacji dotyczących majątku dłużnika oraz złożyć wnioski o poszukiwanie majątku upadłego przez komornika. Powyższa zmiana nie odnosi się

bezpośrednio do upadłości konsumentów jest jednak odzwierciedleniem rozwiązania przyjętego w art. 491^{3c} (por. uwagi do art. 491^{3c}).

Art. 43

Zmiana brzmienia art. 43 p.u. jest wynikiem dążenia do zapewnienia jasnego i klarownego określenia kiedy kończy się sprawowanie funkcji przez tymczasowego nadzorcę sądowego albo zarządcę przymusowego. Jednocześnie dla zapewnienia transparentności oraz bezpieczeństwa obrotu wprowadza się obowiązek obwieszczenia o upadku zabezpieczenia w postaci ustanowienia tymczasowego nadzorcę sądowego albo zarządu przymusowego.

Art. 51

Zmiana art. 51 ust. 1 pkt 4 i 5 jest wynikiem przyjęcia koncepcji, że zarówno w przypadku upadłości osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, jak i w przypadku przedsiębiorców, zgłoszenia wierzytelności będą dokonywane bezpośrednio do syndyka, który będzie dokonywał sprawdzenia formalnego zgłoszenia, analizy merytorycznej i na tej podstawie, tak jak dotychczas, będzie ustalał listę wierzytelności. Zmiana ta usprawni i przyspieszy postępowanie upadłościowe, zarówno w odniesieniu do konsumentów jak i przedsiębiorców, gdyż znacznie ograniczy liczbę czynności wykonywanych przez sędziego-komisarza, a przede wszystkim ograniczy liczbę czynności wykonywanych przez pracowników sekretariatów wydziałów upadłościowych. Zmiana wiąże się również ze zmianą art. 240a i 241 oraz art. 491⁵ ust. 1 pkt 3 i 4.

Art. 56a-56h

Zmiana w art. 56a ma na celu potwierdzenie, że jest możliwa przygotowana likwidacja dotycząca istotnych składników majątku w upadłości konsumenckiej, oraz potwierdzenie, iż może być ona dokonywana na rzecz więcej niż jednego nabywcy jednocześnie. Wprowadzenie tej zmiany powinno upowszechnić wykorzystywanie w obrocie prawnym przygotowanej likwidacji, z korzyścią dla wszystkich interesariuszy procesu upadłościowego, nie wykluczając przypadków upadłości konsumenckiej.

Dla zapewnienia pełnej efektywności procedury przygotowanej likwidacji zgodnie z zasadą optymalizacji wyrażoną w art. 2, projekt wyjaśnia także wątpliwość co do dopuszczalności złożenia wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży w toku postępowania o ogłoszenie upadłości (po zgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości), oraz przez każdego z jego uczestników (art. 26 ust. 1). Wniosek taki może zostać złożony również przez dłużnika, który nie składa własnego wniosku o ogłoszenie upadłości, w szczególności w odpowiedzi na wniosek wierzyciela o ogłoszenie upadłości (w tym również jako wniosek ewentualny, zgłoszony na wypadek gdyby sąd, pomimo przeciwnego stanowiska dłużnika, ogłosił jego upadłość).

W obecnym stanie prawnym jest możliwa sytuacja, w której termin do zawarcia umowy sprzedaży może minąć przed terminem, w którym prawomocność będzie mogła być formalnie stwierdzona. Proponowane rozwiązanie ma pozwolić na uniknięcie tej sytuacji (zmiana w art. 56e ust. 1).

Zmiany w art. 56f i 56g są konsekwencją zmiany art. 56e oraz wprowadzenia uniwersalnego pojęcia obejmującego wszystkie możliwe przedmioty sprzedaży. Dodanie art.

56f ust. 1a ma umożliwić inwestorowi przyspieszenie przejścia zarządzania nad przedmiotem sprzedaży wzorem art. 56f ust. 1 już po wydaniu postanowienia w tym zakresie, ale przed jego uprawomocnieniem.

W obecnym stanie prawnym, w szczególności w przypadku długiego czasu uprawomocniania się postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia przygotowanej likwidacji, wartość przedmiotu sprzedaży może ulec istotnej zmianie. Obecnie w takiej sytuacji stosowny wniosek o korektę postanowienia może złożyć jedynie syndyk, natomiast nabywca nie ma żadnych instrumentów prawnych w tym zakresie – może jedynie nie przystąpić do transakcji. Wprowadzenie rozwiązania zawartego w zmienionym art. 56h pozwala na ujednoczenie pozycji zarówno sprzedającego (syndyka), jak i kupującego (inwestora).

Art. 63

Proponowane dodanie w art. 63 ust. 1a-1d ma, w sposób kompleksowy, rozwiązać problem określania części dochodu upadłego, która nie wchodzi do masy upadłości. Jest to szczególnie istotne w związku z zaobserwowanymi w praktyce poważnymi rozbieżnościami co do kwot, które otrzymują konsumenci objęci postępowaniem upadłościowym z tytułu świadczeń emerytalnych lub rentowych.

W ramach prac Zespołu powołanego przez Ministra Sprawiedliwości do opracowania projektu zmian przepisów w zakresie upadłości konsumenckiej (Dz.U. MS z 2016, poz. 213) ustalono, że ZUS pozostawia do dyspozycji upadłego emeryta lub rencisty tylko tę część świadczenia, która zgodnie z art. 141 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383, 1386 i z 2018 r. poz. 138) jest wolna od potrąceń i egzekucji, a pozostałą część świadczenia przekazuje na konto masy upadłości, co może być uzasadnione treścią art. 63 ust. 1 pkt 1 p.u. i jest skrajnie niekorzystne dla emeryta lub rencisty, gdyż pozostawia mu do dyspozycji kwotę 500 zł (por. art. 85 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Rozwiązanie to jest zazwyczaj korygowane w postępowaniu upadłościowym przez wydanie orzeczeń przez sędziego – komisarza w trybie art. 49111 p.u., ale nie ulega wątpliwości, że w praktyce jest przyczyną dodatkowych sporów i nierównego traktowania osób znajdujących się w zbliżonej sytuacji prawnej.

Przyjęcie zaprojektowanego rozwiązania spowoduje, że wysokość kwoty wyłączonej z masy upadłości osoby fizycznej, niezależnie od podstawy prawnej, nie będzie mogła być niższa od kwoty, która na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* uprawnia do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej dla osoby uprawnionej do uzyskania tego rodzaju pomocy, odpowiednio, w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz mającej na utrzymaniu inne osoby (dla jednej osoby kwota ta, na dzień 15 marca 2018 roku, wynosiła 634 zł netto⁴⁾.

W ten sposób zapewni się systemowo spójne rozwiązanie relacji przepisów odnoszących się do egzekucji i praw wierzycieli oraz oddłużenia na podstawie przepisów prawa upadłościowego z przepisami o pomocy społecznej.

⁴⁾ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1058).

Niezależnie od wskazanego wyżej rozwiązania, projekt wprowadza możliwość indywidualnego określenia zakresu wyłączenia z masy upadłości części dochodu upadłego, wskazując, że sędzia – komisarz będzie w tym przypadku uwzględniał potrzeby upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu. Postanowienie sędziego – komisarza będzie podlegało zaskarżeniu przez upadłego i jego wierzycieli.

Art. 63a oraz uchylenie art. 491¹¹

Proponowane rozwiązanie ma wyjaśnić wzajemne relacje art. 73 i 491¹¹ p.u., a jednocześnie wyeliminować w postępowaniu upadłościowym, także dotyczącym przedsiębiorców, składanie wniosków o wyłączenie z masy upadłości we wszystkich tych przypadkach, gdy spór dotyczący poszczególnych przedmiotów należących do upadłego ma w istocie charakter wewnętrzny, ściśle związany z postępowaniem upadłościowym i sprowadza się do interpretacji przepisów o ustalaniu składu masy upadłości. Przeniesienie regulacji zawartej w art. 491¹¹ do części pierwszej ustawy – Prawo upadłościowe oznacza też, że art. 63a i przepisy dotyczące wyłączenia z masy upadłości mają charakter uzupełniający a nie wzajemnie wykluczający (por. zmianę w art. 491²).

Art. 125

Zmiana w art. 125 ust. 3 umożliwia obronę byłego małżonka albo małżonka upadłego przed objęciem masą upadłości majątku, który w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przestał być majątkiem wspólnym w wyniku rozwodu, separacji lub ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków. W związku z dużym wzrostem liczby upadłości konsumenckich w ostatnich dwóch latach, w praktyce pojawiły się sytuacje, które naruszały prawa, w szczególności, byłych małżonków osób objętych postępowaniem upadłościowym przez automatyzm działania normy przewidzianej w art. 125 ust. 3 w zw. z art. 125 ust. 1 p.u., niezależnie od świadomości byłego małżonka co do istnienia podstawy do ogłoszenia upadłości, sposobu w jaki dokonano podziału majątku w związku z powstaniem rozdzielności majątkowej w okresie roku od złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz okoliczności powstania zadłużenia byłego małżonka. Projektowane rozwiązanie pozwoli oddzielić w praktyce przypadki, w których postępowanie upadłościowe może być wykorzystane przez małżonków do uniknięcia odpowiedzialności wobec wierzycieli od tych, w których powstanie rozdzielności majątkowej z powodów wskazanych w art. 125 ust. 3 p.u. nie prowadzi do pokrzywdzenia wierzycieli i nie będzie stanowić nieuzasadnionego wzbogacenia byłego małżonka albo małżonka upadłego.

Art. 144

Wskazany przepis odnosi się bezpośrednio do przewidzianego w art. 144 ust. 3 p.u. rozwiązania, zgodnie z którym do postępowań w sprawach o należne od upadłego alimenty oraz renty z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz z tytułu zmiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę nie stosuje się ogólnych zasad prowadzenia postępowań po ogłoszeniu upadłości, co oznacza że tego rodzaju sprawy prowadzone są bez udziału syndyka. W konsekwencji może dochodzić do sytuacji w których wierzytelności alimentacyjne będą uniemożliwiały wykonanie jakiegokolwiek planu spłat, w związku z regulacją zawartą w art. 491¹⁵, zgodnie

z którą, sąd przy ustalaniu planu spłat, bierze pod uwagę także konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz wysokość niezaspokojonych wierzytelności, a ponadto możliwe jest wszczęcie przeciw upadłemu postępowania egzekucyjnego w celu dochodzenia wierzytelności, o których mowa w art. 144 ust. 3 (por. art. 491¹⁵ ust. 4 i 6). Działanie syndyka z uprawnieniami interwenienta ubocznego, przewidziane w dodawanym ust. 4, ma umożliwić ochronę masy upadłości i wierzycieli przed możliwością nadmiernego wzrostu wysokości ogólnych zobowiązań upadłego, które będą wpływać na skalę zaspokojenia wierzycieli, w szczególności, w okresie planu spłat.

Art. 176

Zmiana wprowadzona do ust. 1 związana jest z przewidzianym w art. 24 i 54 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego⁵⁾ zakresem obowiązków informacyjnych przekazywanych wierzycielom w drodze indywidualnego zawiadomienia. Rozwiązanie to precyzuje obowiązki informacyjne, które powinny znaleźć się w zawiadomieniach, które są obowiązkowo wysyłane wierzycielom po ogłoszeniu upadłości.

Zmiany wprowadzone w ust. 2 i dodanie ust. 2a-2b mają na celu wprowadzenie mechanizmu pozwalającego na bezpośrednie przekazywanie upadłemu tego rodzaju przesyłek, które w sposób oczywisty nie są związane z majątkiem upadłego objętym masą upadłości – np. korespondencja dotycząca leczenia, zdrowia lub która, po jednorazowym sprawdzeniu przez syndyka, w sposób oczywisty nie będzie w dalszym toku postępowania wymagała odbioru przez syndyka. Obecne rozwiązania wprowadzają obowiązek odbioru całej korespondencji upadłego przez syndyka, która następnie jest dopiero wydawana upadłemu. Rodzi to poważne zastrzeżenia, gdyż tajemnica korespondencji jest dobrem osobistym, chronionym konstytucyjnie (por. art. 23 Kodeksu cywilnego i art. 49 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), które jednak może być ograniczone na mocy ustawy. Mając na uwadze, że upadłość konsumencka może być prowadzona także wobec byłych przedsiębiorców oraz pamiętając że, obok oddłużenia upadłego, prowadzenie postępowania upadłościowego ma także chronić interesy wierzycieli, projekt nie przewiduje wyłączenia przejmowania korespondencji przez syndyka, lecz wprowadza możliwość ograniczenia zakresu faktycznego nadzoru syndyka nad korespondencją wpływającą na adres upadłego do przypadków, które mogą mieć znaczenie dla należytego przeprowadzenia postępowania upadłościowego.

Art. 178

Rozwiązanie przewidziane w dodanym art. 178 ust. 2 p.u. polega na rozszerzeniu możliwości prawnych poszukiwania majątku upadłego, co ma szczególne znaczenie w przypadku upadłości konsumenckiej, choć będzie także pomocne przy prowadzeniu upadłości przedsiębiorców.

Art. 230

---

⁵⁾ Dz. Urz. UE L 141 z 5.6.2015, str. 19.

Zmiana art. 230 p.u., polegająca na dodaniu ust. 3 i 4, ma rozwiązać pojawiający się w praktyce problem związany z ustaleniem, czy zobowiązania powstałe po dacie ogłoszenia upadłości, nawet jeśli miałyby one wynikać z czynności konstytutywnych, w przypadku których źródło zobowiązań stanowi sytuacja faktyczna zaistniała przed datą ogłoszenia upadłości, powinny być dochodzone w trybie ogólnym z art. 236 p.u., czy też miałyby stanowić zobowiązania o charakterze bieżącym, zaspokajane w postępowaniu upadłościowym w pierwszej kolejności. Projekt przesądza, że tak opisane zobowiązania, nie powinny być zaspokajane na równi ze zobowiązaniami powstałymi po ogłoszeniu upadłości, niewynikającymi ze zdarzeń sprzed ogłoszenia upadłości. Rozwiązanie to ma chronić wierzycieli przed zubożeniem funduszków masy upadłości przeznaczonych na wykonanie planu podziału w trybie art. 342 p.u. przez realizację opisanych wyżej zobowiązań w trybie art. 343 ust. 1 p.u.

Szczegółne rozwiązanie przewidziano dla zobowiązań z tytułu rękojmi wynikających z umów zawartych przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości. W świetle obowiązującego orzecznictwa zobowiązania z tego tytułu, powstałe po ogłoszeniu upadłości, są traktowane jako zobowiązania masy upadłości, podczas gdy w przypadku zaprzestania prowadzenia przez syndyka przedsiębiorstwa, nie ma uzasadnienia dla traktowania tego typu zobowiązań w sposób powodujący ograniczenie zakresu zaspokojenia wierzycieli umieszczonych na liście wierzytelności i zaspokajanych w trybie art. 342 p.u.. Nie ulega przy tym wątpliwości, że jeśli syndyk nie prowadzi dalej przedsiębiorstwa, każde zobowiązanie z tytułu rękojmi wynikające z umowy zawartej przed ogłoszeniem upadłości i realizowane po ogłoszeniu upadłości w trybie art. 343 ust. 1 p.u. w nieproporcjonalny sposób uprzywilejowuje w postępowaniu upadłościowym osobę uprawnioną z tytułu rękojmi.

Art. 235

Proponowane rozwiązanie upraszcza procedurę ponoszenia kosztów spóźnionego zgłoszenia wierzytelności, określając zryczałtowaną kwotę, którą wierzyciel każdorazowo powinien złożyć w przypadku spóźnienia. Ma też działać dyscyplinująco na wierzycieli i ograniczać do minimum opóźnienia w toczących się postępowaniach związane ze składaniem zgłoszeń po wyznaczonym terminie.

Art. 236

Zmiana art. 236 ust. 1 jest wynikiem zmiany przewidzianej w projektowanym art. 51 ust. 1 pkt 4.

Art. 240

Zmiana polegająca na rozszerzeniu zgłoszenia wierzytelności o numer rachunku bankowego wierzyciela ma na celu usprawnienie postępowania i ułatwienie wykonania planu podziału.

Art. 240a

Zgodnie z art. 123 § 1 Kodeksu cywilnego bieg przedawnienia przerywa się:

1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym,

przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;

2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje;

3) przez wszczęcie mediacji.

W związku ze zmianą określoną w art. 51 ust. 1 pkt 4, polegającą na tym, że proponuje się, aby zgłoszenie wierzytelności było dokonywane bezpośrednio syndykowi mogłaby się pojawić wątpliwość, czy zgłoszenie to przerywa bieg przedawnienia. Syndyk ustala bowiem listę wierzytelności, ale lista ta jest następnie zatwierdzana przez sędziego-komisarza. Wydaje się więc, że dla zapewnienia bezpieczeństwa obrotu prawnego celowe jest jednoznaczne uregulowanie, że zgłoszenie wierzytelności przerywa bieg przedawnienia.

Art. 241

Zmiana art. 241 jest wynikiem przyjęcia rozwiązania, zgodnie z którym zgłoszenie wierzytelności jest dokonywane bezpośrednio do rąk syndyka. Syndyk nie jest organem sądowym postępowania upadłościowego, co oznacza, że konieczne jest jednoznaczne wskazanie, że jeżeli zgłoszenie wierzytelności nie odpowiada wymaganiom pisma procesowego lub wymaganiom określonym w art. 239 i art. 240 to stosuje się odpowiednio art. 130 Kodeksu postępowania cywilnego [dalej: „k.p.c.”]. Przewiduje się również zagwarantowanie wierzycielom środka zaskarżenia zarządzenia syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności. Jest to niezbędne gdyż w przeciwnym wypadku wierzyciel byłby pozbawiony prawa do sądu. Proponuje się wprowadzenie skargi na zarządzenie syndyka o zwrocie zgłoszenia wierzytelności ukształtowanej na wzór skargi na czynności komornika uregulowanej w art. 767 i n. k.p.c. Projektowana regulacja dotycząca terminu na wniesienie skargi, sposobu i terminu jej rozpoznania jest oparta na regulacjach k.p.c. dotyczących skargi na czynności komornika.

Art. 315

Projektowane nowe brzmienie art. 315 ma spowodować usprawnienie likwidacji masy upadłości, w szczególności w odniesieniu do nieruchomości i ich ułamkowej części. Dotychczasowe rozwiązania polegające na przekazywaniu trudno zbywalnych nieruchomości gminie albo Skarbowi Państwa nie sprawdziły się w praktyce i prowadzą do wydłużania postępowań z uwagi na pozostawanie w masie upadłości potencjalnie wartościowych składników majątku. W części postępowań upadłości konsumenckich występuje skomplikowana sytuacja majątkowa i rodzinna, w której tak dla upadłego, jak i dla wierzycieli najkorzystniejszym rozwiązaniem jest zaniechanie likwidacji określonych składników mienia, zakończenie postępowania i przejście do fazy realizacji planu spłat, co projektowany przepis będzie umożliwiał.

Art. 316

Rozwiązanie wprowadzające obowiązek obwieszczenia sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego ma zwiększyć transparentność postępowania upadłościowego, co ma szczególne znaczenie w odniesieniu do kontrahentów i klientów danego przedsiębiorstwa.

Art. 317, art. 320 ust. 3, art. 334 ust. 5

Zmiana art. 317 p.u. ma na celu usprawnienie sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części. Zawarta w art. 55¹ Kodeksu cywilnego definicja przedsiębiorstwa nawiązuje do tzw. wąskiego pojmowania majątku obejmującego jedynie aktywa, wskazując, że poza zakresem pojęcia przedsiębiorstwa pozostają zobowiązania i obciążenia związane z jego prowadzeniem. Takie rozwiązanie budzi pewne spory w literaturze gdyż wskazuje się, że przedsiębiorstwa nie można traktować w oderwaniu od jego klientów i umów zawieranych w ramach prowadzonej działalności (tak: Z. Radwański, Projekt Księgi pierwszej Kodeksu Cywilnego, materiały udostępnione na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości, <http://bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/komisje-kodyfikacyjne/komisja-kodyfikacyjna-prawa-cywilnego>). Należy więc podkreślić, że nabywca przedsiębiorstwa powinien wstępować z mocy prawa w aktywne umowy z kontrahentami, bez konieczności uzyskiwania w tym zakresie ich zgody, z czym będzie się wiązała odpowiedzialność za zobowiązania konieczne do wykonania od momentu nabycia. W związku z powyższym proponuje się, aby nabywca przedsiębiorstwa wstępował w umowy wymienione w umowie nabycia. Prawa kontrahenta będą mogły być zachowane poprzez możliwość złożenia oświadczenia o odstąpieniu, wzorem dawnego art. 46 Kodeksu handlowego. Ponieważ jednak transakcja zbycia przedsiębiorstwa jest co do zasady korzystna dla kontrahenta (zmiana strony niewypłacalnej na co do zasady wypłacalną w momencie transakcji), dokonane przez niego odstąpienie nie powinno obciążać negatywnymi skutkami finansowymi ani masy upadłości, ani nabywcy.

Przepis ten precyzuje również moment wstąpienia nabywcy w miejsce upadłego do postępowań cywilnych, administracyjnych, sądowno-administracyjnych oraz przed sądami polubownymi (art. 317 ust. 3). Zasadę określoną w art. 317 ust. 3 stosuje się odpowiednio do sprzedaży innych niż przedsiębiorstwo składników majątku upadłego (art. 320 ust. 3, art. 334 ust. 5).

Art. 342a

Projektowane w dodawanym art. 342a rozwiązanie ma na celu ujednoczenie ochrony dotyczącej mieszkania upadłego w regulacjach dotyczących przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną oraz konsumenta, co ma eliminować próby wykorzystywania procedury upadłości konsumenckiej przez osoby będące przedsiębiorcami tylko z powodu korzystniejszych przepisów ochronnych dla konsumentów (por. art. 491¹³ p.u.). Należy również podkreślić, że ochrona prawa do mieszkania dla upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu nie powinna być uzależniona od tego czy upadły prowadzi czy też nie prowadzi działalności gospodarczej.

Art. 361

Proponowane w ust. 1 pkt 3 rozwiązanie ma uniemożliwić zakończenie postępowania w przypadku, gdy wierzyciele zażądają umorzenia postępowania wbrew woli upadłego, co z kolei mogłoby doprowadzić do niemożliwości skorzystania z oddłużenia przewidzianego w dalszych przepisach dotyczących przedsiębiorców (art. 369 i n. p.u.).

Regulacja zawarta w dodawanym ust. 3 ma chronić wierzycieli rzeczowych przed skutkami umorzenia postępowania po sprzedaży rzeczy, wierzytelności lub praw zabezpieczonych rzeczowo, bez przeprowadzenia oddzielnego planu podziału. Bez wskazanej regulacji może w praktyce dochodzić do utraty zabezpieczenia w wyniku przeprowadzonej

sprzedaży i braku podmiotu, który dokonałby podziału środków między wierzycielami, a tym samym przejęcia środków pieniężnych przez byłego upadłego. Regulacja ta ma szczególne znaczenie w upadłości konsumenckiej, w której upadły może zażądać umorzenia postępowania w każdej chwili, niezależnie od skutków jakie mogą wiązać się z umorzeniem postępowania dla jego wierzycieli (por. art. 491¹⁰ ust. 1 p.u.).

Art. 369

Projektowana zmiana ma na celu:

- 1) ujednoczenie regulacji dotyczącej możliwości umarzania zobowiązań konsumenta oraz osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą;
- 2) wprowadzenie trzech sposobów uzyskania oddłużenia:
  - a) ustalenie planu spłaty na wniosek upadłego (obecna regulacja art. 369 ust. 1), przy czym proponuje się, aby w sytuacjach gdy zostanie ustalone, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa plan spłat wierzycieli nie mógł być ustalony na czas krótszy od 36 miesięcy i dłuższy od 84 miesięcy (art. 370a ust. 1a),
  - b) umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli (art. 369 ust. 1a),
  - c) warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakter trwałego (art. 369 ust. 2).

Projektowana zmiana wynika z następujących założeń:

- a) upadły, który doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa powinien być traktowany surowiej, co oznacza, że powinien przez dłuższy okres być obciążony obowiązkiem dokonywania spłat na rzecz wierzycieli. Rezygnuje się przy tym z regulacji, która pozwalała na oddalenie w takiej sytuacji wniosku o ustalenie planu spłaty gdyż taka regulacja po pierwsze w ogóle zniechęcała wielu przedsiębiorców (osób fizycznych) do składania wniosków o ogłoszenie upadłości, a po drugie nie uwzględniała faktu, że podstawową przesłanką oddłużenia w drodze ustalenia i wykonania planu spłaty jest w tym przypadku przeprowadzone i zakończone postępowanie upadłościowe, w którym zlikwidowano cały majątek upadłego,
- b) jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli zawsze powinno nastąpić umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli niezależnie od tego czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa czy też nie. Należy przy tym podkreślić, że przesłanka ta ma charakter absolutnie wyjątkowy. Użycie w treści art. 369 ust.1a określenia „trwale niezdolny” wskazuje przy tym, że osobista sytuacja upadłego nie rokuje poprawy (przykładowo – upadły jest trwale niezdolny do jakiegokolwiek pracy zarobkowej). Nie uzasadniają zastosowania tej przesłanki przejściowe trudności, w szczególności trudności ze znalezieniem pracy,

przejsiowe problemy zdrowotne, nawet jeżeli utrzymują się od dłuższego czasu, ale z istoty swej nie mają charakteru trwałego,

- c) jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, wynikająca z osobistej sytuacji upadłego, nie ma charakteru trwałego, sąd warunkowo umarza zobowiązania upadłego. Umorzenie to uzyska charakter ostateczny jeżeli w terminie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Istotne jest przy tym, aby wniosek wierzyciela został złożony w podanym wyżej terminie. Samo postanowienie o uchyleniu postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań i o ustaleniu planu spłaty może być wydane również po upływie tego terminu (art. 369 ust. 2). W przypadku uchylenia planu spłaty zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu (art. 369 ust. 2g). Wówczas upadły jest obowiązany wykonywać plan spłaty i uzyskać umorzenie zobowiązań w trybie określonym w art. 370f ust. 1. W okresie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli upadły podlega analogicznym ograniczeniom jak upadły, który wykonuje plan spłaty (art. 369 ust. 2b-2d stanowią odpowiedniki art. 370c ust. 2-4). Jednocześnie zgodnie z art. 369 ust. 2e w okresie, o którym mowa w ust. 2b niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości, z wyjątkiem wierzytelności wynikających ze zobowiązań, o których mowa w art. 370f ust. 2. Zgodnie z art. 369 ust. 2f sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, z tych samych powodów, które powodują uchylenie planu spłaty wierzycieli (art. 370e ust. 2).

W art. 369 ust. 3 pkt 1 proponuje się zmienić regulację dotyczącą podstaw oddalenia wniosku o ustalenie planu spłat wierzycieli i umorzenie pozostałej części zobowiązań poprzez wprowadzenie rozwiązania opartego nie na konieczności badania przez sąd istnienia podstaw do orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, lecz na przesłance formalnej istnienia prawomocnego orzeczenia zakazującego prowadzenia działalności gospodarczej wydanego w odrębnym postępowaniu (na podstawie prawa upadłościowego lub karnego). Rozwiązanie to pozwoli wyeliminować konieczność badania przez sąd upadłościowy przesłanek orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na etapie rozpatrywania wniosku upadłego o oddłużenie, co wydłużało postępowanie i było obciążone ryzykiem nieprawidłowego rozstrzygnięcia o prawach upadłego. Nie można zapominać, że o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej orzeka się w odrębnym postępowaniu, na wniosek podmiotów określonych w ustawie, a w przypadku wniosku o oddłużenie w obecnie obowiązującym stanie prawnym, sąd jest zobowiązany do działania z urzędu, niezależnie od zainteresowania wierzycieli i innych uprawnionych podmiotów. W konsekwencji, może dojść do sytuacji, gdy mimo odmowy oddłużenia na podstawie obecnego brzmienia art. 369 ust. 3 pkt 1 p.u., sąd w innym postępowaniu oddali wniosek o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, co nie może być uznane za pożądany efekt częściowego

nakładania się różnych podstaw prawnych do orzekania w przedmiocie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. Jednocześnie, projekt przewiduje, że sąd wstrzyma rozpoznanie wniosku w przedmiocie umorzenia zobowiązań upadłego do czasu uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie zakazu, o ile takie postępowanie będzie się toczyło (ust. 4). Rozwiązanie to należy powiązać z projektowanymi rozwiązaniami zawartymi w art. 376 i 377 (omówione niżej).

Art. 370a

Zmiana w ust. 1 oraz dodanie ust. 1a i 1b ma na celu określenie treści postanowienia ustalającego plan spłat wierzycieli oraz wprowadza obowiązek wskazania przez sąd czy do niewypłacalności lub istotnego zwiększenia jej stopnia doszło wskutek umyślnego działania upadłego. Projekt zakłada, że właściwej oceny zachowania dłużnika przed ogłoszeniem upadłości można dokonać dopiero na etapie ustalania planu spłat wierzycieli, kiedy wierzyciele upadłego zostali poinformowani o upadłości i kiedy syndyk mógł w pełni przeanalizować jego sytuację finansową. Przy dokonywaniu ustaleń co do przyczyn powstania stanu niewypłacalności sąd będzie mógł posiłkować się nie tylko stanowiskiem upadłego i wierzycieli, ale także syndyka, który na żądanie sądu będzie zobligowany do przedstawienia w terminie 14 dni przyczyn powstania stanu niewypłacalności.

Zmiana w ust. 2 ma na celu ujednoczenie rozwiązań przyjętych na gruncie upadłości konsumenckiej i upadłości przedsiębiorców.

Zmiana w ust. 3 polega na dookreśleniu przesłanek, które sąd bierze pod uwagę przy ustalaniu planu spłat. Z praktyki wynika, że ważnym kryterium określającym plan spłat jest stopień zaspokojenia wierzytelności z likwidacji majątku oraz bieżących przychodów dłużnika w postępowaniu upadłościowym. Powyższe rozwiązanie powinno skłonić sąd do premiowania tych dłużników, którzy w trakcie trwania postępowania czynnie zwiększają stopień zaspokojenia wierzycieli.

Zmiana w ust. 3a ma pozwolić sądowi na przeciwdziałanie próbom zupełnego wyłączenia możliwości zaspokojenia wierzycieli w drodze planu spłat w przypadku ustalenia wysokości alimentów lub rent na rzecz wierzycieli dłużnika.

Zmiana w ust. 4 to zmiana dostosowująca przepis do zmienionej treści art. 369a ust. 1a p.u. wprowadzającej możliwość umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłat.

Art. 370b

Zmiana dostosowująca przepis do zmienionej treści art. 369a ust. 1a i 2 p.u. wprowadzającego możliwość umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłat wierzycieli oraz warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalania planu spłat wierzycieli.

Art. 370c

Zmiana ujednocniająca rozwiązania przyjęte na gruncie postępowania upadłościowego dotyczącego przedsiębiorców i konsumentów (por. art. 491¹⁵ ust. 6 p.u.).

Art. 370d

Zmiana ujednocniająca rozwiązania przyjęte na gruncie postępowania upadłościowego dotyczącego przedsiębiorców i konsumentów (por. art. 491¹⁹ ust. 2 p.u.).

Art. 370f

Zmiana dostosowująca przepis do zmienionej treści art. 370a ust. 1 i 2 p.u.

Art. 376

W art. 376 ust. 1 doprecyzowuje się przepisy dotyczące postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w taki sposób, aby zapewnić ich szybkie rozpoznanie. Należy zwrócić uwagę, że projektowane rozwiązania przewidują wyłączenie oddłużenia upadłego w przypadku m.in. orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej oraz wstrzymanie rozpoznania wniosku o oddłużenie w przypadku trwania postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. Oznacza to, że w przypadku wszczęcia tego typu postępowania należy wyłączyć możliwość jego zawieszenia, np. z powodu trwania postępowania upadłościowego, aby w możliwie krótkim czasie rozstrzygnąć istnienie podstawowej przesłanki uniemożliwiającej oddłużenie upadłego. Odpowiednie stosowanie przepisów z postępowania o ogłoszenie upadłości ma również umożliwić możliwie szybkie uzyskanie rozstrzygnięcia, co przy zastosowaniu rozwiązań przewidzianych dla zwykłego postępowania nieprocesowego (por. art. 376 ust. 1 zdanie 3) nie byłoby możliwe.

Art. 377

Wobec zmiany regulacji dotyczącej ustalania podstaw wyłączenia możliwości oddłużenia upadłego, konieczna jest korekta zasad ustalania terminu przedawnienia orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. W projekcie proponuje się liczenie rocznego terminu orzekania o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej z przyczyn o których mowa w art. 373 ust. 1 pkt 1 i 1a p.u. i 374 p.u. nie od zakończenia postępowania upadłościowego, ale od jego otwarcia. Skoro niewypłacalność dłużnika została podana do publicznej wiadomości przez obwieszczenie o ogłoszeniu upadłości lub oddaleniu wniosku na podstawie art. 13 p.u., nie ma uzasadnienia dla liczenia terminu przedawnienia od dnia zakończenia postępowania upadłościowego, co może być znacznie przesunięte w czasie, podczas gdy istotą orzeczenia zakazu we wskazanych wyżej przypadkach jest zachowanie upadłego przed ogłoszeniem upadłości. W pozostałych przypadkach pozostawia się dotychczasową regułę liczenia przedawnienia albo od dnia zaistnienia stanu niewypłacalności (brak rozstrzygnięcia w przedmiocie niewypłacalności) albo zakończenia postępowania (przypadki opisane w art. 373 ust. 1 pkt 2-4).

Art. 425g, art. 425i, art. 434a oraz w art. 361 Prawa restrukturyzacyjnego

Zmiany wprowadzone w celu wyjaśnienia wątpliwości związanych z sytuacją prawną wierzycieli umów deweloperskich wobec których wydana została zgoda lub zobowiązanie do wydania zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu mieszkalnego, w sytuacji niewypłacalności banku lub dewelopera.

Zmiany w art. 425g p.u. i art. 361 p.r. mają znaczenie precyzujące, gdyż już na gruncie obecnego stanu prawnego promesa zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu zachowuje ważność i skuteczność w razie otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego wobec dewelopera albo w razie kontynuacji przedsięwzięcia deweloperskiego w postępowaniu

upadłościowym. Zmiana stanu prawnego będzie wynikała z wprowadzenia art. 425i p.u., gdyż na gruncie obecnych przepisów promesa zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu nie wpływa na kolejność zaspokojenia z kwot uzyskanych z likwidacji nieruchomości.

Z uwagi na obligacyjny charakter promesy zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu nieujawnionej w księdze wieczystej zmiana kolejności zaspokojenia wynikająca z proponowanej zmiany art. 425i p.u. objęłaby tylko przypadki, w których bank udzielający promesy pozostaje wierzycielem hipotecznym. Promesa nieujawniona w księdze wieczystej nie jest bowiem elementem treści hipoteki i nie może zyskać skuteczności wobec osób trzecich, w szczególności wierzyciela, który nabyłby hipotekę wskutek nabycia zabezpieczonej wierzytelności (np. innego banku przejmującego portfel należności kredytowych banku w upadłości lub przymusowej restrukturyzacji). W zakresie dotyczącym zgody na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu przepis ten nie dawałby zatem pełnej ochrony nabywcy lokalu w przypadku prowadzenia postępowania upadłościowego wobec dewelopera, jeżeli doszłoby do likwidacji nieruchomości, na której prowadzone jest przedsięwzięcie deweloperskie, a jednocześnie doszłoby do przeniesienia należności kredytowych banku. Wydaje się, że taka luka jest nie do uniknięcia z uwagi na obligacyjny charakter promesy, która ze względu na swoją naturę prawną nie jest w stanie dawać ochrony porównywalnej ze skuteczną wobec osób trzecich zgodą na bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu wpisaną do księgi wieczystej. Nabywca wierzytelności kredytowych mógłby jednakże przejąć zobowiązanie wynikające z promesy na ogólnych zasadach prawa zobowiązań, np. wstępując w całość praw i obowiązków banku z umowy kredytu.

Art. 491²

Nowe brzmienie art. 491² ust. 1 ma na celu doprecyzowanie relacji przepisów dotyczących odrębnego postępowania wobec konsumentów i przepisów ogólnych. W szczególności zmiana dot. art. 38 związana jest z wprowadzeniem w postępowaniu wobec konsumentów możliwości ustanowienia zabezpieczenia i niepełnej regulacji szczególnej zawartej w art. 491^{3b}. Zdanie drugie ma na celu doprecyzowanie i wyjaśnienie wątpliwości co do stosowania niektórych przepisów z części ogólnej w relacji do konsumentów i do wniosków złożonych przez wierzycieli, dotyczących byłych przedsiębiorców.

Dodanie ust. 5a ma na celu usprawnienie postępowania, przez wyraźne wskazanie możliwości podania numeru telefonu oraz adresu poczty elektronicznej dłużnika.

Art. 491^{3a}

Regulacja ma umożliwić zawarcie układu z wierzycielami, przy wykorzystaniu procedury o zatwierdzenie układu, przewidzianej w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne i zarezerwowanej obecnie wyłącznie dla przedsiębiorców. Projekt przewiduje, że sąd będzie mógł wstrzymać na okres do 5 miesięcy rozpoznanie wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenta do czasu ustalenia, czy nie jest możliwe zawarcie układu z wierzycielami. Rozwiązanie to pozwoli dłużnikowi zachować składniki swojego majątku, pominąć egzekucję indywidualną lub upadłościową i zrestrukturyzować swoje długi przy współpracy z doradcą restrukturyzacyjnym i po zatwierdzeniu układu przez sąd. Jeśli zawarcie układu okaże się niemożliwe, pozostaje droga upadłości konsumenckiej. Ma to być rozwiązanie dedykowane wszystkim tym osobom, które posiadając dochody na poziomie średniej krajowej lub większe,

popadły w stan zadłużenia uniemożliwiający normalne funkcjonowanie. Ograniczenie czasu trwania układu do 5 lat jest uzasadnione koniecznością zapewnienia dłużnikowi realnych szans na wyjście ze stanu zadłużenia i stanowi alternatywę dla upadłości, gdzie plan spłat ma trwać do 3 lat dla rzetelnego dłużnika i do 7 lat dla osoby, która doprowadziła do zadłużenia w sposób zawiniony. Uregulowanie zasad wynagradzania doradcy restrukturyzacyjnego i wykonywania układu ma na celu standaryzację procesu zawierania tego typu układów i gwarancję dla wierzycieli ich sprawnego wykonania. Mając na uwadze, że układy dla konsumentów mogą dotyczyć w wielu przypadkach zobowiązań zabezpieczonych rzeczowo (w szczególności hipotecznych), wprowadza się możliwość wydłużenia okresu spłat dla tego typu zobowiązań ponad okres 5 lat, co ma umożliwić kompleksową restrukturyzację zobowiązań niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością dłużnika.

Art. 491^{3b}

W związku z przyjęciem rozwiązania pozwalającego na złożenie wniosku przez wierzyciela o ogłoszenie upadłości konsumenta, będącego byłym przedsiębiorcą w okresie roku od wykreślenia z rejestru, konieczne jest uzupełnienie regulacji o przepis rozwiązujący wątpliwości związane z rozpoznawaniem przez sąd jednocześnie wniosku dłużnika i wierzyciela.

Art. 491^{3c}

Zaproponowana zmiana ma na celu przygotowanie możliwości oddłużenia konsumenta jednocześnie z wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości, a także zbadania podstawy do prowadzenia postępowania w celu oddłużenia w przypadku wniosku wierzyciela dotyczącego byłego przedsiębiorcy (por. zmiana art. 491^{5a}). W tym celu umożliwi się, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości, zabezpieczenie majątku z precyzyjnie określonymi obowiązkami leżącymi po stronie tymczasowego nadzorca sądowego, pozwalającymi na zweryfikowanie podanych przez dłużnika informacji. W wyniku przeprowadzonych czynności tymczasowy nadzorca sądowy będzie zobowiązany do sporządzenia opinii, która powinna znacznie ułatwić sądowi ustalenie na ile postępowanie oddłużeniowe może być ograniczone do fazy postępowania o ogłoszenie upadłości.

Art. 491⁴

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 491⁴ ust. 1 p.u., „Sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.” W treści tego ustępu nie ma odwołania do klauzuli generalnej, która jest ujęta w ust. 2 omawianego artykułu. Powoduje to niespójność regulacji. Obecnie dłużnik, który dokonał czynności z pokrzywdzeniem wierzycieli, mógłby się domagać ogłoszenia upadłości z powołaniem na względy słuszności lub względy humanitarne, podczas gdy nie mógłby tego zrobić dłużnik, który doprowadził np. do zwiększenia stanu swojej niewypłacalności wskutek rażącego niedbalstwa. Rozwiązanie takie jest nielogiczne i nieuzasadnione, a projektowana zmiana ma doprowadzić do ujednolicenia stanu prawnego. Proponuje się zmienić regulację dotyczącą podstaw oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej poprzez wprowadzenie

rozwiązania opartego nie na konieczności badania przez sąd czy dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa lecz na konkretnie wskazanych w ust. 2 przesłankach. Rozwiązanie to pozwoli wyeliminować konieczność badania przez sąd upadłościowy stopnia winy upadłego na etapie rozpatrywania wniosku upadłego o ogłoszenie upadłości, co wydłużało postępowanie i było obciążone ryzykiem nieprawidłowego rozstrzygnięcia o prawach upadłego. Jednocześnie, wprowadza się rozwiązania chroniące prawa wierzycieli, którzy mimo ogłoszenia upadłości dłużnika mogą zapobiec umorzeniu jego zobowiązań (art. 491¹⁴ ust. 3a).

Zmiana w ust. 4 wynika z wprowadzenia dodatkowego sposobu oddłużenia konsumenta polegającego na przeprowadzeniu postępowania zabezpieczającego, o którym mowa w projektowanym art. 491^{3a} p.u.

Wobec istnienia jednej procedury dla upadłości konsumenckiej i upadłości byłych przedsiębiorców w okresie roku od zakończenia działalności gospodarczej, należało uzupełnić regulację zawartą w art. 491⁴ p.u. o możliwość oddalenia wniosku na podstawie art. 13 w przypadku gdy zachodzą okoliczności o których mowa w ust. 1 – 4 tego artykułu.

Art. 491⁵

Zmiany zaproponowane w ust. 1 mają charakter dostosowawczy do nowych regulacji, związanych ze zgłaszaniem wierzytelności bezpośrednio do syndyka.

Zmiana w ust. 2 ma na celu usunięcie wątpliwości, które mogłyby wynikać z faktu objęcia procedurą upadłości konsumenckiej także postępowań byłych przedsiębiorców, w okresie jednego roku od zaprzestania prowadzenia tej działalności.

Z uwagi na bezprecedensowy wzrost liczby postępowań upadłościowych konsumentów po 2014 r. i związane z tym rosnące obciążenie sędziów upadłościowych proponuje się wprowadzenie do wydziałów upadłościowych referendarzy sądowych, którzy przejęliby funkcje sędziów-komisarzy w zakresie czynności stanowiących sprawowanie nadzoru nad syndykiem. Koniecznym jest jednak wyłączenie, spod tak przyznanych kompetencji referendarzy sądowych, stosowania środków przymusu.

Zgodnie z art. 2 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, 106 i 138) zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, wykonują w sądach referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. Ustawodawca wprowadzając instytucję referendarza sądowego, a następnie rozszerzając jego kompetencje, wyszedł z założenia, iż czynności z zakresu ochrony prawnej, niewiążące się z wymiarem sprawiedliwości (czyli z rozstrzygnianiem sporów prawnych) mogą i powinny być przekazane podmiotom innym niż sądy. W konsekwencji, dla ustalenia czy referendarz może pełnić funkcję sędziego-komisarza konieczne jest ustalenie, czy i w jakim zakresie sędzia-komisarz sprawuje wymiar sprawiedliwości.

Trybunał Konstytucyjny, definiując pojęcie wymiaru sprawiedliwości w orzeczeniu z dnia 13 marca 1996 r.⁶⁾, wskazał, że pojęcie to należy rozumieć „przedmiotowo, jako czynność polegającą na rozstrzygnięciu konfliktów prawnych”. Zatem atrybutem władzy sądowniczej, stanowiącym istotę wymiaru sprawiedliwości jest rozstrzygnięcie sporów

⁶⁾ K 11/95, OTK z 1996 Nr 2, poz. 9, s. 72.

prawnych („konfliktów prawnych”), czyli ustalanie praw i obowiązków wynikających ze spornego stosunku prawnego.

W świetle takiej definicji sędzia-komisarz nie sprawuje wymiaru sprawiedliwości, gdyż zasadnicza większość jego czynności sprowadza się do sprawowania nadzoru nad syndykiem. Czynności sędziego-komisarza w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec konsumenta nie są sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości.

Należy również podkreślić, że stopniowo zakres kompetencji referendarzy sądowych jest rozszerzany. W postępowaniu karnym referendarze sądowi zostali wyposażeni w nowe kompetencje z dniem 1 lipca 2015 r., czyli z dniem wejścia w życie dwóch ustaw nowelizujących Kodeks postępowania karnego – ustawy z dnia 27 września 2013 r. *o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1247 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 396). W postępowaniu cywilnym nowe kompetencje referendarzy sądowych pojawiły się z dniem 8 września 2016 r. wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. *o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1311).

Projektowana zmiana art. 491⁵ jest spójna z regulacjami dotyczącymi kompetencji referendarzy sądowych w postępowaniu egzekucyjnym. Zgodnie ze znowelizowanym art. 759 § 1¹ k.p.c.⁷⁾, w postępowaniu egzekucyjnym czynności zastrzeżone dla sądu mogą być wykonywane przez referendarza sądowego, z wyłączeniem:

- 1) stosowania środków przymusu;
- 2) orzekania o ściągnięciu należności w trybie art. 873;
- 3) stwierdzenia wygaśnięcia skutków przybicia i utraty rękojmi;
- 4) spraw o egzekucję świadczeń niepieniężnych z wyjątkiem wydania rzeczy ruchomej;
- 5) spraw o egzekucję przez zarząd przymusowy;
- 6) spraw o egzekucję przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

Analogicznie do tej regulacji proponuje się wyłączenie z kompetencji referendarza stosowania środków przymusu.

Zgodnie z art. 767^{3a} k.p.c., w postępowaniu egzekucyjnym, „skarga na postanowienie referendarza sądowego przysługuje w przypadkach, w których na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Wniesienie skargi nie powoduje utraty mocy przez zaskarżone postanowienie referendarza sądowego. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego, jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu. Rozpoznając skargę, sąd wydaje postanowienie, w którym zaskarżone postanowienie referendarza sądowego utrzymuje w mocy albo je zmienia.” Regulacja powyższa stanowi wyjątek od zasady określonej w art. 398²² § 2 k.p.c., zgodnie z którą razie wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc. Przyjęcie odmiennego rozwiązania w postępowaniu egzekucyjnym podyktowane było potrzebą zapewnienia sprawności i szybkości postępowania egzekucyjnego oraz potrzebą zachowania zbieżności z postępowaniem mającym miejsce na

---

⁷⁾ § 1¹ dodany przez art. 2 pkt 61 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. (Dz. U. poz. 1311), obowiązujący od dnia 8 września 2016 r.

skutek zaskarżenia zażaleniem postanowień w razie ich wydania w postępowaniu egzekucyjnym przez sąd. Postanowienie takie bowiem, mimo zaskarżenia zażaleniem, nie traci mocy i co do zasady jest skuteczne. Analogiczne rozwiązanie proponuje się w art. 491⁵ ust. 6. Rozwiązanie takie zapewni spójność procedury związanej z zaskarzaniem postanowień wydawanych przez sędziego-komisarza, który jest sędzią oraz sędziego-komisarza, który jest referendarzem.

Art. 491^{5a}

Analiza postępowań upadłościowych prowadzonych wobec osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej pokazuje, że znaczna część postępowań kończy się wydaniem postanowienia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalania planu spłaty. W postępowaniach tych nie jest również sporządzany plan podziału funduszy masy upadłości, gdyż dłużnik nie posiada majątku, którego likwidacja pozwoliłaby na zgromadzenie funduszków do podziału. Prowadzenie takich postępowań według ogólnych zasad, w tym łącznie z ustaleniem listy wierzycieli nie ma uzasadnienia celowościowego. Uzasadnione jest więc wprowadzenie możliwości umarzania zobowiązań upadłego jednocześnie z ogłoszeniem upadłości w sytuacji gdy sytuacja majątkowa i osobista upadłego wskazuje, że w postępowaniu upadłościowym nie zostałby sporządzony ani plan podziału funduszy masy upadłości ani plan spłaty wierzycieli. Takie rozwiązanie jest jednak możliwe jedynie wówczas gdy na etapie rozpoznawania wniosku o ogłoszenie upadłości sąd uzyska wiarygodne informacje na temat sytuacji dłużnika. Temu ma służyć możliwość powołania w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości tymczasowego nadzorca sądowego, do którego obowiązków będzie należało ustalenie sytuacji majątkowej i osobistej dłużnika.

Aby zabezpieczyć interesy wierzycieli przewiduje się jednak, że możliwość takiego rozstrzygnięcia będzie uzależniona od uprzedniego obwieszczenia oraz pozostawienia wierzycielom 30 dni na zgłoszenie zastrzeżeń, które następnie będą podlegały badaniu przez sąd (ust. 3 i 4)

Przepis przewiduje także szczególną regulację w przypadku uchylecia orzeczenia o umorzeniu zobowiązań (ust. 7).

Mając na uwadze, że orzeczenie o ogłoszeniu upadłości wydane w tym trybie przewiduje jednocześnie umorzenie zobowiązań oraz przewiduje szczególny tryb wysłuchania wierzycieli, wydanie rozstrzygnięcia w okresie 2 miesięcy nie będzie w praktyce wykonalne, stąd regulacja wyłącza stosowanie art. 27 ust. 3 (ust. 8).

Regulacja art. 491^{5a} ust. 2 stanowi odpowiednik regulacji projektowanej w art. 369 ust. 2. Po warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli obowiązki dłużnika i prawa wierzycieli określa art. 491¹⁶ ust. 2c-2h.

Art. 491⁶

W związku z wprowadzaną zmianą zasad wyłączenia możliwości oddłużenia dłużnika oraz zaobserwowanymi w praktyce sytuacjami kontynuowania postępowań upadłości konsumentów mimo niewłaściwej postawy dłużnika, przepis ten ma zapewnić w pełni świadome uczestnictwo wierzycieli w toczącym się postępowaniu upadłościowym nakierowanym na oddłużenie upadłego. Przepis ma na celu uświadomienie wierzycieli o prawie przysługujących możliwościach podjęcia we właściwym czasie, działań chroniących

ich interesy, w szczególności w tych przypadkach, w których dłużnik mógłby nadużyć procedury oddłużeniowej.

Art. 491⁷

Stosowanie w praktyce regulacji art. 491⁷ wywołuje wątpliwości, w szczególności w zakresie relacji pomiędzy regulacją ust. 2 (zgodnie z którą sędzia-komisarz określa postanowieniem wysokość kosztów postępowania oraz zarządza ich niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa - na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie), a regulacją ust. 3 (zgodnie z którą w szczególnie uzasadnionych przypadkach sędzia-komisarz przyznaje syndykowi zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania oraz zarządza jej niezwłoczną wypłatę tymczasowo ze środków Skarbu Państwa). Proponowana zmiana stanowi ujednoczenie procedury związanej z przyznawaniem zaliczki na pokrycie kosztów postępowania. Oznacza to, że nie ulega zmianie zasada tymczasowego pokrywania kosztów postępowania przez Skarb Państwa określona w art. 491⁷, ale ulega uproszczeniu tryb przyznawania zaliczki na pokrycie tych kosztów. Proponowane rozwiązanie rozwiązuje także trudności związane z prowadzeniem postępowania upadłości konsumenckiej, szczególnie w pierwszej jego fazie, faktycznie na koszt doradcy restrukturyzacyjnego, wyznaczonego na funkcję syndyka.

Art. 491⁸

Przepis dostosowujący do zmiany przewidzianej w art. 491^{3c}.

Art. 491⁹

Zmiana w ust. 3 ma na celu możliwość zastosowania ogólnych zasad przyznawania wynagrodzenia syndykowi, w przypadku gdy przeprowadzone postępowanie, przez swe skomplikowanie i obejmowanie składników majątkowych o większej wartości wymagało znacznie większego nakładu pracy niż typowe postępowanie upadłości konsumenckiej. W obecnie przyjętych rozwiązaniach maksymalne wynagrodzenie nie może przekroczyć 4 – krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (art. 491⁹ ust. 3). Rozwiązanie to będzie zarezerwowane tylko do tych przypadków, gdy środki na wynagrodzenie będą pokrywane z funduszy masy upadłości, a nie ze środków Skarbu Państwa.

Zmiany polegające na dodaniu ust. 3a-3d mają na celu zmobilizowanie syndyka do szybszego składania wniosku o przyznanie wynagrodzenia i umożliwienie szybszego wydawania postanowienia w tym zakresie co przyczyni się do skrócenia czasu trwania postępowania o około 1 miesiąc.

Zmiana przewidziana w ust. 4 dostosowuje przepisy upadłości konsumenckiej do ogólnych zasad rozliczania wydatków w postępowaniu upadłościowym.

Art. 491¹⁰

W upadłości konsumenckiej prowadzonej na wniosek dłużnika późniejsze ujawnienie się okoliczności uzasadniających oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości albo uchybienie przez upadłego ciężącym na nim obowiązkom uzasadniają - zgodnie z art. 491¹⁰ ust. 2 i 3 p.u. - umorzenie postępowania. Postępowanie może być też - zgodnie z art. 491¹⁰ ust. 1 - umorzone na wniosek upadłego, który w ten sposób rezygnuje z oddłużenia. Określone w tych przepisach podstawy umorzenia nie powinny mieć jednak zastosowania w przypadku

postępowania prowadzonego na wniosek wierzyciela. Stwierdzenie okoliczności wykluczających rzetelność dłużnika albo uchybienie przez niego obowiązkom ciążącym na nim w postępowaniu powinno w tych postępowaniach jedynie prowadzić do zmiany celu postępowania z celu oddłużeniowego na cel polegający na zaspokojeniu wierzycieli. Dlatego projektowany art. 491¹⁰ ust. 6 p.u. przewiduje wydanie przez sąd postanowienia stwierdzającego zajście takich okoliczności, które skutkuje wyłączeniem możliwości ustalenia planu spłaty i umorzenia zobowiązań upadłego (proponowany art. 491^{13a} p.u.).

Art. 491¹¹

Przepis uchylony w związku z wprowadzeniem art. 63a (por. uzasadnienie do tej zmiany).

Art. 491¹³

Zmiana art. 491¹³ ust. 4 p.u. ma charakter dostosowujący i redakcyjny. Uwzględnia ona okoliczność, że na gruncie projektowanej ustawy sąd nie będzie już musiał badać rzetelności dłużnika rozstrzygając w sprawie wydzielenia środków na czynsz najmu lokalu mieszkalnego zgodnie z art. 491¹³ p.u., ale będzie się mógł oprzeć na wcześniejszym stwierdzeniu tej okoliczności w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości albo w postanowieniu wydanym zgodnie z proponowanym art. 491¹⁰ ust. 6 p.u.

Art. 491^{13a}

Proponowany nowy art. 491^{13a} p.u. stanowi zmienioną wersję obecnego art. 491^{14a} p.u. Przeniesienie obecnego art. 491^{14a} do art. 491^{13a} jest uzasadnione względami legislacyjnymi. Zmiana brzmienia przepisu wynika z możliwości oparcia się na wcześniejszym stwierdzeniu nierzetelności dłużnika przez sąd w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości albo w postanowieniu wydanym zgodnie z proponowanym art. 491¹⁰ ust. 6 p.u.

Art. 491¹⁴

Zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 491¹⁴ ust. 1 p.u. *„Po wykonaniu ostatecznego planu podziału, a gdy z uwagi na brak majątku upadłego plan podziału nie został sporządzony – po zatwierdzeniu listy wierzytelności, (...), sąd ustala plan spłaty wierzycieli albo w przypadkach, których mowa w art. 491¹⁶, umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.”*

Analiza postępowań upadłościowych prowadzonych w 2015 r. pozwala zauważyć jako powtarzający się problem sytuację braku zgłoszeń wierzytelności. W doktrynie zwrócono uwagę na tę kwestię, trafnie wskazując, że brak zgłoszeń wierzytelności nie oznacza przy tym, że dłużnik nie posiada wierzycieli, ale najczęściej oznacza, że wierzyciele dłużnika z różnych względów nie dokonali zgłoszenia wierzytelności. Pojawia się wówczas pytanie, jak dalej powinno przebiegać takie postępowanie upadłościowe, a w szczególności czy powinno zostać umorzone, czy też może być kontynuowane, a w przypadku przyjęcia, że może być kontynuowane, czy w postępowaniu takim należy sporządzić listę wierzytelności, czy też ten etap - z uwagi na brak zgłoszeń - powinien zostać pominięty. Zgodnie z art. 236 ust. 1 p.u., wierzyciel osobisty upadłego, który chce uczestniczyć w postępowaniu upadłościowym, jeżeli niezbędne jest ustalenie jego wierzytelności, powinien w terminie

oznaczonym w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości zgłosić sędziemu-komisarzowi swoją wierzytelność. Zgłoszenie wierzytelności jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem wierzyciela (argument z art. 236 ust. 2 p.u.). W literaturze wskazuje się, że zgłoszenie wierzytelności jest przesłanką uczestniczenia w postępowaniu upadłościowym oraz umieszczenia wierzytelności na liście wierzytelności i uwzględnienia jej w planie podziału. Zgłoszenie wierzytelności sędziemu-komisarzowi należy więc uznać za szczególną formę sądowego dochodzenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, natomiast zatwierdzenie listy wierzytelności należy traktować jako orzeczenie co do istoty sprawy. Ustawodawca przewidział również, że niektóre kategorie wierzytelności podlegają umieszczeniu na liście wierzytelności z urzędu (art. 236 ust. 2 i 3 p.u., art. 237 p.u., art. 238 p.u.). Po ustaleniu, że zgłoszenie wierzytelności odpowiada wymogom formalnym, sędzia-komisarz przekazuje odpis zgłoszenia syndykowi (art. 241 p.u.), który sprawdza, czy zgłoszona wierzytelność znajduje potwierdzenie w księgach rachunkowych lub innych dokumentach upadłego albo we wpisach w księdze wieczystej lub rejestrach, oraz wzywa upadłego do złożenia w określonym terminie oświadczenia, czy wierzytelność uznaje (art. 243 p.u.). Oczywiście jest, że w braku jakiegokolwiek zgłoszenia wierzytelności ten fragment postępowania nie będzie miał miejsca. Pojawiają się jednak uzasadnione wątpliwości, czy w sytuacji gdy nie zostało wniesione ani jedno zgłoszenie wierzytelności, a jednocześnie nie ujawniono istnienia wierzytelności, które podlegają umieszczeniu na liście wierzytelności z urzędu, w postępowaniu należy sporządzić listę wierzytelności. W tym zakresie w praktyce pojawiają się dwa rozwiązania. Pierwsze, zakładające, że wskutek braku zgłoszeń wierzytelności syndyk nie sporządza listy wierzytelności, a więc również i ten etap postępowania nie wystąpi oraz drugie, zgodnie z którym syndyk sporządzi listę wierzytelności w rozumieniu dokumentu procesowego, z tym że lista nie będzie obejmowała żadnej wierzytelności. Taka sytuacja rodzi rozbieżności w orzecznictwie oraz niepewność prawa. Proponowana zmiana rozwiąże zaprezentowany problem jednoznacznie, wskazując, że w przypadku braku zgłoszeń wierzytelności nie sporządza się listy wierzytelności ani planu spłaty⁸⁾.

Rozwiązanie przewidziane w ust. 1d pozwoli wyłączyć możliwość przedłużania postępowania w związku ze spóźnionym zgłoszeniem wierzytelności.

Rozwiązanie przewidziane w ust. 3a wynika z przyjętej koncepcji wyłączenia możliwości oddłużenia w przypadku orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej oraz wydania orzeczeń o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5.

Art. 491^{14a}

Uchylenie art. 491^{14a} wynika ze zmiany wprowadzonej w art. 491^{13a}.

Art. 491¹⁵

Zmiana w ust. 1 (por. uzasadnienie do art. 369 i art. 370a oraz do 491¹⁶).

Zmiana w ust. 2 i 3 ma na celu rozwianie wątpliwości, że choć zasadą pozostaje całkowite pokrywanie w planie spłaty kosztów tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa to możliwa jest także ich częściowa spłata, w przypadku ograniczonych możliwości zarobkowych upadłego. Powinno to wyeliminować przypadki, w których brak możliwości

⁸⁾ Tak, A. Hrycaj, *Oddłużenie upadłego konsumenta a brak zgłoszeń wierzytelności w postępowaniu upadłościowym*, Monitor Prawniczy 2016, Nr 2.

całkowitej spłaty kosztów Skarbu Państwa skłaniał sądy do kończenia postępowania upadłościowego bez ustalania planu spłaty.

Zmiana w ust. 4 polega na dookreśleniu przesłanek, które sąd bierze pod uwagę przy ustalaniu planu spłat. Z praktyki wynika, że ważnym kryterium określającym plan spłat jest stopień zaspokojenia wierzytelności z likwidacji majątku oraz bieżących przychodów dłużnika w postępowaniu upadłościowym. Powyższe rozwiązanie powinno skłonić sąd do premiowania tych dłużników, którzy w trakcie trwania postępowania czynnie zwiększają stopień zaspokojenia wierzycieli.

Zmiana w ust. 4a ma pozwolić sądowi na przeciwdziałanie próbom zupełnego wyłączenia możliwości zaspokojenia wierzycieli w drodze planu spłat wierzycieli w przypadku ustalenia wysokości alimentów lub rent na rzecz wierzycieli dłużnika.

Art. 491¹⁶

Podobnie jak w przypadku przedsiębiorcy, również w odniesieniu do konsumenta proponuje się wprowadzenie trzech sposobów uzyskania oddłużenia:

- a) ustalenie planu spłaty na wniosek upadłego (art. 491¹⁴ ust. 1), przy czym proponuje się, aby w sytuacjach gdy zostanie ustalone, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa plan spłat wierzycieli nie mógł być ustalony na czas krótszy od 36 miesięcy i dłuższy od 84 miesięcy (art. 491¹⁵ ust. 1),
- b) umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli (art. 491¹⁶ ust. 1),
- c) warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakteru trwałego (art. 491¹⁶ ust. 2a).

Projektowana zmiana wynika z następujących założeń:

- a) upadły, który doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa powinien być traktowany surowiej co oznacza, że powinien przez dłuższy okres być obciążony obowiązkiem dokonywania spłat na rzecz wierzycieli,
- b) jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli zawsze powinno nastąpić umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli niezależnie od tego czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa czy też nie. Należy przy tym podkreślić, że przesłanka ta ma charakter absolutnie wyjątkowy. Użycie w treści art. 491¹⁶ ust.1 określenia „trwale niezdolny” wskazuje przy tym, że osobista sytuacja upadłego nie rokuje poprawy (przykładowo – upadły jest trwale niezdolny do jakiegokolwiek pracy zarobkowej). Nie uzasadniają zastosowania tej przesłanki przejściowe trudności, w szczególności trudności ze znalezieniem pracy, przejściowe problemy zdrowotne, nawet jeżeli utrzymują się od dłuższego czasu, ale z istoty swej nie mają charakteru trwałego.

c) jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakter trwałego sąd warunkowo umarza zobowiązania upadłego. Umorzenie to uzyska charakter ostateczny jeżeli w terminie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli, na skutek którego sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Istotne jest przy tym, aby wniosek wierzyciela został wniesiony w podanym wyżej terminie. Samo postanowienie o uchyleniu postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań i o ustaleniu planu spłaty może być wydane również po upływie tego terminu (art. 491¹⁶ ust. 2b). W przypadku uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań, zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu (art. 491¹⁶ ust. 2g). Wówczas upadły jest obowiązany wykonywać plan spłaty i uzyskać umorzenie zobowiązań w trybie określonym w art. 491²¹ ust. 1. W okresie 7 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli upadły podlega analogicznym ograniczeniom jak upadły, który wykonuje plan spłaty (art. 491¹⁶ ust. 2c-2f). Jednocześnie zgodnie z art. 491¹⁶ ust. 2f w okresie, o którym mowa w ust. 2c niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości, z wyjątkiem wierzytelności wynikających ze zobowiązań, o których mowa w art. 491²¹ ust. 2. Zgodnie z art. 491¹⁶ ust. 2g sąd uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, z tych samych powodów, które powodują uchylenie planu spłaty wierzycieli.

Art. 522

Wobec nałożenia na tymczasowego nadzorcę sądowego dodatkowych obowiązków skorelowanych z obowiązkiem dłużnika udzielania informacji o swoim majątku związanych z fazą przygotowawczą do wydania przez sąd postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości (por. projektowany art. 491^{3b} ust. 3 p.u.) konieczne było doprecyzowanie przepisu karnego przez wskazanie, że odpowiedzialności karnej nie podlega tylko podawanie nieprawdziwych informacji sądowi, ale także innym organom postępowania upadłościowego.

Zmiana w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa (uchylenie § 3 i § 3a w art. 70) oraz zmiana w ustawie z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (uchylenie ust. 5c w art. 24)

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 24 ust. 5c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych bieg terminu przedawnienia przerywa ogłoszenie upadłości. Po przerwaniu bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o ukończeniu postępowania upadłościowego lub jego umorzeniu. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 70 § 3 i 3a Ordynacji podatkowej bieg terminu przedawnienia przerywa ogłoszenie upadłości. Po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego. Jeżeli ogłoszenie

upadłości, o którym mowa w § 3, nastąpiło przed rozpoczęciem biegu terminu przedawnienia, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego. Wskutek dodania art. 240a p.u. regulacja art. 24 ust. 5c *ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych* oraz art. 70 § 3 i 3a *Ordynacji podatkowej* jest zbędna. Zgodnie z projektowanym art. 240a bieg przedawnienia będzie przerywany przez zgłoszenie wierzytelności. Przepis ten dotyczy, bez żadnych wyjątków, wszelkich wierzytelności i innych należności. Jednocześnie, zgodnie ze zdaniem drugim projektowanego artykułu po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego. Jest to regulacja wspólna dla roszczeń cywilnoprawnych i należności publicznoprawnych.

Zmiana w art. 50 ust. 3 w ustawie z dnia 13 października 1998 r. *o systemie ubezpieczeń społecznych* polega na dodaniu do katalogu osób, którym mogą być udostępniane dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego (o których mowa w art. 40) i na koncie płatnika składek (o których mowa w art. 45) organów postępowania restrukturyzacyjnego oraz tymczasowego nadzorca i zarządcy przymusowego. Zmiana ta ma na celu usprawnienie postępowań i wzmocnienie pozycji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który będzie miał szersze możliwości komunikowania się z organami postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego w celu zapewnienia prawidłowego uznania wierzytelności Zakładu na liście i w spisie wierzytelności.

Zmiany w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Proponowana zmiana ma na celu wyjaśnienie pojawiających się w praktyce wątpliwości związanych ze stosowaniem ustawy z dnia 7 września 2007 r. *o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* w przypadku prowadzenia postępowania upadłościowego wobec dłużnika alimentacyjnego.

Używane w *ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* pojęcia „bezskuteczność egzekucji”, „organ egzekucyjny” oraz „postępowanie egzekucyjne” mogą być odnoszone także do postępowania upadłościowego wyłącznie w drodze wykładni celowościowej. Mając powyższe na uwadze, dla usunięcia praktycznych problemów z ustalaniem prawa do świadczeń alimentacyjnych związanych z dłużnikami wobec których ogłoszono upadłość w oparciu o tę ustawę, zaproponowano zmianę definicji bezskuteczności egzekucji oraz dodanie definicji organu egzekucyjnego.

Zmiany w ustawie z dnia 15 maja 2015r. – Prawo restrukturyzacyjne

Art. 105 i art. 264

Zmiana ma na celu usprawnienie i przyspieszenie postępowania. Szczególnie w postępowaniu restrukturyzacyjnym uzasadnione jest dodatkowe obciążenie nadzorca sądowego albo zarządcy obowiązkami, które mają na celu przygotowanie zgromadzenia wierzycieli. Projektowana zmiana ma znaczenie dla upadłości konsumenckiej w takim

zakresie, że w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej również przewidziana jest możliwość zawarcia układu, do którego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Prawo restrukturyzacyjne.

Art. 235

Zmiana ta jest konsekwencją założenia, że skoro nadzorca sądowy albo zarządca zostanie wyposażony w kompetencje zawiadamiania wierzycieli o zgromadzeniu wierzycieli to jednocześnie może otrzymać kompetencje dokonywania zawiadomień o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego.

Art. 259, art. 278 i art. 312

W toku przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego jest dopuszczalne wszczęcie postępowania sądowego w celu dochodzenia roszczeń. W ten sposób może więc nastąpić przerwanie biegu terminu przedawnienia. Jednocześnie jednak w poszczególnych postępowaniach restrukturyzacyjnych są przewidziane określone zakazy egzekucji. Brak możliwości wszczęcia postępowania egzekucyjnego oznacza, że wierzyciel nie ma możliwości doprowadzenia do przerwania biegu przedawnienia przez złożenie wniosku egzekucyjnego. Taka przeszkoda powinna być wyraźnie określona jako zawieszenie biegu terminu przedawnienia.

Art. 361

Uzasadnienie zmian art. 361 omówiono przy okazji uzasadnienia do art. 425g, art. 425i, art. 434a p.u.

Zmiany w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej

Proponowana zmiana ma na celu rozszerzenie zakresu podmiotowego stosowania ustawy o osoby zamierzające złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości albo inne pismo w prowadzonym wobec niej postępowaniu upadłościowym w trybie upadłości konsumenckiej. Mając na uwadze, że postępowanie upadłościowe wobec konsumentów ze swej natury skierowane jest do osób znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, wprowadzenie regulacji umożliwiającej takim osobom skorzystanie z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej należy uznać za spójne systemowo i odpowiadające potrzebom społecznym, ograniczając przypadki składania wniosków o udzielenie takiej pomocy w trybie przepisów k.p.c.. Te ostatnie powinny ograniczać się do skomplikowanych postępowań, w których udział profesjonalnego pełnomocnika jest potrzebny dla właściwego reprezentowania interesów upadłego. W większości przypadków prawidłowe złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej na formularzu oraz udział w sprawie licencjonowanego doradcy restrukturyzacyjnego powinno wystarczać do sprawnego przeprowadzenia postępowania, z poszanowaniem praw dłużnika. Dla takich też przypadków udzielenie wsparcia dłużnikowi przed złożeniem wniosku lub ewentualnie także okazjonalne jego wsparcie w trakcie postępowania upadłościowego może być najefektywniej zrealizowane w drodze funkcjonującej już instytucji nieodpłatnej pomocy prawnej.

III. Przepisy przejściowe

Art. 7 projektu ustawy

Postępowania upadłościowe wszczęte według znowelizowanych przepisów w całości będą podlegały nowym regulacjom, w tym znaczeniu, że zdarzenia, które miały miejsce przed wejściem w życie nowelizacji będą podlegały nowym regulacjom.

Art. 8 projektu ustawy

Mając na uwadze duży zakres zmian proponowanych w projekcie, dla zapewnienia pewności stosowania prawa, przyjęto regułę stosowania w całości nowych rozwiązań do postępowań zainicjowanych wnioskami złożonymi po dniu wejścia w życie ustawy (podobnie jak w przypadku wejścia w życie poprzednich dużych nowelizacji prawa upadłościowego).

IV. Przepis końcowy – termin wejścia w życie

Art. 9 projektu ustawy

Projekt przewiduje 3- miesięczny termin vacatio legis, co jest uzasadnione potrzebą przygotowania organów sądowych oraz doradców restrukturyzacyjnych do nowych rozwiązań, a ponadto pozwala na szybkie i sprawne wdrożenie proponowanych usprawnień obecnego systemu oddłużania osób fizycznych.

Ocena przewidywanego wpływu projektu ustawy na działalność mikro przedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowana ustawa będzie oddziaływała przede wszystkim na przedsiębiorców prowadzących działalność jako osoby fizyczne. Na podstawie nowych rozwiązań także przedsiębiorca, podobnie jak obecnie konsument w postępowaniu upadłościowym, będzie miał prawo do zachowania części środków ze sprzedaży w postępowaniu upadłościowym mieszkania lub domu jednorodzinnego. Ponadto, projekt przewiduje ułatwienia w uzyskaniu oddłużenia po zakończeniu postępowania upadłościowego przez przedsiębiorcę, który przeszedł postępowanie upadłościowe.

Zmiany w regulacjach dotyczących upadłości osób nieprowadzących działalności gospodarczej mogą także służyć oddłużeniu osób, które zakończyły prowadzenie działalności gospodarczej, niezależnie od czasu, który upłynął od zakończenia tej działalności, co oznacza, że wyjście ze stanu nadmiernego zadłużenia będzie możliwe dla dużo większej grupy byłych przedsiębiorców.

Część proponowanych zmian odnosi się do ogólnych przepisów upadłościowych i restrukturyzacyjnych (przepisy dotyczące przygotowanej likwidacji, zgłaszania wierzytelności i ustalania listy wierzytelności, zwoływania zgromadzenia wierzycieli w celu przyjęcia układu), które będą oddziaływały na wszystkich przedsiębiorców w sposób zwiększający szybkość i efektywność prowadzonych czynności.

Projekt ustawy został wpisany do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów pod numerem UD357.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz art. 52 § 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. - *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2016 r. poz. 1006, 1204 oraz z 2018 r. poz. 114 i 278) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej. Projekt ustawy nie podlega opiniowaniu przez organy i instytucje Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych, w związku z tym nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw	Data sporządzenia 18.04.2018 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości	Źródło: Inicjatywa własna
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Marcin Warchol - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości	Nr w wykazie prac: UD357
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Emil Szczepanik- Wydział Prawa Gospodarczego, Departament Legislacyjny, tel.: (22) 52-12-818, adres email: emil.szczepanik@ms.gov.pl	

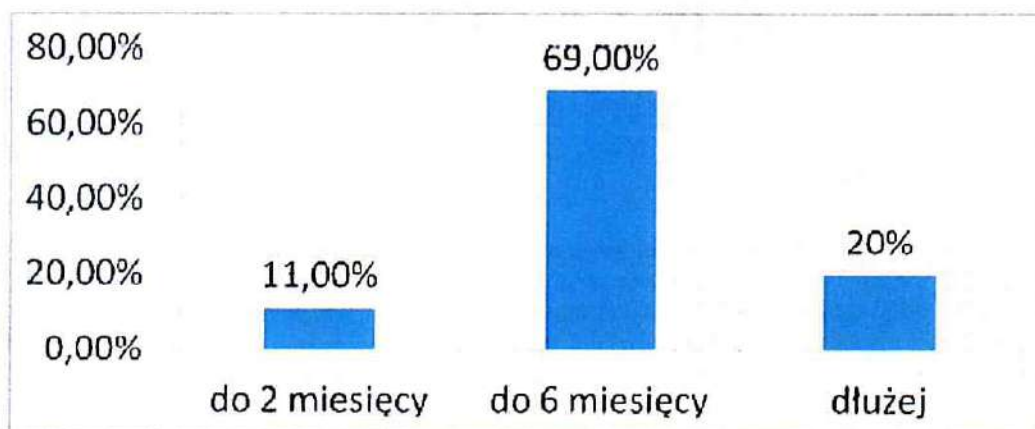
OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W dniu 31 grudnia 2014 roku weszła w życie nowelizacja ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze w zakresie dotyczącym tzw. upadłości konsumenckiej, zasadniczo zmieniająca sytuację osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy – *Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, Dz. U. z 2014 r., poz. 1306).

Już po roku obowiązywania ustawy dało się odnotować skokowy wzrost wpływu spraw z zakresu upadłości konsumenckich - w porównaniu z reżimem prawnym obowiązującym przed wspomnianą wyżej nowelizacją. W 2014 odnotowano wpływ 300 spraw z przedmiotowego zakresu, nowe przepisy bezpośrednio spowodowały wpływ 5.616 spraw w 2015 roku (tj. wzrost aż o 1872% w stosunku do roku 2014) oraz 8.694 spraw w 2016 roku (tj. wzrost o około 155% w stosunku do roku 2015)¹. Tymczasem, od roku 2016 na terenie całego kraju funkcjonuje jedynie 30 wydziałów gospodarczych sądów rejonowych, które obsługują upadłości konsumenckie.

Opisany wyżej, lawinowy skok liczby spraw nieuchronnie spowodował ujawnienie się wielu problemów związanych ze stosowaniem znowelizowanych przepisów o upadłości konsumenckiej – m.in. częste przypadki długiego trwania postępowania po ogłoszeniu upadłości, związane chociażby z ustalaniem listy wierzycieli, problemy z likwidacją masy upadłościowej, niedostatecznej współpracy innych podmiotów z organami postępowania upadłościowego czy regulacje związane ze zbędnym dualizmem postępowania odnoszącego się do osób fizycznych i osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą. Według badań przeprowadzonych przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w 2016 roku na próbie 240 spraw upadłościowych², aż 69% spraw na etapie od ogłoszenia upadłości do daty złożenia list wierzycieli trwała od 2 do 6 miesięcy.

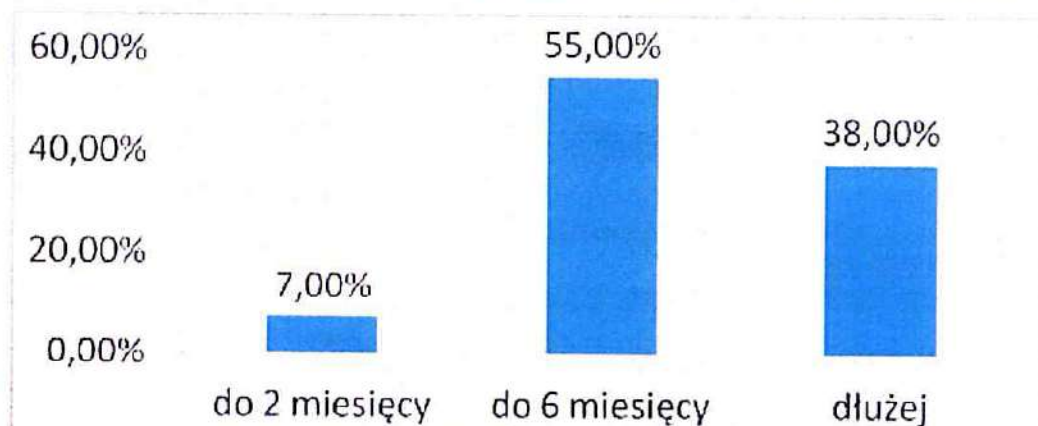

Czas trwania badanych postępowań od daty ogłoszenia upadłości do daty złożenia listy wierzycieli.
 Źródło: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Najczęstszą przyczyną tego stanu rzeczy okazało się m.in. opieszałość syndyka oraz długi czas zgłoszeń list wierzycieli.

Na kolejnym etapie postępowania upadłościowego, tzn. od daty złożenia listy wierzycieli do daty ustalenia planu spłaty wierzycieli lub umorzenia zobowiązań upadłego, czyli do de facto rozstrzygnięcia merytorycznego w przedmiocie zobowiązań upadłego, 55% spraw trwa od 2 do 6 miesięcy, natomiast aż 38% spraw na tym etapie trwa powyżej 6 miesięcy.

Czas trwania badanych postępowań od daty złożenia listy wierzytelności do daty ustalenia planu spłaty wierzycieli lub umorzenia zobowiązań upadłego

Źródło: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Jako najczęstsze przyczyny tego stanu rzeczy wskazuje się m.in. opieszałość zarówno upadłego jak i organów upadłościowych w postaci sędziego-komisarza oraz syndyka, co niejako wskazuje również na problemy organizacyjne sądów związane bezpośrednio z wciąż rosnącym wpływem spraw, które z kolei mają swoje przełożenie na wydłużanie się postępowań upadłościowych.

Obecny stan prawny rodzi jeszcze jedno, bardzo poważne zagrożenie związane z tzw. „ubóstwem masy upadłościowej” – czyli sytuacją bardzo skromnego majątku upadłego. W sytuacji utrzymania obecnego stanu prawnego – przy występującym systematycznym wzroście składanych wniosków o upadłość konsumencką będą również wzrastać wydatki Skarbu Państwa na pokrywanie kosztów postępowania – wg. przytoczonych już analiz prowadzonych przez IWS, Skarb Państwa pokrywa koszty w całości lub części w około 36% badanych na próbie 240 spraw postępowań upadłościowych.

Odsetek badanych postępowań upadłościowych, w których Skarb Państwa pokrywał koszty postępowania

Źródło: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Kolejną sferą, w której występują rozliczne problemy jest sfera materialna przedmiotowych przepisów. Gwoli przykładu można w tym miejscu wskazać niedoprecyzowanie w art. 63, będące przyczyną niewłaściwej interpretacji powodującej uznanie, iż emerytury i renty które wchodzą w skład masy upadłościowej nie podlegają przepisom Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie egzekucji, w związku z czym dłużnik będący emerytem otrzymuje jedynie 50% swoich świadczeń (najniższa emerytura od 1 marca 2017 roku wynosi 1,000 zł natomiast minimum egzystencjalne w 2016 roku wyniosło 527,30 zł na emeryta³), będących wolnymi od potrąceń na zasadach art. 141 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 881) co sprawia, iż osoby starsze będące często podmiotami uczestniczącymi w postępowaniu upadłościowym nie posiadają środków na zabezpieczenie swoich podstawowych potrzeb niezbędnych do życia⁴.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M+K)/2	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DS	M+K+DM+2xDS	(M+K)/2	M+K
Żywność	211,71	423,41	605,23	675,05	856,86	1 108,49	182,03	364,06
Mieszkanie	265,22	368,27	525,64	525,64	684,43	842,69	265,22	368,27
- eksploatacja	248,05	345,77	496,07	496,07	646,40	796,73	248,05	345,77
- wyposażenie	17,17	22,50	29,57	29,57	38,03	45,96	17,17	22,50
Edukacja	0,00	0,00	3,60	53,25	56,85	110,10	0,00	0,00
Odzież i obuwie	23,16	44,44	67,83	69,02	92,41	116,99	23,16	44,44
Leki	9,98	17,35	37,52	28,17	47,50	58,06	16,28	29,97
Higiena	18,53	36,57	45,49	51,24	60,18	75,01	15,50	30,49
Pozostałe wydatki	26,43	44,50	64,27	70,12	89,91	115,57	25,11	41,86
Razem ME	555,02	934,54	1 349,57	1 472,48	1 888,14	2 426,91	527,30	879,10
ME na 1 osobę	555,02	467,27	449,86	490,83	472,04	485,38	527,30	439,55

Wartość minimum egzystencji w 2016 roku

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.
Uwaga: Symbole użyte w tabelicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Dodatkowo, występują problemy również w kwestiach takich jak brak odpowiednich regulacji chroniących byłego małżonka przed skutkami upadłości konsumenckiej czy utrudniony dostęp upadłego do swojej korespondencji w ten sposób, iż syndyk może przejmować prywatną korespondencję.

Uwzględniając powyższe kwestie, należy stwierdzić, iż wymagana jest zmiana przepisów dotyczących upadłości konsumenckiej, która uwzględni opisane wyżej czynniki w sposób kompleksowy, co w konsekwencji pozwoli na poprawę postępowania upadłościowego w zakresie zarówno ochrony dłużników oraz interesów Skarbu Państwa, przy jednoczesnym zabezpieczeniu praw wierzycieli, dodatkowo przygotowując wymiar sprawiedliwości na stale rosnące zainteresowanie przedmiotowym postępowaniem.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W celu osiągnięcia rozwiązań problemów opisanych powyżej, proponuje się następujące zmiany:

A) w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2016 poz. 2171 j.t.):

- w celu wyjaśnienia wątpliwości związanych ze składaniem wniosków o ogłoszenie upadłości, proponuje się wprowadzenie proj. art. 24a, określającego, iż załącza się do tego wniosku odpisy oraz odpisy załączników;
- proj. art. 38 ust. 1 zawiera zmianę, która przewiduje możliwość powołania tymczasowego nadzorca sądowego także w upadłości konsumenckiej i wzmocnienie jego uprawnień w zakresie poszukiwania majątku dłużnika;
- w celu systematyzacji oraz doprecyzowania przepisów projektowany art. 43 dokładnie określa losy dokonanych na majątku dłużnika zabezpieczenia po ogłoszeniu przez sąd merytorycznego stanowiska w przedmiocie wniosku o ogłoszenie upadłości, dodatkowo precyzując, iż w przypadku upadku zabezpieczenia dokonanego poprzez instytucję tymczasowego nadzorca sądowego lub zarządu przymusowego – fakt upadku obwieszcza się;
- dążąc do usprawnienia i przyspieszenia postępowania upadłościowego, projektuje się zmianę art. 51 ust 1 pkt 4 i 5 w zgodzie z przyjętą koncepcją, że zarówno w przypadku upadłości osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, jak i w przypadku przedsiębiorców, zgłoszenia wierzytelności będą dokonywane bezpośrednio do syndyka, który będzie dokonywał sprawdzenia formalnego zgłoszenia, analizy merytorycznej i na tej podstawie, tak jak dotychczas, będzie ustalał listę wierzytelności. Zmiana ta usprawni i przyspieszy postępowanie upadłościowe, zarówno w odniesieniu do konsumentów jak i przedsiębiorców, gdyż znacznie ograniczy liczbę czynności wykonywanych przez sędzię-komisarza oraz a przede wszystkim czynności wykonywanych przez pracowników sekretariatów wydziałów upadłościowych. Projektowane zmiany w tożsamym zakresie dotyczą również art. 240 i 241 oraz art. 491⁵ ust. 1 pkt 3 i 4, toteż w dalszej części pominięto oddzielną analizę tych przepisów projektu;
- zmiany zaproponowane w proj. art. od 56a do 56h mają na celu między innymi:
  - rozwianie wątpliwości co do możliwości przygotowanej likwidacji w zakresie istotnych składników majątku w upadłości konsumenckiej oraz potwierdzenie, iż może ona być dokonywana na rzecz więcej niż jednego nabywcy jednocześnie, co w konsekwencji upowszechni stosowanie w obrocie prawnym przygotowanej likwidacji a zatem znacznie uprości postępowanie (proj. art. 56a),
  - uniknięcie hipotetycznej sytuacji, w której termin do zawarcia umowy sprzedaży może minąć przed terminem, w którym prawomocność będzie mogła być formalnie stwierdzona (proj. art. 56e ust.1),
  - wprowadzenie uniwersalnego pojęcia, obejmującego wszystkie możliwe przedmioty sprzedaży oraz umożliwienie potencjalnym inwestorom przyspieszenie przejęcia zarządzania nad przedmiotem sprzedaży już po wydaniu postanowienia w tym zakresie, lecz przed jego uprawomocnieniem – rozwiązania te są kompatybilne do tych za-

wartych w proj. art. 56e (proj. art. 56f i 56g),

- e nadanie kupującemu (inwestorowi) uprawnienia do składania wniosku o korektę ceny sprzedaży w postanowieniu w przedmiocie zatwierdzenia przygotowanej likwidacji co doprowadzi do ujednoczenia pozycji kupującego z syndykiem w tym zakresie, a zatem przyczyni się do ogólnego usprawnienia postępowania;

- strategicznie ważną zmianę z punktu widzenia celów przedmiotowej nowelizacji niesie ze sobą proj. art. 63. Ma ona za zadanie rozwiązać problem, który występuje w przypadku dużej części emerytów i rencistów będących upadłymi, polegający na nie pozostawianiu im środków do życia spełniających chociażby kryterium minimum socjalnego – problem ten został ujęty bliżej w pkt. 1 OSR. Projektowane rozwiązania spowodują, iż kwota odpowiadająca tej, która na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2016 r., poz. 930, 1583, 1948, 2174, z 2017 r., poz. 38, 60, 624, 777, 1292, t.j.) uprawnia do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej, niezależnie od podstawy prawnej, zostanie wyłączone z masy upadłościowej osoby fizycznej. Zapewni to systemowo spójne rozwiązanie relacji przepisów odnoszących się do egzekucji i praw wierzycieli oraz oddłużenia na podstawie przepisów prawa upadłościowego z przepisami dotyczącymi pomocy społecznej;

- w celu wyjaśnienia wzajemnych relacji art. 73 oraz 491¹¹ ustawy prawo upadłościowe (dalej – u.p.u.) a także umożliwienia, również w postępowaniu upadłościowym dotyczącym przedsiębiorców, unikania składania wniosków o wyłączenie z masy upadłości we wszystkich tych przypadkach, gdy spór dotyczący poszczególnych przedmiotów należących do upadłego, proponuje się wprowadzenia proj. art. 63a z jednoczesnym uchyleniem art. 491¹¹ u.p.u., dzięki czemu przepisy dotyczące wyłączenia z masy upadłości zyskają charakter uzupełniający a nie jak dotychczas – wzajemnie wykluczający;

- dążąc do eliminacji przypadków, w których byli małżonkowie osób objętych postępowaniem upadłościowym są obejmowani masą upadłości majątku, często nie mając świadomości co do istnienia podstawy ogłoszenia upadłości, czy okoliczności powstania zadłużenia byłego małżonka w związku z automatyzmem działania normy art. 125 ust. 3 w zw. z art. 125 ust. 1 u.p.u., proponuje się wprowadzenie proj. art. 125 ust. 3, który pozwoli oddzielić w praktyce przypadki, w których postępowanie upadłościowe może być wykorzystywane przez małżonków do uniknięcia odpowiedzialności wobec wierzycieli od tych, w których powstanie rozdzielności majątkowej z powodów wskazanych w art. 125 ust. 3 nie prowadzi do pokrzywdzenia wierzycieli i nie będzie stanowił nieuzasadnionego wzbogacenia byłego małżonka lub też małżonka upadłego;

- celem ochrony masy upadłości oraz wierzycieli przed możliwością nadmiernego wzrostu wysokości ogólnych zobowiązań upadłego w postępowaniu przewidzianym w art. 144 ust. 3 u.p.u. (w którym nie stosuje się ogólnych zasad prowadzenia postępowań po ogłoszeniu upadłości – a zatem są prowadzone bez udziału syndyka) rekomenduje się wprowadzenie proj. art. 144 ust. 4, który umożliwi działanie syndyka w charakterze interwenienta ubocznego, co w znaczny sposób zabezpieczy słuszne prawa wierzycieli;

- wypełniając konieczność przewidzianą w art. 24 i 54 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2015/848 z dnia 20 maja 2015 roku w *sprawie postępowania upadłościowego* (OJ L 141, 5.6.2015, p. 19–72) zakresem obowiązków informacyjnych przekazywanych wierzycielom w drodze indywidualnego zawiadomienia, projektuje się art. 176 ust. 1 precyzujący obowiązki informacyjne, które powinny znaleźć się w zawiadomieniach, które są obowiązkowo wysyłane wierzycielom po ogłoszeniu upadłości. Natomiast projektowany ust. 2 i dodane ust. 2a i 2b ww. przepisu rozwiązują istniejący dotychczas problem, dotyczący przesyłek o charakterze osobistym (np. korespondencja medyczna). Obecnie obowiązany do odbioru całości korespondencji jest syndyk, który dopiero wspomniane przesyłki osobiste przekazuje upadłemu – co jest sytuacją rodzącą wiele wątpliwości, również natury konstytucyjnej. Dlatego ww. projektowane przepisy zakładają wprowadzenie mechanizmu pozwalającego na bezpośrednie przekazywanie tego rodzaju przesyłek i nadzór syndyka nad korespondencją pozostawiają jedynie w zakresie mogącym mieć znaczenie dla należytego przeprowadzenia postępowania upadłościowego;

- dążąc do rozszerzenia możliwości prawnych poszukiwania majątku upadłego, proj. art. 178 ust. 2 daje syndykowi możliwość złożenia wniosku o poszukiwanie majątku upadłego przez komornika, co przełoży się w dużym stopniu na rzetelność prowadzonego postępowania;

- w celu rozwiązania pojawiającego się często w praktyce problemu w zakresie wyboru, czy zobowiązania wynikające bezpośrednio z czynności prawnej zaistniałej po dacie ogłoszenia upadłości winny być dochodzone w trybie ogólnym z art. 236 czy stanowić zobowiązania o charakterze bieżącym, proponuje się wprowadzenie proj. art. 230 ust. 3, rozwiązujący ten dylemat w ten sposób, iż zobowiązania powstałe po ogłoszeniu upadłości a wynikające ze zdarzeń, które miały miejsce przed ogłoszeniem upadłości, nie wchodzą w zakres innych zobowiązań masy upadłościowej. Szczególne rozwiązanie w tym zakresie proponuje się w przypadku zobowiązań z tytułu rękopisów wynikających z umów zawartych przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości. Proj. art. 230 ust. 4 zakłada, że z wyjątkiem umów, których wykonania zażądał syndyk lub które są wykonywane po ogłoszeniu upadłości z mocy przepisów szczególnych, zobowiązania z tytułu rękopisów nie zaliczają się do innych zobowiązań masy upadłościowej, o ile syndyk nie prowadzi przedsiębiorstwa upadłego. Zmiany te zrywają z dotychczasową praktyką powodującą ograniczenie zakresu zaspokojenia wierzycieli umieszczonych na liście wierzytelności;

- celem uproszczenia procedury ponoszenia kosztów spóźnionego złożenia listy wierzytelności, a także zdyscyplinowania wierzycieli do przestrzegania terminu na złożenie listy wierzytelności co bezpośrednio przełoży się na sprawność postępowania, projektuje się art. 235 ust. 2 i ust. 3, które precyzują zryczałtowaną wysokość tych kosztów jako 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, a także zawierają przepis przewidujący sytuację, w której wysokość kosztów przekroczy wspomnianą zryczałtowaną wyso-

kość – w takim przypadku sędzia – komisarz będzie mógł zobowiązać stronę spóźnioną do opłacenia zaliczki;

- dążąc do usprawnienia postępowania, projektuje się art. 240 pkt. 9, który obliguje wierzyciela do złożenia nr rachunku bankowego w zgłoszeniu wierzytelności, co ułatwi wykonanie planu podziału;
- by przyspieszyć postępowanie upadłościowe proj. art. 315 zakłada nadanie sędziemu – komisarzowi uprawnienia do wyłączenia z masy upadłościowej określonych składników, w tym nieruchomości lub ich części ułamkowych, jeśli nie można ich będzie zbyć z zachowaniem przepisów ustawy lub jeśli ich zbycie nie przyniosłoby istotnych korzyści dla wierzyciela. Projektowana regulacja ma na celu ukroćenie sytuacji, w której postępowanie przedłuża się ze względu na przekazywanie trudno zbywalnych nieruchomości gminie albo Skarbowi Państwa, podczas gdy w masie upadłościowej pozostają potencjalnie wartościowe składniki, co utrudnia postępowanie zarówno z punktu widzenia wierzyciela, jak i dłużnika. Z oczywistych względów, projektowana zmiana przewiduje zaskarżalność postanowienia sędziego – komisarza w przedmiocie wyłączenia;
- podążając w kierunku zwiększenia transparentności postępowania upadłościowego, proj. art. 316 ust. 4 zakłada procedurę obwieszczenia o sprzedaży upadłego przedsiębiorstwa;
- w celu usprawnienia sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, sugeruje się wprowadzenie proj. art. 317, który zakłada, iż nabywca upadłego przedsiębiorstwa wstępuje z mocy prawa wyłącznie w wymienione w umowie nabycia aktywne umowy z kontrahentami bez konieczności uzyskiwania w tym zakresie ich zgody, natomiast będą mieć prawo do odstąpienia od umowy w terminie 30 dni od ogłoszenia sprzedaży przedsiębiorstwa. Dodatkowo, z uwagi na fakt, iż transakcja zbycia przedsiębiorstwa upadłego jest co do zasady korzystna dla kontrahenta (zmiana strony niewypłacalnej na co do zasady wypłacalną w momencie transakcji), dokonane przez niego odstąpienie od umowy nie powinno obciążać negatywnymi skutkami finansowymi ani masy upadłości, ani nabywcy. Z uwagi na pewne trudności ujawnione przez praktykę, projektowany przepis zawiera również wskazanie momentu wstąpienia nabywcy w prawa upadłego;
- celem wyeliminowania możliwych do wystąpienia wątpliwości, projektuje się zmianę w art. 320 oraz dodanie art. 330b, które odsyłają do stosowania we wskazanych przypadkach art. 317 ust. 3;
- z uwagi na przyjęte w proj. art. 317 ust 3 rozwiązanie, dotyczące wstąpienia nabywcy w miejsce upadłego, projektuje się dodanie ust. 5 w art. 334 celem odniesienia tego rozwiązania również do pojedynczych wierzytelności, co powinno wykluczyć możliwość kontynuowania procesów z udziałem syndyka;
- celem ujednoczenia instytucji ochrony mieszkania upadłego w regulacjach dotyczących przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną oraz konsumenta, projektuje się art. 342a który to zapewnia tę ochronę również w przypadku osób fizycznych – przedsiębiorców gwarantowaną dotychczas jedynie osobom fizycznym nie prowadzącym działalności gospodarczej, eliminując jednocześnie próby wykorzystywania upadłości konsumenckiej przez osoby będące przedsiębiorcami tylko z powodu korzystniejszych przepisów ochronnych dla konsumentów;
- proponowane rozwiązanie zawarte w proj. art. 361 ust. 1 pkt 3 zawiera regulację umożliwiającą umorzenie postępowania upadłościowego w przypadku wspólnego żądania wszystkich wierzycieli, jednak tylko gdy dłużnik wyraził na to zgodę, co wyeliminuje potencjalną sytuację, w której upadły nie mógłby skorzystać z oddłużenia przewidzianego w dalszych przepisach;

- proj. art. 369 ma na celu:

- 1) ujednoczenie regulacji dotyczącej możliwości umarzania zobowiązań konsumenta oraz osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą;
- 2) wprowadzenie trzech sposobów uzyskania oddłużenia:
  - a) ustalenie planu spłaty na wniosek upadłego (obecna regulacja art. 369 ust. 1), przy czym proponuje się, aby w sytuacjach, gdy zostanie ustalone, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa plan spłat wierzycieli nie mógł być ustalony na czas krótszy od 36 miesięcy i dłuższy od 84 miesięcy (art. 370a ust. 1a).
  - b) umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli (art. 369 ust. 1a);
  - c) warunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakter trwałego (art. 369 ust. 2).

Projektowana zmian wynika z następujących założeń:

- a) upadły, który doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa powinien być traktowany surowiej co oznacza, że powinien przez dłuższy okres być obciążony obowiązkiem dokonywania spłat na rzecz wierzycieli. Rezygnuje się przy tym z regulacji, która pozwalała na oddalenie w takiej sytuacji wniosku o ustalenie planu spłaty, gdyż taka regulacja po pierwsze w ogóle zniechęcała wielu przedsiębiorców do składania wniosków o ogłoszenie upadłości, a po drugie nie uwzględniała faktu, że podstawową przesłanką oddłużenia w drodze ustalenia i wykonania planu spłaty jest w tym przypadku przeprowadzone i zakończone postępowanie upadłościowe, w którym zlikwidowano cały majątek upadłego;
- b) jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli zawsze powinno nastąpić umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli niezależnie od tego czy upadły doprowadził do swojej niewypłacal-

ności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa czy też nie. Należy przy tym podkreślić, że przesłanka ta ma charakter absolutnie wyjątkowy. Użycie w treści art. 369 ust.1a określenia „trwale niezdolny” wskazuje przy tym, że osobista sytuacja upadłego nie rokuje poprawy (przykładowo – upadły jest trwale niezdolny do jakiejkolwiek pracy zarobkowej). Nie uzasadniają zastosowania tej przesłanki przejściowe trudności, w szczególności trudności ze znalezieniem pracy, przejściowe problemy zdrowotne, nawet jeżeli utrzymują się od dłuższego czasu, ale z istoty swej nie mają charakteru trwałego;

- projektowany art. 370a zawiera m.in. następujące zmiany:

- proj. ust. 1 wprowadza regulacje o charakterze technicznym, dotyczące badania stopnia zawinienia upadłego w doprowadzeniu do stanu niewypłacalności,
- proj. ust. 2 proponowane zmiany sprowadzają się do ujednoczenia rozwiązań przyjętych na gruncie upadłości konsumenckiej i upadłości przedsiębiorców, co stanowi jeden ze strategicznych środków zaradczych w zakresie problematyki opisanej w pkt. 1 OSR,
- w proj. ust. 3 zostały dookreślone przesłanki, które sąd winien brać pod uwagę przy ustalaniu planu spłat. Stanowiąc będzie to odpowiedź na niedostateczne dotychczas premiowanie tych dłużników, którzy w trakcie trwania postępowania czynnie zwiększają stopień zaspokojenia wierzycieli. W konsekwencji przyczyni się to do potencjalnego zwiększenia zaangażowania dłużnika do działania na rzecz spłaty swoich zobowiązań, gdyż projektowana regulacja sytuuje takie zachowanie w ich bezpośrednim interesie,
- proj. ust. 3a daje sądowi narzędzie do przeciwdziałania próbom zupełnego wyłączenia możliwości zaspokojenia wierzycieli w drodze planu spłat w przypadku ustalenia wysokości alimentów lub rent na rzecz wierzycieli,
- idąc w ślad za zmienianą treścią art. 369a ust. 1, proj. ust. 4 wprowadza możliwość umorzenia zobowiązania upadłego bez ustalania planu spłat;

- w celu zapewnienia wzajemnej kompatybilności ze sobą projektowanych przepisów, w proj. art. 370b ust. 1 przewidziano możliwość złożenia skargi kasacyjnej we wskazanych sytuacjach, m.in. na postanowienie sądu II instancji w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli;

- proj. art. 370c oraz 370d zawierają regulacje wpisujące się w koncepcję ujednoczenia sytuacji prawnej przedsiębiorców oraz konsumentów na gruncie postępowania upadłościowego;

- chcąc zapewnić spójność i kompleksowość proponowanych rozwiązań, proj. art. 370f zawiera zmianę dostosowującą przepis do projektowanej treści art. 369a ust. 1;

- celem doprecyzowania przepisów, proponuje się proj. art. 376, zmieniający regulację odnoszącą się do postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w taki sposób, aby zapewnić ich szybsze rozpoznanie.

W proponowanej zmianie przewidziano również wyłącznie oddłużenia upadłego w przypadku m.in. orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej oraz wstrzymania rozpoznania wniosku o oddłużenie w przypadku trwania postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. W konsekwencji, projektowany przepis wpłynie na usprawnienie postępowania w postaci szybszego i bardziej efektywnego dochodzenia do rozstrzygnięcia;

- w ślad za zmianą regulacji dotyczącej ustalania podstaw wyłączenia możliwości oddłużania upadłego, mając na uwadze konieczność zapewnienia kompleksowości rozwiązań, konieczna staje się korekta zasad ustalania terminu przedawnienia orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. Odpowiadający na to zapotrzebowanie proj. art. 377 określa liczenie rocznego terminu orzekania o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej z przyczyn o których mowa w art. 373 ust. 1 pkt 1 i 1 a oraz 374 nie od zakończenia postępowania upadłościowego, lecz od jego otwarcia. Spowodowane jest to faktem, iż wcześniejsza regulacja traci sens w obliczu zmian nakładających obowiązek obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości. Wpłynie to zdecydowanie na szybkość i pewność obrotu prawnego w postępowaniu upadłościowym;

- celem doprecyzowania relacji przepisów dotyczących odrębnego postępowania wobec konsumentów i przepisów ogólnych proponuje się nowe brzmienie art. 491². W szczególności ma to związek z projektowanymi art. 38 (wprowadzającym w postępowaniu wobec konsumentów możliwość ustanowienia zabezpieczenia) oraz art. 491^{3c} (niepełna regulacja szczególna). Celem przedmiotowej zmiany brzmienia przepisu jest również doprecyzowanie oraz wyjaśnienie wątpliwości co do stosowania niektórych przepisów z części ogólnej w relacji do konsumentów i do wniosków złożonych przez wierzycieli, dotyczących w tym przypadku byłych przedsiębiorców. Do zmienianego przepisu proponuje się również dodanie ust. 5a, wyraźnie wskazującego na możliwość podania numeru telefonu oraz adresu poczty elektronicznej dłużnika. Projektowane zmiany, poza celami technicznymi oraz porządkowymi, mają w swym założeniu poprawę wydajności postępowania upadłościowego, spełniają również cele służebne wobec innych zmienianych przepisów;

- proj. art. 491^{3a} regulacja ta ma umożliwić zawarcie układu z wierzycielami, przy wykorzystaniu procedury o zatwierdzenie układu, przewidzianej w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne i zarezerwowanej obecnie wyłącznie dla przedsiębiorców. Projekt przewiduje, że sąd będzie mógł wstrzymać na okres do 5 miesięcy rozpoznanie wniosku o ogłoszenie upadłości do czasu ustalenia, czy nie jest możliwe zawarcie układu z wierzycielami. Jeśli zawarcie układu okaże się niemożliwe, pozostaje droga upadłości konsumenckiej. Ma to być rozwiązanie dedykowane wszystkim tym osobom, które posiadając dochody na poziomie średniej krajowej lub większe, popadły w stan zadłużenia uniemożliwiający normalne funkcjonowanie. Ograniczenie czasu trwania układu do 5 lat jest uzasadnione koniecznością zapewnienia dłużnikowi realnych szans na wyjście ze stanu zadłużenia i stanowić alternatywę dla upadłości, gdzie plan spłat ma trwać do 3 lat dla rzetelnego dłużnika i do 7 lat dla osoby, która doprowadziła do zadłużenia w sposób zawiniony. Uregulowanie zasad wynagradzania doradcy restrukturyzacyjnego i wykonywania układu ma na celu standaryzację procesu zawierania tego typu układów i gwarancję dla

wierzycieli ich sprawnego wykonania. Mając na uwadze, że układy dla konsumentów mogą dotyczyć w wielu przypadkach zobowiązań zabezpieczonych rzeczowo (w szczególności hipotecznych), wprowadza się możliwość wydłużenia okresu spłat dla tego typu zobowiązań ponad okres 5 lat, co ma umożliwić kompleksową restrukturyzację zobowiązań niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością dłużnika.

- w związku z przyjęciem rozwiązania pozwalającego na złożenie wniosku przez wierzyciela o ogłoszenie upadłości konsumenta, będącego byłym przedsiębiorcą w okresie roku od wykreślenia z rejestru, koniecznym staje się uzupełnienie tego rozwiązania o regulację rozwiązującą wątpliwości związane z rozpoznawaniem przez sąd jednocześnie wniosku dłużnika i wierzyciela. W związku z powyższym proponuje się wprowadzenie proj. art. 491^{3b} zawierającego regulę kolizyjną nakazującą rozpatrywanie w pierwszej kolejności wniosku dłużnika;

- w celu przygotowania możliwości oddłużenia konsumenta jednocześnie z wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości oraz zapewnienia sposobności do zbadania podstawy do prowadzenia postępowania w celu oddłużenia w przypadku wniosku wierzyciela dotyczącego byłego przedsiębiorcy, proponuje się wprowadzenie proj. art. 491^{3c}. Przepis ten umożliwi, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości, zabezpieczenie majątku z precyzyjnie określonymi obowiązkami leżącymi po stronie tymczasowego nadzorca sądowego w postaci zobowiązania go do sporządzenia opinii będącej pomocą dla sądu przy planowaniu postępowania;

- obecne brzmienie art. 491⁴ zawiera w sobie niespójność regulacji pomiędzy ust. 1 a ust. 2 w zakresie klauzul generalnych, co powoduje hipotetyczną sytuację, iż dłużnik, który dokonał czynności z pokrzywdzeniem wierzycieli, mógłby się domagać ogłoszenia upadłości z powołaniem na względy słuszności lub względy humanitarne (ust. 2), podczas gdy nie mógłby tego zrobić dłużnik, który doprowadził np. do zwiększenia stanu swojej niewypłacalności wskutek rażącego niedbalstwa (ust.1). Projektowana zmiana art. 491⁴ zmierza do wyeliminowania tej luki prawnej i przewiduje, że zawinienie w powstaniu lub pogłębieniu stanu niewypłacalności będzie skutkowało wydłużeniem planu spłat wierzycieli do 7 lat. Dodatkowo, projektowany przepis w ust. 2 wpisuje się w zmianę koncepcji podstaw do oddalenia wniosku o oddłużenie, gdzie decyduje ustalenie istnienia prawomocnego orzeczenia zakazującego prowadzenia działalności gospodarczej w miejsce każdorazowego badania przez sąd podstaw do orzeczenia takiego zakazu. Dodatkowo, zmiany zawarte w omawianym przepisie spełniają funkcję dopełniającą oraz kompatybilną ze zmianami wynikającymi z całości projektowanej zmiany postępowania upadłościowego, m.in. w zakresie ujednoczenia procedur wobec konsumentów i przedsiębiorców;

- praktyka postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej wykazała konieczność skonstruowania możliwości umarzania zobowiązań upadłego jednocześnie z ogłoszeniem upadłości w sytuacji, gdy stan majątkowy i osobisty upadłego wskazywałby, że w postępowaniu nie zostałby sporządzony ani plan podziału funduszy masy upadłości ani plan spłaty wierzycieli. Wymaganiom tym odpowiada proj. art. 491^{5a}, który w swej treści statuuje taki tryb postępowania mając również na uwadze interes wierzycieli w takim trybie postępowania, w proj. ust. 3 po uprzednim obwieszczeniu takiego postępowania, zapewnia się im możliwość zgłaszania uwag oraz zastrzeżeń co do stanu dłużnika, które będą podlegały badaniu przez sąd. Zabezpieczając również technicznie opisywany tryb postępowania w proj. ust. 6 zawarto szczególną regulację w przypadku uchylecia orzeczenia o umorzeniu zobowiązań oraz uelastycznienie termin do rozstrzygnięcia, zawarte w proj. ust. 7. Regulacja art. 491^{5a} ust. 2 stanowi w zasadzie odpowiednik regulacji projektowanej w art. 369 ust. 2.

- w celu pełnego zabezpieczenia praw wierzycieli poprzez dbanie o ich świadomość co do uprawnień procesowych, proj. art. 491⁶ nakłada na syndyka obowiązek pouczenia wierzycieli, w przypadku ogłoszenia upadłości, o treści art. 491¹⁰ ust. 2 i 3 oraz art. 491⁴;

- dążąc do zlikwidowania wątpliwości w stosowaniu ustawy w praktyce, proponuje się wprowadzenie proj. art. 491⁷ który ujednocza procedury związane z przyznawaniem zaliczek na pokrycie kosztów postępowania, tym samym je upraszczając. Proponowane rozwiązanie niweluje także trudności wynikające z prowadzenia postępowania upadłości konsumenckiej, szczególnie w pierwszej jego fazie, faktycznie na koszt doradcy restrukturyzacyjnego, wyznaczonego na funkcję syndyka;

- w proponowanym przepisie art. 491⁸ dodaje się ust. 3 będący dostosowaniem do zmian wprowadzonych przez proj. art. 491^{3b};

- proponowany przepis art. 491⁹ zawiera następujące zmiany:

- w ust. 3 zmiany mają na celu wprowadzenie możliwości zastosowania ogólnych zasad przyznawania syndykowi wynagrodzenia, w przypadkach szczególnie skomplikowanych postępowań wymagających zwiększonego nakładu pracy, co pozwoli wynagradzać syndyków również adekwatnie do wykonanej pracy (a nie jak dotychczas – jedynie w oparciu o wynagrodzenie maksymalne) – wskazuje się jednak, by była to możliwość zarezerwowana wyłącznie w przypadkach, gdy środki na wynagrodzenia będą pokrywane z funduszy masy upadłości,
- dodanie projektowanych ust. 3a – 3d mają na celu zmobilizowanie syndyka do jak najszybszego składania wniosku o przyznanie wynagrodzenia, a co się z tym wiąże – umożliwienia szybszego wydawania postanowienia w tym zakresie, co w znacznym stopniu przyczyni się do skrócenia czasu trwania postępowania,
- zmiany przewidziane w proj. ust. 4 mają charakter dostosowujący do przepisów o upadłości konsumenckiej do ogólnych zasad rozliczania wydatków w postępowaniu upadłościowym;

- proj. art. 491¹⁰ zakłada, iż w przypadku prowadzenia postępowania na wniosek wierzyciela, gdy dochodzi do stwierdzenia okoliczności wykluczających rzetelność dłużnika albo uchybienie przez niego obowiązkowi ciążącemu na nim w postępowaniu, wykluczonym jest umorzenie postępowania, a zmianie ulega jedynie cel postępowania – z oddłużenia upadłego do zaspokojenia wierzyciela. Z tych względów projektowany przepis zakłada możliwość stwierdzenia w formie postanowienia takich okoliczności, które skutkować będą wyłączeniem możliwości ustalenia planu spłaty i umorzenia zo-

bowiązań upadłego. Taka zmiana słusznie faworyzuje wierzyciela, w sytuacji celowych obstrukcji i braku rzetelności dłużnika, zapewniając mu gwarancje adekwatnej reakcji sądu;

- zmiana treści art. 491¹³ ma charakter dostosowujący oraz redakcyjny i uwzględnia zmiany dokonane w treści innych przepisach nowelizowanej ustawy;

- proponowany niniejszą nowelą art. 491^{13a} stanowi zmienioną wersję obecnego art. 491^{14a}, co jest uzasadnione z punktu widzenia zasad techniki legislacyjnej; sama zaś zmiana brzmienia wynika z możliwości oparcia się na wcześniejszym stwierdzeniu nierzetelności dłużnika przez sąd w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości albo w postanowieniu o stwierdzeniu zajścia okoliczności uzasadniających wyłączenie możliwości ustalenia planu spłaty i umorzenia zobowiązań upadłego (na podstawie proj. art. 491¹⁰). W ślad za tą zmianą dalsze pozostawienie art. 491^{14a} staje się zbędne, to też proponuje się jego uchYLENIE;

- w celu wyeliminowania ujawnionych przez praktykę wątpliwości występujących co do stosowania art. 491¹⁴, projektowane brzmienie tego przepisu w ust. 1b i 1c zakłada wskazanie, iż w przypadku braku zgłoszeń wierzytelności nie sporządza się listy wierzytelności ani planu spłaty. Dodatkowo, w ust. 1d projektowanego przepisu proponuje się wprowadzenie rozwiązania pozwalającego na wyłączenie możliwości przedłużania postępowania w związku ze spóźnionym zgłoszeniem wierzytelności. Pozostałe przepisy projektowanego brzmienia przedmiotowej regulacji zawierają w swej treści zmiany harmonizujące względem zmian w pozostałych przepisach przedmiotowej noweli;

- projektowany art. 491¹⁵ zakłada następujące zmiany:

- w proj. ust. 1 wskazano treść, jaką musi zawierać postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli,
- w proj. ust. 2 i 3 proponuje się wprowadzenie rozwiązania niwelującego powstałe w praktyce wątpliwości, że choć zasadą pozostaje pokrywanie w planie spłat kosztów tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa w całości, to możliwa jest także ich częściowa spłata w przypadku ograniczonych możliwości zarobkowych upadłego,
- zmiany wynikające z proj. ust. 4 polegają na dookreśleniu przesłanek, które sąd bierze pod uwagę przy ustalaniu planu spłat. Rozwiązanie to powinno skłonić sąd do premiowania tych dłużników, którzy w trakcie trwania postępowania czynnie zwiększają stopień zaspokojenia wierzycieli,
- zmiana w ust. 4a ma dać sądowi narzędzie do przeciwdziałania próbom zupełnego wyłączenia możliwości zaspokojenia wierzycieli w drodze planu spłat w przypadku ustalenia wysokości alimentów lub rent na rzecz wierzycieli dłużnika;

- proj. art. 491¹⁶ Podobnie jak w przypadku przedsiębiorcy, również w odniesieniu do konsumenta proponuje się wprowadzenie podobnych sposobów uzyskania oddłużenia:

- projektowany art. 522 zawiera zmianę przepisów karnych, poprzez wskazanie, że odpowiedzialności karnej nie podlega tylko podawanie nieprawdziwych informacji sądowi, ale także innym organom postępowania upadłościowego. Zmiana ta ma ścisły związek z rozszerzeniem kompetencji tymczasowego nadzorca sądowego i koniecznością zapewnienia udzielania mu przez dłużnika prawdziwych informacji;

B) w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2017 r. poz. 201):

- wykreślenie § 3 i 3a w art. 70 dotyczących przerwania biegu przedawnienia zobowiązań podatkowych w wyniku ogłoszenia upadłości.

C) w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778):

- wykreślenie ust. 5c z art. 24 dotyczącego przerwania biegu przedawnienia zobowiązania do zapłaty opłaty dodatkowej w wyniku ogłoszenia upadłości oraz dodanie w art. 50 ust. 3 syndyków, tymczasowych nadzorców sądowych, zarządców przymusowych w postępowaniu upadłościowym, nadzorców sądowych, zarządców, tymczasowych zarządców w postępowaniu restrukturyzacyjnym jako podmiotów, którym ZUS udziela danych o koncie ubezpieczonego.

D) w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2017 r., poz. 489 z późn.zm.):

- w celu wyjaśnienia pojawiających się w praktyce wątpliwości związanych ze stosowaniem przedmiotowej ustawy w zakresie prowadzenia postępowania upadłościowego wobec dłużnika alimentacyjnego, proponuje się zmianę art. 2 w ten sposób, iż w proj. pkt. 2 tego przepisu zmienia się brzmienie definicji bezskuteczności egzekucji oraz dodaje się pkt. 8a, którym wprowadza się definicję organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne. Zaproponowane zmiany pozwolą ukrócić problemy z ustalaniem prawa do świadczeń alimentacyjnych w przypadku dłużników, wobec których ogłoszono upadłość w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

E) w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1508):

- w związku z faktem, iż wprowadzane zmiany wiążą się w niektórych miejscach bezpośrednio z ustawą – Prawo restrukturyzacyjne, wystąpiła konieczność dokonania zmian o charakterze dostosowawczym, w celu zapewnienia pełnej kompatybilności projektowanej ustawy i jej harmonijnego funkcjonowania w porządku prawnym.

F) w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1255 z późn. zm.):

- dążąc do zapewnienia możliwie najlepszych warunków postępowania upadłościowego, proponuje się proj. art. 3 i 4 przedmiotowej ustawy, które mają na celu rozszerzenie podmiotowego zakresu stosowania ustawy o osoby zamierzające złożyć wnioski o ogłoszenie upadłości albo inne pismo w prowadzonym wobec niej postępowaniu upadłościowym w trybie upadłości konsumenckiej. Mając na uwadze, iż postępowanie upadłościowe wobec konsumentów ze swej natury skierowane jest do osób znajdujących się do w trudnej sytuacji finansowej, wprowadzenie tej regulacji umożliwi takim osobom sko-

rzystanie z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, co należy uznać za regulację spójną systemowo i odpowiadającą potrzebom społecznym, przy jednoczesnym ograniczeniu przyznawania pomocy prawnej na zasadach Kodeksu postępowania cywilnego do skomplikowanych spraw;

G) przepisy końcowe:

- proj. art. 4 projektu statuuje rozgraniczenie czasowe, zgodnie z którym niniejsze projektowane przepisy o skutkach wszczęcia postępowania co do osoby, majątku i zobowiązań upadłego będą miały zastosowanie również co do zdarzeń prawnych, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie niniejszych przepisów;
- mając na uwadze duży zakres zmian proponowanych w niniejszym projekcie, w celu zapewnienia pewności co do stosowania prawa, w proj. art. 5 przyjęto regulę stosowania w całości nowych rozwiązań do postępowań zainicjowanych wnioskami złożonymi po wejściu w życie ustawy.

W efekcie wprowadzenia przedłożonych wyżej projektowanych regulacji, postępowanie upadłościowe stanie się bardziej wydajne przy jednoczesnym podwyższeniu standardów gwarancji procesowych stron poprzez odpowiednie wyważenie pozycji procesowej upadłego oraz wierzycieli. Dodatkowo, projektowane przepisy przerywają sytuacje patologiczne w postępowaniu upadłościowym jak m.in. wprowadzanie przez postępowanie upadłościowe grup społecznych jak emeryci i renciści w stan niebytu finansowego poprzez pozostawianie im środków niespełniających nawet kryterium minimum egzystencjalnego. Przepisy ujednolicające postępowanie wobec przedsiębiorców oraz konsumentów eliminują wiele dotychczas istniejących luk prawnych, a także znacznie poprawiają jakość techniczną przepisów. W efekcie projektowana zmiana zapewni odnowione i ulepszone postępowanie upadłościowe, odpowiadające wymogom oraz warunkom społecznym.

Według wstępnych szacunków eksperckich, postępowanie upadłościowe może zostanie skrócone w następujących sferach:

- w zakresie ustalania list wierzycieli - obecnie czas ten jest dłuższy od 6 miesięcy w 20 % spraw, a w 69 %, lokuje się w przedziale od 2 do 6 miesięcy. Projektowane zmiany zakładają, że proces ten zostanie skrócony do 3 miesięcy projektowanego terminu instrukcyjnego, zarówno w postępowaniach w zakresie upadłości konsumenckiej jak i upadłości przedsiębiorców;

- likwidacja masy upadłości – przewidywane zmiany polegające na stosowaniu przepisów o przygotowanej likwidacji dla konsumentów i usprawnienie tej procedury w ramach upadłości przedsiębiorców powinny spowodować skrócenie czasu trwania postępowania w większości spraw do maksymalnie kilkunastu miesięcy (w przypadku upadłości przedsiębiorcy) lub ok. 6 miesięcy w przypadku upadłości konsumentów, licząc od dnia złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości;

- całościowo w zakresie postępowania upadłościowego – wprowadzenie instytucji tymczasowego nadzorca sądowego we wszystkich przypadkach gdy wniosek dłużnika wskazuje na brak majątku do prowadzenia postępowania upadłościowego. Szacuje się, że to rozwiązanie pozwoli ograniczyć czas trwania postępowania upadłościowego do 4-6 miesięcy w miejsce co najmniej rocznego postępowania upadłościowego w trybie dzisiaj obowiązujących regulacji. Takie rozwiązanie będzie możliwe w ok. 30-40 % prowadzonych obecnie spraw;

- projektowane zmiany proceduralne (np. wprowadzenie możliwości powoływania referendarza na funkcję sędziego – komisarza) - w sumie średnio zmiany te powinny pozwolić skrócić postępowanie upadłościowe konsumenta o średnio 3 miesiące (wniosek z raportu IWS wskazujący na proceduralne ograniczenia w obowiązujących regulacjach).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

1. Czechy

W Czechach ogłoszenie upadłości konsumenckiej stało się możliwe dzięki nowelizującej poprzednio obowiązujące prawo ustawie 182/2006, która weszła w życie 1 stycznia 2008 roku. 1 czerwca 2017 roku dokonano kolejnych zmian z tym zakresie, mających na celu przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom w kwestii ogłaszania upadłości. Początkowo czeska ustawa upadłościowa zakładała możliwość stwierdzenia upadłości konsumenckiej osoby fizycznej, której długi nie wynikały z prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Jednak nowelizacja, która weszła w życie 1 stycznia 2014 roku pozwoliła na skorzystanie z możliwości wynikających z tego trybu także osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą, których długi z niej wynikają. Istnieją dwa rozwiązania pozwalające na uwolnienie się od długów: plan spłaty i upłynnienie aktywów. Możliwe jest również połączenie tych dwóch metod na wniosek dłużnika. W celu rozpoczęcia postępowania, dłużnik składa wniosek o zwolnienie z długu do sądu.

2. Litwa⁵

Propozycja uregulowania kwestii upadłości konsumenckiej pojawiła się w 2009 roku, lecz projektowane rozwiązania spotkały się z krytyką. Ostatecznie 1 marca 2013 roku ustawa regulująca upadłość konsumencką weszła w życie. Tryb procedowania w stosunku do osób fizycznych w rzeczywistości przypomina restrukturyzację, jaką przechodzą osoby prawne. Głównym celem postępowania jest odzyskanie cechy wypłacalności przez dłużnika. Upadłość, niewypłacalność konsumencka odnosi się do sytuacji, gdzie osoba fizyczna nie jest w stanie pokryć swoich wymagalnych zobowiązań wobec wierzycieli w wysokości 25-krotności minimalnego wynagrodzenia. Litewskie rozwiązania prawne kładą duży nacisk na pozostawianie dłużnika w dobrej wierze, to znaczy gdy jego niewypłacalność nie wynika z postępowania sprzecznego z prawem, nadużyć, nieuczciwego postępowania. Jeżeli istnieją dowody na złą wiarę dłużnika, nie ma możliwości zastosowania rozwiązań przewidzianych ustawą, a jeżeli ujawniły się one w trakcie procedowania, postępowanie

należy umorzyć. Dopuszczalne prowadzenie postępowania w wersji uproszczonej, która różni się od tej, która ma zastosowanie w stosunku do osób prawnych. Uproszczenie to polega na możliwości stworzenia planu spłaty przez osobę fizyczną i zaakceptowaniu go przez wierzycieli przed złożeniem do sądu wniosku o upadłość. Wniosek w zakresie upadłości konsumenckiej może zostać złożony wyłącznie przez osobę fizyczną, nie istnieje więc możliwość podjęcia przez wierzycieli samodzielnych działań przeciwko dłużnikowi. Kluczowym punktem postępowania sądowego jest wypracowanie planu spłaty. Aby mógł on zostać ostatecznie zatwierdzony przez sąd, wymagane jest uzyskanie zgody wierzycieli.

3. Francja⁶

Francuski kodeks konsumencki przewiduje możliwość wszczęcia postępowania upadłościowego w stosunku do osoby fizycznej, która nie mając złych zamiarów, będąc w dobrej wierze znalazła się w stanie niewypłacalności. Jest to sytuacja, w której występują niezdolność dłużnika do spłaty wymagalnych długów niepozostających w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Prawo francuskie przewiduje szereg przesłanek materialno i formalnoprawnych, których spełnienie powoduje możliwość podjęcia odpowiednich kroków prawnych.

Po pierwsze, nie wszystkie kategorie osób fizycznych mogą ogłaszać upadłość w sposób przewidziany w analizowanych regulacjach. Wyłączeniu spod tych regulacji ulegają osoby fizyczne, które podlegają postępowaniom prowadzonym w stosunku do przedsiębiorców, np. rolnicy, rzemieślnicy, osoby wykonujące wolne zawody, czy też osoby fizyczne będące przedsiębiorcami. Postępowanie w sprawie ogłoszenia upadłości konsumenckiej występuje w dwóch postaciach: jako postępowanie niewypłacalnościowe oraz postępowanie prowadzące do uwolnienia osoby fizycznej z reszty długów. Pierwsze z nich uruchamiane jest w stosunku do osób, które pozostając w dobrej wierze stały się niewypłacalne, to znaczy, że nie są zdolne do zaspokojenia roszczeń wierzycieli nie pochodzących z prowadzonej przez dłużnika działalności gospodarczej. Drugie natomiast, zarezerwowane jest dla dłużników, których sytuacja nie pozwala na zastosowanie środków przewidzianych dla postępowania niewypłacalnościowego. Przesłanką jego uruchomienia, oprócz dwóch wyżej wymienionych, jest niemożność sanacji sytuacji dłużnika. Podstawą wszczęcia postępowania upadłościowego jest wniosek, składany przez dłużnika do komisji do spraw niewypłacalności właściwej z uwagi na miejsce zamieszkania, która poddaje go weryfikacji. Postępowanie w analizowanym zakresie jest dwufazowe. Pierwsza odbywa się przed właściwą komisją do spraw niewypłacalności. Jej celem jest nakłonienie dłużnika i wierzyciela do porozumienia się w celu zawarcia planu oddłużeniowego. Druga faza wiąże się z uczestnictwem sądu w postępowaniu. W przypadku nieosiągnięcia porozumienia w pierwszej fazie, komisja zleca środki zaradcze, które zatwierdza sędzia komisarz. Gdy sytuacja finansowa dłużnika jest poważna i nie są wystarczające środki zalecane przez komisję, sędzia komisarz jest uprawniony do otwarcia postępowania prowadzącego do zwolnienia z reszty długów.

4. Słowacja⁷

Kwestię upadłości reguluje na Słowacji ustawa z 2005 roku. Dopuszczono w niej możliwość ogłaszania również przez osoby fizyczne upadłości konsumenckiej. W 2016 roku przyjęto nowelizację wspomnianej ustawy, która weszła w życie 1 marca 2017 roku. Jej założeniem było zwiększenie kręgu podmiotów, którego zawarte w niej procedury mogłyby dotyczyć, przy jednoczesnym utrzymaniu rozsądnych kosztów postępowania i jego przystępności, łatwości. Dotychczas bowiem jedynie osoby fizyczne dysponujące środkami w kwocie 1 659, 70 euro mogły ubiegać się o wszczęcie postępowania upadłościowego. Słowackie prawo upadłościowe przewiduje dwa typy niewypłacalności konsumenckiej: brak płynności oraz zbyt duże zadłużenie (gdy majątek dłużnika nie pokrywa jego zobowiązań). Dłużnik może rozwiązać swój problem finansowy w dwojaki sposób. Po pierwsze, poprzez upłynnienie swojego majątku, po drugie poprzez spłatę co najmniej 30% żądań wierzycieli w ciągu 5 lat. Efektem tych czynności jest to, że wszystkie pozostałe po ich zakończeniu i nieuregulowane należności stają się niewymagalne.

5. Łotwa⁸

Ustawa dostosowująca istniejące regulacje dotyczące kwestii upadłości i niewypłacalności do osób fizycznych weszła w życie na Łotwie 1 listopada 2010 roku. Prawo to zapewnia specjalną procedurę, w wyniku której dłużnik, który nie może wykonać swoich zobowiązań pieniężnych względem wierzycieli przez kilka lat, staje się znów wypłacalny. Postępowanie sądowe w sprawie ogłoszenia upadłości konsumenckiej uruchamiane jest na wniosek osoby fizycznej i składa się z dwóch etapów: upadłościowego, w trakcie, którego w ciągu 6 miesięcy następuje upłynnienie majątku oraz procesu zaspokajania roszczeń, kiedy dłużnik spłaca dług w wysokości 1/3 swoich dochodów. Jego długość uzależniona jest od wysokości dochodu dłużnika, wysokości jego zobowiązań finansowych, ale w żadnym wypadku nie może przekroczyć 3 lat. Omawiana procedura może znaleźć zastosowanie wobec osób fizycznych które nie są w stanie zaspokoić finansowych roszczeń swoich wierzycieli i gdy dług ten przekracza 5 000 euro; nie są i nie będą w stanie zaspokoić finansowych roszczeń swoich wierzycieli, które staną się wymagalne w ciągu 1 roku, a suma do zwrotu przekracza 10 000 euro;

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Krajowa Administracja Skarbowa	1	KAS	Zmiana przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa w ten

			sposób, iż ogłoszenie upadłości nie będzie powodować przerwania biegu terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych.
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1	ZUS	Zmiana przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w ten sposób, iż ogłoszenie upadłości nie będzie powodować przerwania biegu terminu przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne. Dodatkowo, poszerzeniu ulega lista podmiotów (m.in. syndyk czy nadzorca sądowy w postępowaniu restrukturyzacyjnym), którym ZUS zobowiązany jest udzielać informacji nt. danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonych.
Sądy upadłościowe	30 wydziałów sądów rejonowych	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiany umożliwią sprawną obsługę stale zwiększającej się liczby postępowań upadłości konsumenckiej przez: <ul style="list-style-type: none"> - usprawnienie zwykłego trybu upadłości konsumenckiej; - uproszczenie badania postaw ogłoszenia upadłości konsumenckiej; - wprowadzenie trybu skróconego dla spraw w których dłużnik nie dysponuje majątkiem podlegającym likwidacji (powoływanie tymczasowego nadzorca sądowego przed ogłoszeniem upadłości) - wprowadzenie układu zastępującego upadłość dla przypadków gdy dłużnik dysponuje stałymi dochodami, - umożliwienie powierzania funkcji sędziego – komisarza także referendarzom sądowym.
Syndycy	<u>Osoby fizyczne posiadające licencje doradcy restrukturyzacyjnego:</u> <u>1140</u> (dane na 18.07.2017 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiana zakresu uprawnień (m.in. w kwestii przyjmowania korespondencji dłużnika), obowiązków (m.in. nałożenie obowiązku informowania wierzycieli o przysługujących im uprawnieniach) oraz zasad wynagradzania w przypadku zwiększonego nakładu pracy (w zakresie zmian przewidzianych proj. art. 491 ⁹) w postępowaniu upadłościowym.

Zarządcy i nadzorcy sądowi w postępowaniu restrukturyzacyjnym	<u>Osoby fizyczne posiadające licencje doradcy restrukturyzacyjnego:</u> <u>1140</u> (dane na 18.07.2017 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiana uprawnień w zakresie uzyskania możliwości z ZUS danych nt. kont ubezpieczonych. Dodatkowo zmiany w zakresie postępowania restrukturyzacyjnego w kilku obszarach, m.in. w zakresie zawiadamiania o otwarciu postępowania sanacyjnego czy zawiadamianie wierzycieli o terminach zgromadzeń wierzycieli.
Tymczasowi nadzorcy sądowi oraz tymczasowi zarządcy w postępowaniu restrukturyzacyjnym	<u>Osoby fizyczne posiadające licencje doradcy restrukturyzacyjnego:</u> <u>1140</u> (dane na 18.07.2017 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiana uprawnień w zakresie uzyskania możliwości z ZUS danych nt. kont ubezpieczonych.
Tymczasowi nadzorcy sądowi	<u>Osoby fizyczne:</u> 1140 (dane na 18.07.2017 r.) <u>Spółki:</u> 38.617 (dane na 2016 rok)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wprowadzenie tej instytucji również do postępowań upadłościowych prowadzonych wobec upadłych – konsumentów. Dodatkowo projektuje się nadanie tej instytucji nowych kompetencji m.in. w zakresie uzyskiwania informacji o sytuacji materialno-osobistej dłużnika.
Wierzyciele: - Osoby fizyczne - Podmioty gospodarki narodowej - Skarb Państwa	38.424,000 osób 42.376,912 podmiotów 1	GUS	Zwiększenie elastyczności reżimu upadłości konsumencieckiej przez wprowadzenie możliwości zawarcia układu z dłużnikiem bez potrzeby ogłaszania upadłości, co powinno wpłynąć na zwiększenie stopnia zaspokojenia wierzycieli, gdyż układ tego typu jest przewidziany na 5 lat w miejsce planu spłat wierzycieli w ramach upadłości, który może trwać maksymalnie 3 lata. Wzmocnienie pozycji wierzycieli będzie wynikało także z połączenia większej elastyczności regulacji dla dłużników ze wzmocnieniem negatywnych konsekwencji braku współpracy dłużnika z doradcą restrukturyzacyjnym, sądem i wierzycielami (w szczególności zmiana art. 522 u.p.u.) ¹ . Ponadto, proponowane regulacje wprowadzają zasadę 7 – letniego okresu warunko-

¹ Szacuje się, że tego typu układów może być, w perspektywie 5 lat nawet ok. 50 % w ogólnej liczbie postępowań konsumenckich opartych na ustawie prawo upadłościowe (wniosek z popularności tego typu rozwiązań w USA, Kanadzie, Wielkiej Brytanii). Mając na uwadze, że w częściowych badaniach IWS ustalono, że Skarb Państwa pokrywał koszty (także częściowo) w 36 % spraw, należy założyć że wskazana wyżej prognoza jest realna, gdyż zmiana ta jest kierowana do tych dłużników, którzy mają stały dochód (a więc są w stanie pokryć koszty postępowania) i nie chcą aby wobec nich ogłoszono upadłość. Ostrożna ocena to ok. 15 % spraw przeprowadzonych w tym trybie w okresie 3 pierwszych lat obowiązywania nowych regulacji.

			wego umorzenia zobowiązań w każdym przypadku, gdy ustalenie planu spłat wierzycieli nie będzie możliwe, a niemożliwość ustalenia tego planu nie będzie miała trwałego charakteru. Rozwiązanie to powinno motywować dłużników do podjęcia wysiłku zaproponowania planu spłat w gwarantowanym, co do zasady, 3 letnim terminie.
Dłużnicy: - Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą: - Osoby fizyczne – konsumenci	2.968,786 podmiotów 38.424,000 osób	GUS	Zmiana sytuacji prawnej w postępowaniu upadłościowym – m.in. w zakresie ujednolicenia przepisów odnoszących się do przedsiębiorców i konsumentów upadłych, zwiększa ochrony minimum środków pozostawianych dłużnikowi do życia czy byłego małżonka upadłego. Projektowana zmiana nakłada również obowiązki na dłużnika m.in. w zakresie udzielania prawdziwych informacji tymczasowemu nadzorczy sądowemu pod groźbą odpowiedzialności karnej.
Referendarze sądowi	Okolo 2155 (dane za I kwartał 2017)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Nadanie uprawnień koncesjonowanych w charakterze sędziego-komisarza w postępowaniu upadłościowym
Podmioty udzielające bezpłatnej pomocy prawnej na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1255 z późn. zm.):			Rozszerzenie zakresu podmiotów uprawnionych do uzyskiwania bezpłatnej pomocy prawnej w postaci
Komornicy	1400	Krajowa Rada Komornicza	Nowe uprawnienie w postaci m.in. poszukiwania majątku dłużnika na wniosek tymczasowego nadzorczy sądowego
Organy administracji rządowej oraz samorządowej			Nowy obowiązek w postaci udzielania potrzebnych informacji w zakresie majątku dłużnika
Podmioty mogące stać się potencjalnym kupującym (inwestorem) w postępowaniu upadłościowym: - Osoby fizyczne - Podmioty gospodarki	38.424,000 osób	GUS	Wprowadzenie przepisów upraszczających dokonanie nabycia składników masy upadłościowej m.in. możliwość wstępowania przez nabywcę przedsiębiorstwa upadłego

narodowej	42.376,912 podmiotów		z mocy prawa w wymienione w umowie nabycia aktywne umowy z kontrahentami
-----------	----------------------	--	--

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (t. j. Dz. U. z 2017 r. Poz. 248) oraz § 4 i § 25 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979 ze zm.) projekt ustawy zostanie udostępniony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2018 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											Łącznie (0-10)	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania Procedowana ustawa nie powinna spowodować skutków finansowych dla budżetu państwa w części 15 – Sądy powszechne (vide dodatkowe informacje poniżej).

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 491^{3c}, do postępowań dotyczących upadłości konsumenckiej wprowadzona zostanie instytucja tymczasowego nadzorca sądowego.

Stosownie do postanowień nowelizowanej ustawy, sąd ustala wynagrodzenie tymczasowego nadzorca sądowego, biorąc pod uwagę nakład pracy, zakres czynności podejmowanych w postępowaniu, stopień ich trudności oraz czas pełnienia funkcji.

Na tej podstawie należy zauważyć, iż wynagrodzenie tymczasowego nadzorca sądowego ustala będzie w granicach od wysokości 1/4 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, do jego dwukrotności. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, można przyznać wyższe wynagrodzenie, sięgające czterokrotności przywołanego wyżej wynagrodzenia, jeśli uzasadnia to nakład pracy tymczasowego nadzorca sądowego, zakres podjętych czynności, stopień ich trudności oraz czas pełnienia funkcji.

W myśl obwieszczenia Prezesa GUS z dnia 20.10.2017 roku w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale 2017 r., wynagrodzenie to wyniosło 4.509,57 zł. W związku z tym, w 2018 roku wynagrodzenie tymczasowego nadzorca sądowego wynosić będzie od 1.127,40 zł do 9.019,14 zł a w szczególnych przypadkach – do 18.038,28 zł. Zatem średnia kwota „podstawowego” wynagrodzenia tymczasowego nadzorca sądowego w 2018 roku wyniesie kwotę 5073,27 zł. Zgodnie z danymi Ministerstwa Sprawiedliwości, w 2017 roku do sądów powszechnych odnotowano łączny wpływ 6.125 spraw z zakresu repetytorium „GUp” (spraw upadłościowych po ogłoszeniu upadłości), których dotyczy możliwość powołania tymczasowego nadzorca sądowego. Z uwagi jednak na brak danych, pozwalających ocenić w ilu sprawach tego rodzaju zostanie powołany tymczasowy nadzorca sądowy, niemożliwym staje się przedstawienie chociażby szacunkowych kosztów

rocznych w tym przedmiocie. Wynika to ze sformułowania zawartego w przepisie 491^{15c} wskazującego fakultatywne uprawnienie sądu do powołania tymczasowego nadzorca sądowego. Jednocześnie, sformułowanie takie jest konieczne, gdyż sztywny nakaz stosowania instytucji tymczasowego nadzorca sądowego mógłby doprowadzić do sytuacji całkowitej nieskuteczności tej instytucji, mogącej w efekcie narazić Skarb Państwa na straty.

W kontekście instytucji tymczasowego nadzorca sądowego należy jednak zwrócić również uwagę na fakt, że wprowadzenie tej instytucji ma umożliwić przeprowadzenie całego postępowania o ogłoszenie upadłości i postępowania upadłościowego w okresie maksymalnie 6 miesięcy (3 miesiące na przygotowanie raportu o dłużniku przed ogłoszeniem upadłości i 3 miesiące na wydanie postanowienia o upadłości i przygotowaniu planu spłat wierzycieli albo postanowienia o umorzeniu zobowiązań). Rozwiązanie to ma zastąpić prowadzenie postępowania upadłościowego przez okres co najmniej roku (najczęściej postępowania upadłościowe konsumentów po samym już ogłoszeniu upadłości trwają od 1 roku do 2 lat – dane statystyczne MS), co obecnie odbywa się w ok. 1/3 przypadków na koszt Skarbu Państwa (Wybrane zagadnienia upadłości konsumenckiej – analiza empiryczna, str. 32- 34, E. Fiedorowicz, D. Poplonyk, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości). Oznacza to, że na zakończenie jednej sprawy, w której możliwe będzie powołanie tymczasowego nadzorca sądowego potrzeba będzie ok. 50 % mniej czasu, co z pewnością przełoży się na zmniejszenie kosztów ponoszonych przez Skarb Państwa.

Biorąc pod uwagę, że ogólnokrajowy wpływ spraw do wspomnianego wyżej repetytorium „GUp” wyniósł w 2017 roku 6.125, natomiast wszystkich etatów sędziów ds. upadłościowych w Polsce w tym samym roku, szacuje się, że było około 146 (89 w 11 sądach upadłościowych, oraz, przypuszczalnie 57 w 19 wydziałach gospodarczych), to należy przyjąć, iż obciążenie jednego sędziego ds. upadłości w całym 2017 roku wyniosło średnio 42 sprawy, czyli uśredniając około 4 spraw miesięcznie. Zgodnie natomiast z danymi Rocznika Statystycznego RP GUS za 2017 rok, średnie wynagrodzenie miesięczne sędziego sądu rejonowego wyniosło 11.910 zł.

Posługując się powyższymi danymi, można dokonać szacunku eksperckiego, iż miesięczny koszt samej pracy sędziego nad jedną przedmiotową sprawą wyniósł w 2017 roku 2978 zł, tak więc pół roku pracy sędziego nad jedną sprawą upadłościową kosztuje Skarb Państwa 17.865 zł. Zgodnie z przywołanymi już danymi MS, średni czas trwania postępowania upadłościowego w obecnym stanie prawnym wynosi od 1 roku do 2 lat. Zakładając nawet minimalny wariant czasowy czyli 1 rok, tymczasowy nadzorca sądowy, którego średnie wynagrodzenie wyniesie 5073,27 zł (przypadki specjalnych wynagrodzeń w kwocie maksymalnej 18.038,28 zł przewiduje się w niewielkim odsetku spraw) pozwoli zaoszczędzić Skarbowi Państwa 12.791,73zł (wyliczony półroczny koszt pracy sędziego nad 1 sprawą upadłościową - wynagrodzenie nadzorca sądowego) w każdej sprawie.

Należy podkreślić, iż powyższy szacunek służy pewnemu zobrazowaniu możliwych do wystąpienia skutków finansowych, związanych z wprowadzeniem instytucji tymczasowego nadzorca sądowego.

Skutki finansowe dla budżetu państwa może również spowodować projektowany zapis w art. 491¹⁵ ust. 2 i 3.

W myśl zapisu ustępu 2, koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa lub inne zobowiązania masy upadłościowej niezaspokojone w toku postępowania uwzględnia się w planie spłat wierzycieli w pełnej wysokości, chyba że możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz ich potrzeby mieszkaniowe nie pozwalają na ich zaspokojenie (dotychczas koszty te uwzględniano w planie spłaty wierzycieli w każdym przypadku w pełnej wysokości).

Z kolei w odniesieniu do ust. 3 proponuje się brzmienie, zgodnie z którym koszty tymczasowo pokryte przez Skarb Państwa nieuwzględnione w planie spłaty wierzycieli albo niezaspokojone w ramach wykonywania planu spłaty ponosić ma Skarb Państwa.

Powyższa projektowana regulacja, zawarta w art. 491¹⁵ ust. 2 i 3 ma ona na celu rozwiązanie

wątpliwości, że choć zasadą pozostaje całkowite pokrywanie w planie spłaty kosztów tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa to możliwa jest także ich częściowa spłata, w przypadku ograniczonych możliwości zarobkowych upadłego. Ma to na celu wyeliminowanie przypadków, w których brak możliwości całkowitej spłaty kosztów Skarbu Państwa skłaniał sądy do kończenia postępowania upadłościowego bez ustalania planu spłaty i umarzania zobowiązań, w tym również tych wobec Skarbu Państwa. Oznacza to, że proponowana zmiana ma umożliwić zwiększenie zwrotu środków do Skarbu Państwa w odniesieniu do stanu obecnego przez umożliwienie chociaż częściowego pokrycia kosztów poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa. Dowodzi to, iż również w tym zakresie ciężko jest przesądzać o ewentualnych kosztach lub dochodach dla sektora finansów publicznych.

Warto zwrócić uwagę, iż projektowane rozwiązania nie zmieniają w bezpośredni sposób regulacji dotyczących Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w obrębie zarówno ustawy – Prawo upadłościowe jak i ustawy – Prawo restrukturyzacyjne. Co do zasady, projektowana ustawa odnosi się do osób nieprowadzących działalności gospodarczej, a więc takich, które nie są zobowiązane do wpłat na rzecz FGŚP, a tym samym nie stają się dłużnikami FGŚP w związku z wypłatami na rzecz pracowników upadłego lub restrukturyzowanego podmiotu. Projekt nie zmienia także regulacji, które odnoszą się bezpośrednio do FGŚP (np. w prawie upadłościowym – art. 177, art. 238 ust. 1 oraz art. 342 ust. 3 mają pozostać bez zmian, podobnie art. 153, 156 ust. 3 pkt 2 oraz art. 160 Prawa restrukturyzacyjnego). Wpływ projektowanych rozwiązań na koszty FGŚP może mieć jedynie oddziaływanie pośrednie i pomijane z punktu widzenia OSR, wywołane przez przewidziane w projekcie skutki wdrożenia planowanych rozwiązań na liczbę postępowań upadłościowych, czas ich trwania, możliwość oddłużenia upadłego, efektywność likwidacji masy upadłości itp.

Należy również zaznaczyć, że w zakresie zmian w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. *o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej*, nie przewiduje się skutków finansowych, które prowadziłyby do zmiany art. 28 tej ustawy, określającego maksymalny limit wydatków budżetu państwa w latach 2016-2025 na zadania wynikające z tej ustawy.

W latach 2015 – 2017 zaobserwowano, że:

- liczba niezakończonych postępowań w których ogłoszono upadłość znacznie wzrasta i wynosiła odpowiednio w 2015 – 2229, w 2016 – 5871, a w 2017 aż 8884 spraw.

Liczba niezakończonych postępowań o ogłoszenie upadłości w 2015 r. wyniosła 1760, w 2016 – 4478, a w 2017 – 5558.

Należy pamiętać, że proponowane rozwiązania powinny zahamować wzrost wskazanych zaległości, gdyż po pierwsze umożliwiają znacznie szybsze zakończenie postępowania tak o ogłoszenie upadłości jak i postępowania po ogłoszeniu upadłości przez wprowadzenia szeregu usprawnień i uproszczeń proceduralnych. Po drugie pozwalają wybrać alternatywne rozwiązania do upadłości, które znacznie ograniczają rolę sądu w prowadzeniu postępowania, przenosząc ciężar sprawnego rozwiązania problemu niewypłacalności na doradców restrukturyzacyjnych. Szacuje się, iż powyższe skutki, a także generalny kierunek zmian, proponowany w niniejszym projekcie a polegający na maksymalnie pozasądowym rozwiązywaniu upadłości (np. możliwość zawarcia układu wierzyciela z dłużnikiem - szacuje się, że tego typu układów może być, w perspektywie 5 lat nawet ok. 50 % w ogólnej liczbie postępowań konsumenckich opartych na ustawie prawo upadłościowe wniosek z popularności tego typu rozwiązań wnioskując na przykładach z USA, Kanady, Wielkiej Brytanii), w perspektywie strategicznej 5-10 lat mogą stać się w konsekwencji źródłem oszczędności dla sektora finansów publicznych.

W Ministerstwie Sprawiedliwości trwają obecnie prace analityczne, mające na celu ustalenie skutków finansowych proponowanych rozwiązań

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pięcioletnim (w mln zł, ceny stałe z 2017 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							

<p>W ujęciu nie-pieniężnym</p>	<p>duże przedsiębiorstwa</p>	<p>Sądownictwo gospodarcze jest bardzo istotnym elementem kształtującym pewność obrotu gospodarczego. Duże znaczenie dla przedsiębiorcy ma m.in. sprawność sądów w zakresie rozstrzygania sporów. Obserwuje się, że firmy są przeciętnie większe w krajach o lepiej działającym sądownictwie oraz szeroko rozumianej administracji. Dzieje się tak dlatego, że działalność w nowoczesnych sektorach o wysokiej wartości dodanej jest silnie uzależniona od reputacji, relacji z klientami oraz procesów innowacyjnych, których ochrona wymaga bardziej wyrafinowanego wymiaru sprawiedliwości niż tradycyjne branże oparte na fizycznym kapitale. Problemy polskich przedsiębiorców z systemem sądowniczym wpisują się w bariery wzrostu firm. Brak sprawności sądownictwa jest bardziej odczuwalny dla przedsiębiorstw innowacyjnych. Działalność tego rodzaju jest bardziej ryzykowna od tradycyjnych przedsiębiorstw i jednocześnie bardziej narażona na koszty generowane przez przewlekłe postępowania sądowe⁹.</p> <p>Projektowane zmiany mogą w istotny sposób wpłynąć na wzrost sprawności postępowań sądowych w sprawach gospodarczych z zakresu upadłości, przyczyniając się jednocześnie do zwiększenia szeroko rozumianego bezpieczeństwa biznesu. Dodatkowo, co istotne, zawarte w przedmiotowym projekcie rozwiązania mogą się przyczynić do wzrostu rzetelności upadłych, a co się z tym wiąże – do większego zaspokojenia wierzycieli, będących częstokroć przedsiębiorcami sformowanymi w ramach spółek prawa handlowego. Stabilny i sprawnie funkcjonujący system prawny sprzyja budowaniu pozytywnego wizerunku otoczenia prawnego dla prowadzenia działalności gospodarczej co przekłada się na generowane przez niego przychody.</p>
	<p>sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw</p>	<p>Sytuacja w tym zakresie jest analogiczna do tej zaprezentowana wyżej.</p> <p>Dodatkowo, należy zwrócić uwagę, iż osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą – a w efekcie mieszczący się w zakresie podmiotowym ustawy, jako potencjalni dłużnicy dzięki projektowanej reformie zyskaliby, zwłaszcza w zakresie ochrony ich bytu materialnego (w zakresie określenia kwoty dochodu wyłączonej z masy upadłościowej, wprowadzenia regulacji chroniącej domicyl przedsiębiorcy, dotychczas zarezerwowanej wyłącznie dla konsumentów czy konieczności wyrażenia zgody przez dłużnika w przypadku wniosku wierzycieli o umorzenie postępowania), co w sposób oczywisty zmniejsza ryzyko przy podejmowaniu przez nich przedsięwzięć związanych z rozwojem prowadzonego przedsiębiorstwa oraz szybkości i sprawności postępowania – przedsiębiorcy będą mogli przestać się obawiać, iż co bardziej obarczona ryzykiem inwestycja może doprowadzić ich do permanentnego ubóstwa.</p>
	<p>rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe</p>	<p>Projektowana zmiana wpłynie zarówno na pojedynczych obywateli, rodziny oraz na całe gospodarstwa domowe.</p> <p>Projektowana zmiana art. 63 ustawy Prawo upadłościowe wprowadza skonkretyzowaną kwotę dochodów osoby upadłej, która ponad dotychczasowe kryteria wyłączeń nie wchodzi w skład masy spadkowej, co gwarantuje takiej osobie swoje minimum materialne pozostawione jej do dyspozycji w postępowaniu upadłościowym. Przyczyni się to do ograniczenia popadania w permanentne ubóstwo przez wszystkie wspomniane wyżej podmioty, zwłaszcza w zakresie emerytów i rencistów. Kryterium to jest określone za pomocą ustawy o pomocy społecznej i wynosi w chwili obecnej 634 zł. Tak więc w wyniku działania niniejszej regulacji praktycznie do zera zostanie zniwelowana liczba osób popadających w skrajne ubóstwo z powodu postępowań upadłościowych.</p> <p>Należy również wspomnieć o zmianach w zakresie włączania do postępowania upadłościowego majątku byłego małżonka dłużnika. Projektowana ustawa wprowadza rozróżnienie pozwalające na dokonanie oceny, w jakim zakresie były małżonek wiedział lub przyczynił się do powstania zadłużenia powodującego konieczność przeprowadzenia postępowania upadłościowego. W sposób bezpośredni wpłynie to pozytywnie na opisywane podmioty z tego względu, iż byli małżonkowie osób upadłych, nie mających swojego udziału w powstaniu zadłużenia osoby upadłej nie będą włączani do postępowań upadłościowych, a co za tym idzie – nie będą popadać w ewentualny niedostatek w wyniku sytuacji na którą nie mieli wpływu.</p>

	<p>Wspomnienia wymaga również projektowana regulacja art. 361 ust. 1 pkt 3 która statuuje, iż umorzenie postępowania na wniosek wszystkich wierzycieli (tych którzy złożyli listy wierzytelności) może się odbyć wyłącznie za zgodą dłużnika. Wpłyne to pozytywnie na sytuację dłużników z tego względu, iż dotychczas gdy wniosek taki nie wymagał ich zgody, uniemożliwiał im korzystanie z dalszych procedur oddłużeniowych – projektowana zmiana zakończy tą praktykę umożliwiając wybór dłużnikowi, czy korzystniejsze jest dla niego umorzenie postępowania czy jego kontynuowanie.</p> <p>Znaczny wpływ na społeczeństwo ma również zmiana w ustawie o bezpłatnej pomocy prawnej w zakresie rozszerzenie podmiotów o osoby zamierzające złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości albo inne pismo w prowadzonym wobec niej postępowaniu upadłościowym w trybie upadłości konsumenckiej. Dzięki tej regulacji osoby mające skromne zasoby finansowe będą mogły uzyskać pomoc prawną w zakresie przeprowadzenia postępowania upadłościowego bez uszczerbku na swoim majątku, co w sposób oczywiście pozytywny wpłynie zarówno na pojedyncze osoby, jak i na rodziny oraz stan gospodarstw domowych.</p>
Niemierzalne	

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Skala zjawiska:

Według danych biura informacji kredytowej BIG InfoMonitor S.A., problem zadłużenia konsumenckiego (czyli głównego czynnika doprowadzającego do upadłości konsumenckich) dotyczy wciąż bardzo dużej części społeczeństwa – wg. danych za 2016 w rejestrze dłużników widniało wciąż 2,05 mln osób, a średnie zadłużenie wynosi 20 793 zł, zaś łączna pula długów konsumenckich wynosi niemal 43mld zł (www.big.pl/infodlug 2016).¹⁰

Źródło: Newsletter InfoDług – Indeks Zaległych Płatności Polaków – nr. 3, grudzień 2016

Przyjęte założenia:

W ww. aspektach wpływu założono, iż osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą funkcjonują w ramach mikro-, małej oraz średniej przedsiębiorczości ze względu na fakt, iż podmioty te rzadko spełniają wymagania odnoszące się do dużej przedsiębiorczości w oparciu o ustawę o swobodzie działalności gospodarczej, tzn. zatrudniająco średniorocznie w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych powyżej 250 pracowników oraz osiągające roczny obrót równowartości co najmniej 50 milionów euro, lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z tych lat osiągnęły co najmniej równowartości 43 milionów euro;

Z tego względu, iż każdy z podmiotów zawartych w temacie niniejszej sekcji OSR może stać się kupującym (inwestorem) oraz wierzycielem w postępowaniu upadłościowym, wszystkich tych podmiotów dotyczą aspekty projektowanej regulacji dotyczące znacznych uproszczeń w procedurze nabywania składników masy upadłościowej czy oraz zwiększenie uprawnień wierzycieli w zakresie uzyskiwania informacji upadłego, należy owe aspekty odnieść do wszystkich tych podmiotów.

	Część wpływu określona w sekcji „rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe w ujęciu niepieiężnym” ma również zastosowanie do przedsiębiorców prowadzących działalność w charakterze jednoosobowych działalności gospodarczych. W znacznej większości odstąpiono od wymieniania tego w sekcji dotyczącej mikro-, małych oraz średnich przedsiębiorców by uniknąć dublowania treści oraz z tego względu, iż kwestie te w większości odnoszą się nie do prowadzonego przedsiębiorstwa ale przedsiębiorcy jako obywatela, członka rodziny oraz elementu gospodarstwa domowego.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektryzacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

Adresaci norm projektowanych przez niniejszą ustawę będą zobowiązani do dopełnienia większej liczby procedur w postępowaniu upadłościowym, np. syndycy w zakresie informowania wierzycieli o ich prawach.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja nie wpłynie w sposób istotny na funkcjonowanie rynku pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak dostrzegalnego wpływu w przedmiotowych obszarach.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Wszystkie przepisy projektowanej ustawy wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projekt może zostać poddany ewaluacji w oparciu o następujące mierniki z zakresu upadłości konsumenckiej:

- ogólny wpływ spraw,
- średni czas rozpoznawania spraw,
- wskaźnik opanowania wpływu spraw,
- procent spraw załatwianych poprzez instytucję tymczasowego nadzorca sądowego.

Ze względu na charakter regulacji oraz okresy agregowania danych statystycznych, ewaluacja może zostać przeprowadzona nie wcześniej niż po pełnym roku kalendarzowym obowiązywania regulacji.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

1. Ewidencja spraw upadłościowych (w tym upadłości konsumenckiej) za lata 2005 – 2016 – Opracowanie wieloletnie Ministerstwa Sprawiedliwości „Upadłości, postępowanie naprawcze, restrukturyzacyjne” (isws.ms.gov.pl),
2. Wybrane zagadnienia upadłości konsumenckiej – analiza empiryczna - Ewa Izabela Fiedorowicz, Daria Poplonyk, -

opracowanie Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości,

3. Dane IPiSS - <https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-egzystencji-2>,
4. <http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1057477,upadlosc-konsumencka-emeryci-i-rencisci-dlugi.html>,
5. <http://www.teralex.org/publication/p8afa1c4ffe/personal-bankruptcy-eventually-becomes-possible-in-lithuania> (Dostęp: 12.07.2017),
6. <http://biedronne.home.pl/transformacje/wp-content/uploads/2009/02/michalak.pdf> (dostęp: 13.07.2017),
7. <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d9cd3252-e8e3-415c-baf3-646cfc64fd47> (dostęp: 12.07.2017),
8. http://www.legallhelp.lv/en/par_mani/ (Dostęp: 12.07.2017),
9. Wizerunek Przedsiębiorcy – Raport Polskiej Rady Biznesu 2016 r.
10. <http://www.kwartalnikrsk.pl/assets/rsk3-2015-reczuch.pdf>.